LETO XXI. ŠT. 14 (978) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 7. APRILA 2016

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

20 let NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Obet za prihodnost

Pesem mladih 2016 na Tržaškem

foto damj@n

Važno sporočilo uredništva

Prosimo za razumevanje!

To številko smo v uredništvu Novega glasa naredili: dva časnikarja in oblikovalka s polovičnim delovnim časom ter seveda s prijateljskim sodelovanjem zunanjih sodelavcev, katerim smo hvaležni za vso in vsako pomoč.

Kot da kriza, v kateri se nahajamo, ne bi bila dovolj, imamo v uredništvu večje težave tudi z zdravjem, dve osebi sta in bosta več časa na bolniški.

Upravni odbor našega izdajatelja, Zadruge Goriška Mohorjeva, se je odločil, da z letošnjim 1. aprilom skrajša delovni urnik štirim zaposlenim ter tudi spremeni njihove delovne zadolžitve, z upanjem seveda, da gre za začasen ukrep.

Tudi sami iskreno upamo in si želimo, da gre zares za začasen ukrep, sicer si prihodnosti Novega glasa ne znamo predstavljati.

Žal vam moramo tudi sporočiti, da bo do nadaljnjega v Trstu uredništvo v ulici Donizzetti odprto le ob torkih in sredah z urnikom od 8. do 12. ure.

Prosimo za razumevanje, vse naročnice ter naročnike za zvestobo, sodelavce pa vljudno naprošamo, da nam zapise pošiljajo do konca tedna, da bomo uspeli tudi v prihodnje kolikor toliko spodobno urejevati časopis!

Hvala vsem, ki nas podpirate, hvala, ker ste z nami!

Jurij Paljk

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
in
OTROŠKA REVIJA PASTIRČEK

vabita na veliko praznovanje
ob 70-letnici revije

PASTIRČEK

nedelja, **10. aprila 2016, ob 16. uri**
v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

- pod lipami sv. maša za žive in pokojne sodelavce Pastirčka;
- prireditev v veliki dvorani

nastopajo otroci iz Benečije, Goriške in Tržaške.

Razstavljeni bodo vsi letniki Pastirčka,
publikacije in preko 1.300 otroških risbic
likovnega natečaja Pastir/Pastirica

Izjava v podporo uslužbencem tednika Novi glas

Kot politično neodvisni in nazorsko različno misleči pripadniki mlajše in srednje generacije z zaskrbljenostjo sledimo dogajanju v zvezi s tednikom Novi glas, saj je lastniška Zadruga Goriška Mohorjeva bila prisiljena delu osebja skrajšati delovni urnik zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Radi bi poudarili pomembnost, ki jo ima v pluralistični družbi tak medij, kot je Novi glas. Slednji namreč poglobljeno analizira domačo stvarnost in ob tem prinaša dragocene in pomembne komentarje, ki žlahtnijo miselno obzorje bralcev in s tem tudi slovensko družbo v Italiji.

Ob dejstvu, da smo se nekateri izmed podpisnikov teh vrstic kalili prav pri tem tedniku, se nam zdi nedopustno, da sta tako kulturna kot politična stvarnost nemo spremljali krizo tega časopisa, ki jo je povzročila za našo narodno skupnost škodljiva politika krčenja sredstev in prisilnega združevanja. To politiko vodi tista koalicija, ki smo jo tudi Slovenci pomagali izvoliti, a ki je do naše skupnosti večkrat mačehovska.

/ str. 2

SSO in SKGZ

Čas je za dialog

Če ne pridejo same, jih sprožimo: polemike nameč. Tokrat je na vrsti teritorialna vojna znotraj manjšine na podlagi populistične ocene, katera pokrajina ima največ in kdo so vodilni v tej ali drugi ustanovi. Ne po logiki opravljenega dela in uspešnosti, a le po kraju rojstva. Res nenavadno.

Začelo se je prve dni januarja, ko smo v Čedadu z govorniškega odra poslušali kritiko o nizkih odstotkih prispevkov za beneško stvarnost. Sedaj pa smo sredi vrtinca o teritorialni nadvladi enega nad drugimi. Pisma uredništvu, mnenja in ocene si bodo sledile in temperatura bo rasla. Komu to koristi? Morda kakemu posamezniku, ki misli, da bo iztržil kaj več iz malhe zamejskih prispevkov ali ob naslednji volilni preizkušnji? Manjšini gotovo ne. Razdražilo jo bo in nas postavilo ene proti drugim, tokrat ne zaradi nazorskih ali zgodovinskih pogledov, marveč zaradi neke izmišljene konfliktnosti na teritorialni podlagi.

/ str. 9

Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

www.parrucchelanza.com
Najboljši portal v Italiji
za kakovostne lasulje

Gorica - Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078

Odprto vsak dan od ponedeljka
do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

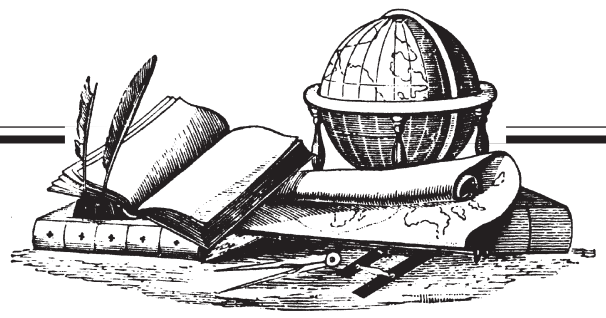

Slovensko deželno gospodarsko združenje s krovnima organizacijama

Kakšno naj bo gospodarstvo v obmejnem pasu danes?

Vloga zamejskega gospodarstva v obmejnem prostoru v novem času. To bo tema posveta, ki ga za konec leta, v okviru 70-letnice nastanka Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, načrtujejo krovni organizaciji, SKGZ in SSO, ter sama zamejska stanovska organizacija.

Na srečanju, ki so se ga udeležili predsednika krovnih zvez Rudi Pavšič in Walter Bandelj ter predsednik in ravnatelj SDGZ Niko Tence in Andrej Šik, so se razgovorili o nekaterih aktualnih vprašanjih, prvenstveno o dejavnosti gospodarskega združenja, ki bo letos uokvirjeno v praznovanje okrogle obletnice ustanovitve. Za to priložnost pripravljajo več dogodkov, na katerih naj bi sodelovali vidni predstavniki gospodarskega in institucionalnega sveta iz naše dežele in bližnje Slovenije.

Srečanje je bilo tudi priložnost, da so skupaj ocenili vlogo, ki jo SDGZ lahko igra v povezovanju obmejnega prostora. V ta namen sta krovni zaprosili slovenska ministra za gospodarske dejavnosti Zdravka Počivalška in za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca za skupno srečanje, na katerem bi specifično spregovorili o možnosti, da bi SDGZ sistemsko sodelovalo z ministrstvom za gospodarstvo, kot je bistveno prispevalo k uspešni soorganizaciji nekaterih dogodkov v okviru lanskega milanskega Expoja.

Na srečanju na sedežu SKGZ so se dotaknili tudi vprašanja postopka združevanja trgovinskih zbornic iz Trsta in Gorice. Pomembno je, da bi bila v tem procesu omogočena prisotnost slovenskega predstavnika v novem izvršnem organu, kot je bila doslej v vodstvu tržaške Trgovinske zbornice. Sicer bodo o teh vprašanjih podrobneje razpravljali na sestanku, ki sta ga predsednika SKGZ in SSO sklicala prav s predstavniki SDGZ in Kmečke zveze. Na omenjenem srečanju so bili namreč mnenja, da je pri tako pomembnih odločitvah treba nastopiti dogovorjeno kot izraz celotne narodne skupnosti.

Završen priziv občin Števerjan in Dolina

Še si bomo prizadevali za izboljšanje deželne reforme javnih uprav

Deželno upravno sodišče je pred kratkim objavilo razsodbo, s katero je zavrglo priziv Občin Števerjan in Dolina ter skupine pripadnikov slovenske narodne skupnosti iz Tržaške in Goriške zoper nekatere člene deželnega zakona št. 26 iz leta 2014, ki uvaja obvezne medobčinske zveze. V svoji razsodbi sodni zbor ocenjuje, da so v deželnem zakonu že zaobjeta potrebna jamstva, ki naj bi onemogočila nižanje ravni zaščite slovenske manjšine. V svojem dokumentu DUS sicer izraža razumevanje do zaskrbljenosti, da bi uresničevanje deželne reforme privedlo do kršenja pridobljenih pravic, in ocenjuje, da se bo lahko slovenska jezikovna manjšina šele v tem primeru pritožila na sodno oblast.

"Spoštovanje do sodne oblasti mi veleva, da razsodbo kot tako jemljem na znanje. Razčlenjeni dokument bomo v organih stranke v prihodnjih dneh poglobili tako s pravnega kot političnega vidika. Kot izvoljeni deželni svetnik sem si v minulem letu vseskozi prizadeval, da so bile v deželno reformo javnih uprav vključene vse možne varovalke v korist posebnih interesov in potreb slovenskega naselitvenega prostora. Marsikateri moj predlog žal ni naletel na plodna tla. Nekaj pa je uspelo, in to je, kar razumem, za deželne upravne sodnike zadostno. Sem pa prepričan, da lahko zakonsko besedilo še vedno bistveno izboljšamo in s tem tudi predhodno omejimo nevarnost, da pride do kakršnekoli oblike omejitve enakopravnosti slovenskega jezika in dostojanstva tudi najmanjših občin tako v političnem kot v upravnem delu nastajajočih medobčinskih zvez. Prihodnji teden se bo v ta namen v Vidmu prvič operativno sestalo tehnično-politično omizje, ki ga vodi odbornik Panontin in pri katerem sodelujemo predstavniki vseh političnih sil v Deželnem svetu ter zastopstvo občinskih uprav. Omizju bom ponovno predočil sveženj konkretnih popravkov, ki povzemajo že znana in tudi nova odprta vprašanja", je objavo razsodbe DUS komentiral deželni politični tajnik SSk Igor Gabrovec.

Minister Costa z vodstvom SSk

Ustavne reforme, nova volilna zakonodaja in vloga slovenske manjšine pri utemeljevanju statusa dežele s posebno avtonomijo so bile glavne teme dopoldanskega soočenja med ministrom za deželna vprašanja Enricom Costo in vodstvom stranke Slovenska skupnost. Slednjo so na srečanju v prostorih Deželnega sveta FJk zastopali deželni predsednik Peter Močnik, pokrajinski tajnik za Goriško Julijan Čavdek ter deželni politični tajnik Igor Gabrovec. Predstavniki slovenske stranke so ministru Costi predstavili tudi slovensko narodno skupnost v FJk ter politična prizadevanja zbirne stranke, ki je zastopana v deželnem parlamentu vse od prve zakonodajne dobe leta 1964. "Vladnemu predstavniku smo tudi povedali, zakaj je nov volilni zakon za poslansko zbornico neustrezen, saj ne zagotavlja in niti ne olajša izvolitve slovenskega predstavnika, kar je v jasnem nasprotju s samim določilom zaščitnega zakona" je po srečanju povedal deželni tajnik SSk Igor Gabrovec. Minister je izrazil zadovoljstvo, da je spoznal slovensko stvarnost in izrazil razpoložljivost, da posreduje pri vladi za reševanje nekaterih izpostavljenih problematik, zlasti kar zadeva uresničevanje določil zakona 38 iz leta 2001.

Pastirčkovih 70 let

V nedeljo, **10. aprila**, se bo ob 16. uri pod lipami ob Kulturnem centru Bratuž v Gorici začel praznik ob okrogli obletnici priljubljene otroške revije. Po maši bo v dvorani vesel nastop otrok z bogatim kulturnim sporedom. Nastopili bodo OPZ Mali Lujerji iz Benečije, Mladi oder z Opčin, Mladinski zbor ter orkester SCGV E. Komel pod vodstvom Patricka Quaggiata in člani dramske skupine O'Klapa iz Gorice, OPZ F. B. Sedej iz Števerjana z ansamblom pod vodstvom Martine Hlede. Nekdanji urednici in dolgoletni sodelavki Ljubi Smotlak ter Marizi Perat za najdaljše neprekinjeno sodelovanje bo Pastirček izročil priznanje in zahvalo. Na prireditvi bodo razstavljeni vsi tiskani Pastirčki, in njegove publikacije. Tu bo na ogled nad 1.300 risbic otrok z vseh šol iz dežele FJK. Vsi Pastirčkovi prijatelji so toplo vabljeni!

S 1. strani

Čas je za dialog

Vsem tistim, ki jim je ta šport po godu, bi jim rada svetovala, naj resno razmislijo o posledicah takega netenja napetosti in to ravno v času, ko se je začel dialog med krovnima in njihovimi članicami. Morda ne brez težav in ovir, sva dala pobudo za skupni sestanek obeh deželnih vodstev in na njem smo se domenili za širše srečanje z vsemi včlanjenimi organizacijami, do katerega je prišlo pred kratkim v Nabrežini.

Walter Bandelj

Rudi Pavšič

Medtem sva skupaj s člani obeh vodstev opravila veliko zakulisnega dela. Iskali smo primerne rešitve za določena vprašanja in jih za nekatera tudi našli. Skupna Prešernova proslava v Kanalski dolini je pokazala, kakšno naj bo nadaljnje sodelovanje tamkajšnjih društev, SKS Planika in Don Mario Černe, ki sta se doslej gledala nekoliko po strani. V Terski dolini smo se z domačim društvom dogovorili za sistemsko pomoč, zato da ne bodo ti kraji finančno podhranjeni, kot so bili doslej. V Reziji računamo, da bomo letos odprli muzej rezijanske kulture, ki bo postal središče za večnamensko dejavnost. Z Inštitutom za slovensko kulturo smo se skupaj sestali in se dogovorili, da bomo storili vse, kar je treba, da bo kot osrednja organizacija dobila tisto potrebno pomoč, ki je doslej ni bila deležna.

V teh dneh se bomo pogovorili z vodstvi naših glasbenih šol na Goriškem, da bi prispevali k rešitvi prostorskih in drugih odprtih vprašanj v duhu, ki sta ga na srečanju v Nabrežini izrekli predsednica GM Milena Padovan in predstavnica šole E. Komel Mara Černic, katerima se zahvaljujeva za izražene misli o nujnosti skupnega sodelovanja.

Menimo se o izredni pomoči goriškemu Kulturnemu domu in centru L. Bratuž za nujna vzdrževalna dela; iščeva tudi rešitev za finančne zagate Novega glasa.

Narodna domova v Trstu, Kulturni dom in Stadion 1. maj so v agendi obeh krovnih organizacij in marsikaj se premika v pravo smer. Izreden prispevek za Stadion je bil mogoč, ker so predsednika krovnih, odbornik Torrenti in slovenska deželna svetnika našli skupen jezik v dogovoru, brez nepotrebnih polemik in ne glede, če je nekdo Goričan, drugi pa Tržačan. Prednost smo dali skrbi, da bi v tržaškem mestnem središču nastal večji športno-mladinski center, ki bi ob svetoivanskem Narodnem domu ter ob slovenskih šolah predstavljal utripajoče jedro naše prisotnosti.

Skupaj si prizadevamo za nadgradnjo dobro nastavljenih načrtov in dejavnosti Tržaškega knjižnega središča (obe krovni bosta vstopili v lastništvo kot izraz novega časa). Novi tržaški prefektinji sva izročila spomenico z odprtimi vprašanji, ki naj bi jih obravnavali na rimskem vladnem omizju.

Zdajšnje skupno predstavništvo v dialogu in ob umirjenih tonih išče potrebne rešitve za vprašanja, ki so skupnega interesa za našo narodno skupnost. Konstruktiven je dialog s člani Paritetnega odbora, zlasti z njegovo predsednico Ksenijo Dobrilovo.

Še bi lahko naštevala pobude in načrte, ki so nastali v zadnjih mesecih in za katerimi stojita krovni organizaciji. To je bil duh Nabrežina in škoda, da ga vsi niso zaznali. Vsem nam je jasno, da naštete in še druge problematike bodo našle ugodno rešitev le pod enim pogojem: da delujemo usklajeno, v dogovoru in brez odvečnih napetosti in novih afer. Pretekla blokovska strategija ni rodila prav veliko sadov.

Ne postavljajmo na kocko vsega dobrega, ki je nastalo. Imejmo odgovorno držo in pustimo za seboj odvečno navlako. Dobrodošle so kritike, vendar prišel je čas za dialog.

Rudi Pavšič, predsednik SKGZ
Walter Bandelj, predsednik SSO

Pokrajina Gorica / Posvet o lovstvu

V soboto, 9. aprila, bo v Palači Attems Petzenstein v Gorici (Trg de Amicis 2) predavanje z naslovom "Lovstvo in biotska raznovrstnost v Evropi. Nujnost sobivanja". Ob 10.30 bo podpredsednica Pokrajine Gorica **Mara Černic**, ki ima kot odbornica med drugim pooblastila za zaščito in vrednotenje okolja, ravnanje z odpadki, lovstvo in ribištvo, civilno zaščito itd., bo govorila na temo "Evropska Pokrajina na meji med Italijo in Slovenijo". Deželni odbornik za lovstvo **Paolo Panontin** bo ob 10.45 govoril o lovstvu v FJK, **Janko Mehle** iz Zavoda za gozdove Slovenije ob 11. uri o lovstvu, kmetijstvu in biotski raznovrstnosti v Sloveniji, ob 11.15 bo **Stefano Raimondi**, član združenja Legambiente, razširil pogled na vso Italijo. Ob 11.30 bo ob lovstvu in kmetijstvu v Evropi spregovoril še ugledni gost **Michl Ebner**, viden južnotirolski politik, nekdanji poslanec in evroposlanec, od lani predsednik evropske zveze lovskih združenj FACE (European Federation of Associations for Hunting and Conservation, ki povezuje čez sedem milijonov lovcev). Sledila bo razprava.

Povejmo na glas

Skupno dobro in korupcija

Ko je prejšnji teden odstopila ministrica za ekonomski razvoj Federica Guidi, smo se lahko ponovno spomnili, kako razvejan je v današnjih časih pojav korupcije. Do takšne mere, da ga že priznajo vsi, kar potrjujejo uradni podatki o tem, koliko tega pojava je v tej ali oni državi. Vse torej črno na belem, se pravi ugotovitev, da gre za del sicer škodljivega družbenega življenja, ki pa ga očitno ni mogoče odpraviti. Ministrica je v enem izmed razpisov podprla podjetnika, s katerim živi in to je bilo dovolj, da se je odločila za takojšen odstop, ko je prišla zadeva na dan. Nekateri ministri so v bližnji preteklosti zaradi podobnega spornega ravnanja na svojem položaju vztrajali. Ni potrebno posebej poudarjati, da je korupcija izredno škodljiva in to ne samo na moralni, ampak tudi ekonomski ravni ter da družbo v vseh smislih spodjeda. Gre za pristransko upravljanje z družbenimi sredstvi in zasebno bogatenje v tem ali onem imenu. Če rečemo v tem ali onem imenu, imamo v mislih dvoje ciljev, ki jih skušajo doseči koruptivna dejanja. Prvi je prilaščanje materialnih dobrin v korist same odgovorne osebe ali skupino oseb, drugi pa prednostna podpora lastnim bližnjim, članom svoje družine in rodbine ter ostalim sorodnikom. Več kot otipljivo je, da je vsakršna korupcija popolno nasprotje skupnemu dobremu in v tej luči vsestransko razdiralna. Njeno načelo je skrb zgolj zase ali za bližnje ter interesne zveze, je uveljavljanje nepravičnosti s pomočjo vplivnosti takšnega ali drugačnega položaja, je ukinitev odkritega in poštenega družbenega dogovarjanja in ne nazadnje izbris solidarnosti, brez katere se pomikamo v vse bolj hladno in celo brezčutno skupnost. Skupno dobro pa je cilj, seveda nikakor lahko uresničljiv, ki sodi v območje tiste etike, brez katere ni mogoče uresničevati boljšega sveta in v kateri se človekova želja po dobrem stika z nebeško voljo. Skupno dobro namreč pomeni, da vsi, toliko bolj tisti na višjih položajih, mislijo na vse, da v tem smislu, kar se tiče razdelitve materialnih in drugih dobrin, vedno prihaja do odkritega sporazuma in dogovora. In da na ta način dobi prostor solidarnost, v kateri ni izključevalnega boja človeka z drugim človekom, boja, ki je osrednji razlog neprijaznega in večkrat tudi težkega življenja vseh ljudi, vseh nas. Toda korupcija kot pristranska podpora lastnemu bližnjemu, kar je primer naše ministrice, nikakor ni majhna ampak je zares velika preizkušnja. Kaj ne bom vendar z vsemi sredstvi podprl svojega brata, sestre, sina, hčere, življenjskega partnerja in drugih svojih dragih, če imam to možnost? Kaj se za svoje ljudi ne bom zavzel in jih bom "ponižal" na enake med enakimi? Seveda se bom lahko zanje zavzel, ker mi to omogoča moj položaj, a tako pristransko bodo potem ravnali tudi drugi. Vsesplošni boj se bo nadaljeval in še naprej se bomo spopadali, še naprej soustvarjali neprijetno in za vse nas vse bolj neusmiljeno družbo.

Janez Povše

GORICA "Druga plat zgodbe": Srečanje pod lipami ob 15. obletnici zaščitnega zakona 38/2001

Kljub vsemu pomembna pravna osnova

Zakon za zaščito Slovencev v deželi Furlaniji-Julijski krajini je dokončno odobril senat 14. februarja 2001. "Pot, ki je pripeljala do tega trenutka, je zanimiva, petnajsta obletnica zakona 38/2001 pa je lahko dobra priložnost za poglobitev znanja o njem in njegovem sprejetju", je na Srečanju pod lipami v četrtek, 31. marca, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici dejal časnikar Julijan Čavdek. Pri okrogli mizi z naslovom *Druga plat zgodbe*, ki jo je vodil, so tokrat bili nekdanji slovenski veleposlanik v Rimu Iztok Mirošič, podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec, odvetnika Damijan Terpin in Andrej Berdon ter občinski svetnik v občini Dreka Michele Coren.

Zgodba o tem zakonu nazorno odraža specifiko naše skupnosti, t. j. pluralnost idej in nazorov, kar je pri sprejemanju zakona prišlo jasno do izraza, je še povedal Čavdek, ki je na kratko orisal pot zakona od osnutka iz leta 1993 pa do Masellijevega predloga, ki je bil 12. julija 2000 odobren v poslanski zbornici, po nekaj mesecih pa še v senatu. Čeprav je marsikdo trdil, da je to najboljši zakon, ki smo ga lahko dobili, sta Slovenska skupnost in SSO že med sprejemanjem "izpostavila določene kritične vidike".

Mirošič, ki je imel od leta 2010 do lani v Rimu veliko opraviti s predstavniki italijanskih oblasti in "dokaj intenzivno tudi s predstavniki naše manjšine", ni sodeloval pri nastanku zakona. Sprejemanje manjšinske zaščitne zakonodaje postavlja v kontekst mednarodnih okoliščin, ki so vladale v Evropi v času hladne vojne, padca berlinskega zidu, vključevanja Slovenije v EU in, postopoma, zbliževanja dveh prej zelo različnih ideoloških in političnih sistemov. Sprejetje zakona 38 je bilo posledica tudi političnih procesov v Evropi in med dvema sosedoma. Saj Jugoslaviji, ki je bila v bilateralnih odnosih tudi zelo močna država, ni uspelo prisiliti Italijo, da bi sprejela notranjo zaščitno zakonodajo za slovensko manjšino, je zatrdil Mirošič. Slovenija je v svoji ustavi uredila položaj italijanske in madžarske manjšine, tako je omogočila manjšincem tudi normalno integracijo v politični sistem. "Italija je za ta sprejem potrebovala več časa".

Uresničevanje zaščite manjšine se preverja skozi politični proces, skozi razvoj meddržavnih odnosov in bilateralne obiske. Razvoj političnih odnosov v zadnjih letih je omogočil okolje, ki je vodilo tudi v večje razumevanje in, posledično, v lažji dialog o manjšinskih vprašanjih. V času svojega mandata v Rimu Mirošič ni zaznal, da bi institucije kaj imele apriorno proti slovenski manjšini. Kar se tiče dežele FJK, "je bilo nekaj problemov", zlasti pod prejšnjim deželnim predsednikom. "Tu pa ima nekaj krivde tudi Slovenija, ki je dopustila, da je zamrla mešana komisija s FJK". Zato je bilo potrebno ponovno oživiti uradne stike z deželo. Tretji "instrument" je mednarodni, to je Svet Evrope, ki vodi tudi evidenco uresničevanja posameznih členov zaščitnega zakona. "Ta inštitut bi kazalo še nekoliko bolj izkoristiti"...

Torej: sprejemanje zaščitne zakonodaje na italijanski strani je bilo pogojeno z mednarodnimi okoliščinami, razpadom Jugoslavije, novimi integracijskimi procesi v Evropi po padcu berlinskega zidu, z novo realnostjo v Sloveniji in s tkanjem slovensko-italijanskih odnosov, pri čemer "je včasih bilo zanimanje za razvoj teh odnosov tudi v Ljubljani manjše, kot bi si lahko želeli", saj je

Damijan Terpin

"Italija naša najpomembnejša soseda, članica G20 in G7 z veliko politično težo".

Tudi Berdon, ki je bil pred 15 leti deželni tajnik SSk in občinski svetnik v Illyjevi upravi v Trstu, je najprej postavil zakon v zgodovinski okvir. Po osamosvojitvi Slovenije so na Tržaškem pričakovali, da bo prišlo na našem ozemlju do korenitih sprememb. Z Illyjem se je začelo marsikaj počasi izboljševati. V letih 1993-2001 se je zgodilo veliko stvari, zvrstili so se različni zakonski osnutki, v Rimu je zavladala nam naklonjena politična koalicija, Slovenija je zorela, se razvijala in postajala pomembnejša. Tako smo prišli do leta 2001. Kot deželni tajnik SSk je imel Berdon takrat vtis, "da je bila stranka namerno izločena iz sestavljanja zakona". Skušala je sodelovati preko manjšinskih predstavnikov, zlasti prek valdostanskega poslanca Luciana Caverija in zastopnikov Južnotirolske ljudske stranke. A očitno ni bilo politične volje, da bi sprejeli sodelovanje SSk-ja. Tako je paritetni odbor tudi marsikaj zamudil. "Po svojih močeh in s pomočjo manjšinskih strank smo naredili, kar je bilo pač mogoče narediti".

Terpin, ki ohranja v živem spominu nekaj anekdot iz časa sprejemanja zakona, je povedal, da ga je Caveri po telefonu opozoril, da so slovenski zastopniki pri pogajanjih po-

Iztok Mirošič

puščali... Šlo je za debato o določbi o volilnem zakonu, "ki je napisana izjemno izjemno ohlapno". To se konkretno vidi danes, ko je jasno, da novi volilni sistem ne bo dovolil Slovencem, da pridemo samostojno v parlament. Pogajanja so seveda potekala za zaprtimi vrati. "Mi smo sodelovali postransko, glede naših zahtev v manjšini ni bilo enotnosti". Terpin je zanikal trditev, da je to bil najboljši zakon, ki smo ga v tistem trenutku uspeli dobiti. "Mislim, da ni tako. To je največ, kar nam je leva sredina bila takrat pripravljena dati". Politična večina sprejema v parlamentu tudi zakone, ki nimajo soglasja opozicije. "Če torej večina nekaj hoče narediti, pač naredi". Zakon 38 "s tako omejeno vsebino" je torej zakon, ki nam ga je leva sredina bila pripravljena dati, "več ne"! Terpina še danes "boli", ker bi v marsikaterem členu s polovico besede več lahko dosegli dosti več. Kljub zaščitnemu zakonu je danes mogoče izglasovati volilni zakon, ki Slovence odreže iz parlamenta, krajevne uprave je možno tako preurediti, da sami ne bomo več odločali o našem teritoriju in da ne bomo več niti večina v občinah, kjer smo, ampak bomo manjšina v širših upravnih enotah... "Lukenj je v zakonu ogromno".

Miha Coren je kot Slovenec iz videmske pokrajine poudaril, da je bil zakon za Slovence v Benečiji velika pridobitev, saj so prej v "mračnih letih" doživljali sovražno politiko, ki jim je kratila osnovne pravice. Hvala Bogu so imeli Novi Matajur in Dom ter slovenske organizacije, ki so delale za ohranitev slovenskega jezika. Hvalevredni so ljudje, ki so pred 32 leti ustanovili dvojezično šolo: "Brez te bi mi ostali folklorna skupina". Šola v Špetru je res "velika pridobitev za Benečijo", ki se danes še razvija. Med drugim razmišljajo o možnosti, da bi v Špetru ustanovili še višje šole. Za Benečijo je velika pridobitev tudi 21. člen zakona, je dejal Coren, ki je poudaril pomen naložb v izobrazbo mladih in razvoj družin.

Igor Gabrovec je dejal, da bi - raje kot o *drugi plati zgodbe* - govoril o drugem poglavju zgodbe. Ni mu do tega, da bi zgolj obujali spomine, razgla-

Andrej Berdon

bljali in ocenjevali zakon. Kaj bi bilo, ko bi... "Dejstvo je, da v šestih desetletjih, od kar je bila ustanovljena italijanska republika, drugega tipa zakona ni bilo mogoče sprejeti". Leta 2001 se je odprla ta možnost. Kasneje se je italijanska republika začela ukvarjati z drugimi problemi. Vprašanje je, ali bi danes uspeli zakon izpeljati. V deželnem svetu Gabrovec stalno ponavlja, obuja in aktualizira določila zakona 38 ob vsakem novem zakonu, ki nastaja na deželni ravni. "V marsikaterem deželnem zakonu moramo obujati načela iz državnih norm, ustave in mednarodnih listin, ker nič ni samoumevno". Kar se tiče reforme javnih uprav, je Gabrovec dejal, da kolegi v deželnem svetu s težavo razumejo, da imamo Slovenci potrebo biti vsaj minimalno zastopani ali vključeni v procese odločanja. "Kjer nas ni zraven, tam se zaščita ne udejanja". Zato moramo načela uveljavljati ob vsakem koraku. Zakon je res nepopoln, pa vendar, "če med nami ni želje po složnem nastopanju in načelnem zagovarjanju določenih potreb, potem propade ves sistem". Po 15 letih je treba zakon 38 nujno aktualizirati, vprašanje pa je, ali bo zmožna manjšina kljub razlikam znotraj sebe sestaviti popravke in jih zagovarjati ter doseči primerne rezultate.

Mirošič je še povedal, da se sam veliko ne sprašuje, ali je zakon dober ali ne, temveč raje razmišlja o praktičnih posledicah. Ko bi te pravne podlage ne imeli, bi npr. v Rimu danes veliko težje delovali. Pomembno je, da zakon imamo, da vodimo politični dialog, da si prizadevamo

Igor Gabrovec

za normalizacijo odnosov med dvema državama. Problemi seveda so, a skozi nove potrebe krajevnih okolij je treba biti pozorni, da se zaščita manjšine ne zmanjša, ampak da se po možnosti poveča. Večji problem je v naslovnikih zakona in v njegovi uporabi. "Koliko se zakon resnično uporablja? Koliko dvojezičnih osebnih izkaznih je bilo izdanih"? Politična stvarnost je jasna in demokratična: to je demokratična neenotnost. Dva ideološko dominantna pola se skušata usklajevati o temeljnih zadevah, ki so vitalnega pomena. O ključnih zadevah naj bi - po Mirošičevem mnenju - dve strani skušali priti do skupnih stališč in izhodišč. "To je zelo težko, ker so nekje interesi diametralno nasprotni". Bi pa bilo dobrodošlo do dežele in tudi Slovenije. Ko imamo več stališč, ko ni 100% enotnosti manjšine, je težko voditi dosledno aktivnost v neko smer. "Rim ne bo nikdar naredil ničesar brez Furlanije-Julijske krajine". Tudi v Sloveniji so usklajevanja uspešna toliko, kolikor je manjšina sama uspešna, ko se poenoti. Brez te "akcijske enotnosti" je tudi delovanja slovenske države do Italije omejeno. "Velja se usmeriti v nove poskuse bolj aktivnega dogovarjanja".

V novem globalnem svetu bi se morali zlasti mladi oblikovati v odličnosti, da bi bili bolj zanimivi. Odlični so vodilni v svetu... Manjšinske institucije bi morale doseči "agregatno stanje, ki bo zadostno, da pride do izraza kvaliteta, ki bo zanimiva tudi za večinski narod". Potem se bo večinski narod začel zanimati za manjšino. "Pripadniki manjšin morajo biti najboljši, da jih globalna skupnost opazi". To velja v šolstvu, kulturi, znanosti, športu itd. "Na tem bo narodna skupnost tudi obstala".

Problem naše manjšine je, da je preveč zazrta v preteklost, je poudaril Berdon. "Tudi zaradi tega verjetno nismo zanimivi za mlajše". Zakon bi lahko bil boljši, "a ni niti najslabši". Pomembna je črka zakona, pomembna pa je tudi pripravljenost vladajočega razreda, da prisluhne manjšini. Vprašanje zajamčene zastopanosti slovenskega politika v izvoljenih telesih je "ključno". Lahko smo kulturno, športno, ekonomsko zanimivi, a "če nimamo svojega zastopnika v dežel-

Michele Coren

nem svetu in parlamentu, smo nepomembni in izgubljamo na pogajalni moči".

Smisel zaščitnega zakona je v tem, da zaščiti, je nadaljeval Terpin. Zakon mora manjšini omogočiti, da ohrani svojo identiteto, da narodna zavest ne upada, da se asimilacija ustavi ali vsaj upočasni. Te ključne dejavnike je treba upoštevati pri ocenjevanju zakona. Glede volilnega sistema je odvetnik dodal še samokritiko: "Kot stranka smo verjetno zgrešili, ker smo poskušali iskati konsenz levice. Iti bi morali k desnim strankam: te imajo strateški interes, da pride v parlament Slovenec, ki je avtonomen, ki ni levičar". Samo če bo prišlo do tega, da bomo v prihodnjem mandatu brez parlamentarca, "se bo manjšini verjetno nekaj posvetilo in bomo naredili skupen korak, da bomo kaj dosegli". Gabrovec je pripomnil, da je res bistvena "politična klima, ki je ali pa je ni". Iz zgodovinskih razlogov že dolgo sodelujemo z levo sredino; lahko bi tudi razvijali strategije in iskali dogovore z desnico, "ker pa volilci niso žaklji krompirja, jih ne bi prekladali iz ene koalicije v drugo. Naša skupnost ni zaljubljena v levo sredino slučajno. Dejstvo je, da je leva sredina do danes vedno zagovarjala potrebe skupnosti, kakršna je naša, in manjšinske pravice boljše kot desnica". Terpin je pojasnil, da pri pogajanjih in iskanju zaveznikov v parlamentu, v zvezi z volilnim zakonom, je bila "politična napaka" iskanje soglasja, konsenza in podpore Demokratske stranke, saj ta nima nobenega interesa, da bi kaj takega šlo skoz. Interes, da bi bil nekdo izvoljen v parlament na manjšinski listi in ne na listi Demokratske stranke, ima kvečjemu kakšna desnosredinska stranka. "To je bila poanta"...

Zakon torej imamo in z njim pravno osnovo, na kateri lahko še naprej delujemo. Morda ni idealna, morda bi lahko dosegli boljšo, a sedaj je na delu manjšinska politika. "Manjšina brez politike je manjšina brez glave", je sklenil Čavdek. / DD

POGOVOR G. Karel Bolčina

Oaza, kraj, kjer odstranimo težki kamen s srca

Goriški nadškof Karel Robert Maria Redaelli je predlagal škofiji kar nekaj pobud v letu usmiljenja. Katere so najbolj vidne in najbolj otiplive?

Nadškofu Karlu se je zdelo primerno in potrebno, da obhajamo leto usmiljenja v luči napotkov in želja papeža Frančiška. Vsem je znana njegova posebna skrb za oddaljene, po duhu in po telesu. Med slednje spadajo posebno brezdomci, begunci, ekonomsko in finančno sesuti posamezniki in družine. Zanje se ob vsaki priložnosti, notranje cerkveni in zunanje družbeno politični vedno zavzema in to s strogimi besedami in gmotnimi pobudami. Med prve pa spadajo posebno zakonci in družine, ki so jih prizadeli razdori, nasprotovanja, ločitve in razporoke. V sozvočju z njegovimi predlogi je nadškof Karel s škofijskim pastoralnim uradom sklenil, naj letošnje leto doživimo s praktičnim usmiljenjem do družin, ki so v potrebi. Vse nas je povabil, naj v molitvi in z darovi pomagamo družinam v stiski. Eden izmed ciljev je namreč tudi ustanovitev posebnega središča za zakonce v stiski in družine v težavah. Ta pobuda izvira tudi iz papeževe določbe, kako naj odslej hitreje in primerneje pretresamo ničnosti zakonov. Vsem nam je znano, da je sveti oče uvedel t. i. "kratki proces", oz. je dal krajevnim škofom možnost, da v nekaterih primerih sami presodijo, ali so bili zakoni sklenjeni veljavno in pravično ali pa se je že od vsega začetka vrinil v zakonsko občestvo vzrok za njegovo neveljavnost, njegovo ničnost. Novo škofijsko središče za zakonce v stiski bo moralo pomagati zakoncem in škofu pri ugotavljanju vzrokov ločitev in razbitosti družin.

Verjetno je ustanovitev takega središča kar zahtevna in bo potrebno kar nekaj časa in oseb, ki se bodo usposobile za to.

Tako je. Zato pa je nadškof prosil vse dekane (v naši nadškofiji nas je pet), naj v času leta usmiljenja odpremo v vsaki dekaniji posebne OAZE USMILJENJA. Že sama beseda pove, da gre za odmaknjen kraj, za kraj miru in tišine. S tem nočemo poudariti, da je to prostor kontemplativne molitve ali odmika od sveta ali celo skrivanja pred njim, pač pa priložnost, da se umirimo in se v miru vprašamo: kako je z menoj, kako je z mojim odnosom do Boga, do bližnjega, do sveta, kako je z mojim odnosom do moža/žene, partnerja/partnerice, zaročenca/zaročenke. V teh oazah, ki so odprte vsem in namenjene vsakomur, srečamo duhovnika, redovnika ali tudi laika, ki nas bo poslušal. To je prvi smisel oaze: poslušanje. Sam sem že velikokrat doživel izredno hvaležnost sogovornika, samo zato, ker sem ga poslušal. V primeru, da pridejo na pogovor osebe, ki doživljajo potres in pretres zakonskega občestva ali hudih notranjih družinskih bojev, je oaza priložnost za ugotovitev, kaj se dogaja, kje so vzroki napetosti, kako lahko rešimo, kar je rešljivo, in kako lahko odrešimo, kar se da odrešiti.

Se moramo Slovenci v teh oazah pogovarjati v tujem ali v domačem jeziku?

Vsaka dekanija ima svojo oazo in oblike so v vsaki dekaniji drugačne. Naša dekanija, štandreška, je slovenska. Njena posebnost je slovenščina kot uradni jezik, zato najdemo v oazah vedno slovenskega sogovornika. V naši dekaniji je pet slovenskih duhovnikov, premalo, da bi lahko primerno krili povpraševanje. Zato smo se obrnili na slovenske frančiškane, ki so se ljubeznivo dali na razpolago in sodelujejo v oazah.

Rekli ste, da bi primerno krili povpraševanje. Ali je bilo v postnem času veliko udeležencev?

Glede na to, da je oaza novost, da je nismo bili vajeni, da ji pravzaprav utiramo pot tako duhovniki kakor sogovorniki, lahko rečem, da si je kar veliko oseb vzelo čas in prišlo na pogovor. A mimo števila ljudi, ki ni ne merodajno ne bistveno, moram izpostaviti in podčrtati, da so bili obiskovalci veseli srečanja in so odhajali domov lažji, opogumljeni, velikokrat tudi podkrepljeni v svojih načrtih in izbirah.

Ste oazo že zaprli?

Ne, nasprtono. Postni čas, ki je v sebi primeren za premišljevanje in, če je potrebno, "spreobrnjenje", je bil pokušina, prvi poizkus, prvi korak. Oaza bo spet odprta meseca maja ter v jesenskem času. Mesec maj smo izbrali, ker je to mesec prvih obhajil. Prav ob takih priložnostih prihaja na dan pereče vprašanje: in jaz, ki sem ločen/a, ki sem civilno poročen/a z moškim/žensko, ki ni oče/mati prvoobhajanca, pa tudi: midva, ki sva oče in mati, a nisva sklenila nobene oblike poročne zaveze ... lahko pristopim/pristopiva k obhajilu na dan prvega obhajila najinega otroka? Oaza je priložnost za pogovor, pretres stanja, iskanje rešitve in duhovnih smernic. Škoda bi bilo, da bi ne sprejeli vseh možnosti, ki jih daje Cerkev takim, ki niso v popolnem sozvočju z njenim naukom in z njenimi predlogi krščanske oblike življenja.

Kaj pa vaše osebno mnenje?

Ne morem iz svoje kože glede na to, da sem študiral cerkveno pravo. Cerkveni zakoni in določbe so vedno natančni in strogi, toda v zakoniku cerkvenega prava zadnji kanon daje smisel in smernice vsem ostalim, ko pravi: najvažnejša in najvišja skrb tudi cerkvenega prava je "rešenje duš". Da se bolj razumljivo izrazim: obstajajo zakoni, obstajajo določbe, obstaja pravo .... a največjo pozornost usmerja Cerkev ljudem, njihovi sreči na zemlji in njihovi prihodnji sreči v nebesih. Oaza ni sodišče! V njem ni sodnika ne obtoženca ne obtožbe! Oaza je kraj duhovnega počitka, je priložnost, da "vržemo ven", kar nas teži, da odstranimo težki kamen s srca, da smo "poslušani", da odidemo iz nje na krilih orla.

Morda še kakšen datum in kraj?

Z veseljem. Oaza naše dekanije je odprta v "raju Frančiškovih šolskih sester", v Zavodu Sv. Družine v Gorici (ul. Don Bosco). Meseca maja vsak ponedeljek (15. -16.), vsako sredo (9. -10.), vsak petek (20.30-21.30). Prav tako tudi meseca oktobra in novembra, do sklepa leta usmiljenja. Na vašo razpolago smo patri s Svete Gore in Kostanjevice ter duhovniki Kodelja, Markežič, Podbersič in jaz. Dobrodošli!

G. Bolčina bo novi škofov vikar za slovenske vernike

Štandreški župnik in dekan Karel Bolčina bo novi škofov vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji. To je na veliki četrtek, 24. marca, nekaj pred poldne napovedal nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli.

Priložnost je bila zelo svečana, saj je do tega prišlo tik pred koncem slovesne krizmene maše v goriški stolnici, pri kateri je nadškof posvetil olja, ki jih duhovniki uporabljajo pri podeljevanju zakramentov. Zbrana je bila velika večina duhovnikov goriške nadškofije, kar nekaj je bilo tudi redovnic, redovnikov in diakonov, pa tudi nekaj skupinic mladih, ki se pripravljajo na prejem zakramenta sv. birme.

Pred koncem obreda je nadškof v imenu vseh duhovnikov nadškofije čestital nekaterim mašnikom, ki v tem letu obhajajo "dragocene obletnice". 70 let mašništva se spominjata g. Romano Valle in g. Luigi Tavano, kar 65 let pa msgr. Oskar Simčič, ki bo 4. maja letos slavil visok življenjski jubilej - 90 let. Nadškof je pri tem povedal, da ga je msgr. Simčič prosil, da bi ga odpustili vloge škofovega vikarja za slovenske vernike. "Mislim, da je do zdaj naredil ogromno dobrega in bo to še nadaljeval", je dejal nadškof. Po posvetovanjih je sklenil, da bo na dan 90. rojstnega dne msgr. Simčiča prevzel njegovo nalogo g. Karel Bolčina, je še povedal msgr. Redaelli. Novemu vikarju je zaželel, da bi - tudi ob bližini in spodbudi msgr. Oskarja - čim bolje opravljal novo zadolžitev.

Človek visoke integritete, iskren zagovornik strpnosti in medsebojnega razumevanja

Škofu Smeju visoko državno odlikovanje

V predsedniški palači je predsednik Republike Slovenije minuli četrtek, 31. aprila, podelil red za zasluge mariborskemu pomožnemu škofu dr. Jožefu Smeju.

Življenjsko delo duhovnika, teologa, pisatelja in prevajalca, raziskovalca in cerkvenega zgodovinarja je obsežno in raznovrstno, so zapisali v utemeljitvi.

"Bil je pastir v duhu evangelija in cenjen poznavalec katoliškega nauka. Kot človek klasične izobrazbe, ki piše tudi v latinščini, je sodeloval pri prevajanju Zakonika cerkvenega prava, Svetega pisma Stare in Nove zaveze, Bogoslužnega molitvenika in komentarjev k psalmom. Napisal je tudi več nabožnih del in zgodovino župnijske cerkve v Murski Soboti". Njegov opus pa po besedah iz utemeljitve odlikovanja ni namenjen le pripadnikom njegove verske skupnosti.

"Nenehno se je zanimal za kulturo in ljudi, ki so med Muro in Rabo stoletja ohranjali svojo vero in narodnost. Življenje na območju nekdanje madžarske dekanije, imenovane Slovenska okroglina, je bilo pomembno torišče njegovega intelektualnega zanimanja. Posebno pozornost je posvečal narodnim buditeljem, med njimi dr. Francu Ivanociju in njegovim sodelavcem". Škof Smej je napisal romana o prekmurskih pastorjih ter narodnih buditeljih Ivanu Baši in Stevanu Küzmiču. Poleg kulturne zgodovine je z znanstveno natančnostjo skrbno preučeval tudi slovstveno zgodovino Prekmurja, prekmurskega jezika in prekmurske književnosti ter prekmurske avtorje, politike in vplivne osebnosti.

Bibliografija njegovih del obsega več kot 150 enot, so povedali na podelitvi odlikovanja. "Med njimi so številna samostojna znanstvena in leposlovna dela. Izjemno obsežen je tudi njegov prevajalski opus, s katerim je gradil mostove do duhovnih velikanov Evrope, ki jih je prevajal iz latinščine, grščine, francoščine ali madžarščine".

Pomemben prispevek k duhovni kulturi je dal tudi s svojo človeško držo. Velja za človeka visoke integritete, iskrenega zagovornika strpnosti in medsebojnega razumevanja, zaradi česar ima posebno mesto v srcu Slovencev, še posebno Prekmurcev, ki so ga uvrstili med osebnosti leta 2000. Dr. Jožef Smej je v bogoslovje vstopil v Mariboru, študij pa je končal v Sombotelu. Službovati je začel med drugo svetovno vojno kot kaplan. Pozneje je bil imenovan za župnika in dekana v Murski soboti, v Mariboru pa je služboval kot stolni kanonik, član zbora škofovih svetovalcev, naddekan, stolni prošt stolnega kapitlja in generalni vikar. Papež Janez Pavel II. ga je imenoval za mariborskega pomožnega škofa leta 1983, ko je bil tudi posvečen.

Po prejemu odlikovanja je škof Smej navzoče v predsedniški palači tudi nagovoril: "Z odlikovanjem reda za zasluge so odlikovani mnogi Slovenci in Slovenke, od Drave do Primorja, od Gospe Svete pa do Sotle. Mnogi so napisali in izdali več knjig in znanstvenih razprav kot jaz. V mislih imam duhovnike, župnike, ki s pristovoljnimi prispevki vernikov obnavljajo cerkve in kapele ter župnišča, ki so mnoga umetniške vrednosti". Škof Smej je še povedal, da so z njegovim redom za zasluge "odlikovane tudi katehistinje, redovnice, ki ob dekalogu, desetih božjih zapovedi vzgajajo mladi rod. Deset božjih zapovedi, ne ubijaj ne kradi..., nobena družba, nobena država ne more obstajati brez desetih božjih zapovedi. Bog daj, da bi se tudi v raju pod Triglavom držali dekaloga in bi tako obstali. Hvala Bogu in vam, predsednik Republike Slovenije".

Posinodalna spodbuda Amoris laetitia

V petek, 8. aprila 2016, bo na tiskovnem uradu Svetega sedeža predstavljena posinodalna apostolska spodbuda papeža Frančiška o ljubezni v družini z naslovom Amoris laetitia (Radost ljubezni). Dokument bodo na tiskovni konferenci predstavili generalni tajnik škofovske sinode kardinal Lorenzo Baldisseri, dunajski nadškof kardinal Christoph Schönborn ter zakonca Francesco in Giuseppina Miano. Besedilo apostolske spodbude bo tistega dne na voljo v italijanskem, francoskem, angleškem, nemškem, španskem in portugalskem jeziku.

USMILJENJE JE OBRAZ CERKVE (7)

Primož Krečič

CERKEV KOT ZAKRAMENT BOŽJEGA USMILJENJA

Papež pravi, da je v času teh zgodovinskih sprememb Cerkev poklicana, da bolj močno podari znamenja prisotnosti in bližine Boga. To ni čas za zagrenjenost in strah, ampak čas budnosti, v katerem naj se prebudi tisto, kar je v njej bistveno. Cerkev je poklicana, da postane zakrament, to je znamenje in sredstvo Božjega usmiljenja za današnji čas in ljudi. Kot je sama deležna tega usmiljenja, ker je ranjena in grešna, ga more še z večjo občutljivostjo deliti sodobnemu človeku. Janez XXIII. je rekel na odprtju drugega vatikanskega koncila, da mora danes Cerkev uporabljati orožje usmiljenja. Janez Pavel II. pa je rekel, da je naloga Cerkve, da pričuje za Božje usmiljenje. Še posebej ga mora bližati ljudem v zakramentu usmiljenja in pustiti, da usmiljenje zasije v osvobojenih srcih ljudi. Kasper je v svoji knjigi Usmiljenje poudaril, da je zakrament pokore lasten bistven izraz življenja Cerkve, kajti vsakdanji grehi mažejo podobo Cerkve in zmanjšujejo njeno moč izžarevanja in v celoti bremenijo njeno življenje. Zakrament pokore mora postati pravo pribežališče za grešnike, da nam Gospod odvzame bremena, ki jih nosimo s seboj. Nikjer drugje ne srečamo Božjega usmiljenja tako neposredno in konkretno kot pri sveti spovedi, ko nam duhovnik v Jezusovem imenu reče: "In jaz te odvežem od vseh tvojih grehov". Ni lahko priznati svojih grehov, toda spoved prinaša notranji mir in osvoboditev.

Na mnogih ravneh svojega življenja bi morala Cerkev izžarevati Božje usmiljenje. Za prve kristjane je bilo rečeno: Poglejte, kako se imajo radi. Za današnjo skupnost pa, kako globoko usmiljenje gojijo med sabo, kako so odprti in usmiljeni do drugih. Namesto stroge in trde podobe Cerkve, naj stopi le ta s podobo usmiljenja, saj je Bog usmiljeni Oče in Jezus je bogat v usmiljenju. Ta kultura usmiljenja se mora uresničevati povsod, pri bogoslužju, katehezi, pri molitvi, v dobrodelnosti, v družinah. Če se hranimo z Božjim Jagnjetom, ne moremo postati volkovi, je zapisal Janez Krizostom.

Kdor ljubi, se mora spustiti na raven drugega in ga objeti v vsem, kar je. Tudi v cerkveno pravo prihaja ta evangeljska razsežnost. Pri kaznih mora biti tudi zdravilo usmiljenja in ne le stroga zapoved. Tudi kazen mora postati poslednje zdravilo usmiljenja. Morda bi lahko govorili o zdravilnem pomenu spokorne discipline, ki nas obvaruje pred večno kaznijo, pravi Kasper. Usmiljenje ne odpravi pravičnosti, ampak jo izpolni in pravilno umesti tako, da upošteva človeka v njegovem stanju in dostojanstvu. Treba je živeti iz resnice, vendar v ljubezni. (Ef 4,15)

V tem smislu je prav oznanilo o Bogu in njegovemu usmiljenju povezano **z novo evangelizacijo**. Po daru Božjega usmiljenja bodo ljudje začutili Boga, ki je bogat v usmiljenju in slišali njegov klic k spreobrnjenju. Ko Cerkev oznanja resnico o Božjem usmiljenju, razodeva tudi najglobljo resnico o človeku. Bog ljubi konkretnega človeka in ga rešuje, želi, da bi zaživel v njegovi polnosti. Sporočilo o Božjem usmiljenju mora prežeti naše poglede, odnose, skupnost.

NATEČAJ
ifeel CUD
NOVA IZDAJA 2016

Za dosego zmage tokrat stopi v javnost.

Sodeluj v natečaju IfeelCUD.
Organiziraj dogodek za promocijo
8 tisočink katoliški Cerkvi
in pripravi **načrt solidarnosti**
za svojo skupnost, lahko boš osvojil
prispevek* za njegovo uresničitev.
Navodila najdeš na **www.ifeelcud.it**

* PRVA NAGRADA 15.000 EVROV

Natečaj organizira Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi.

8x mille
CHIESA CATTOLICA

Kratke

Nagradna predstava za goriške abonente SSG! / Slovenski muzikal "Cvetje v jeseni"

V torek, 19. aprila 2016, ob 20.30, bo Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici (drevored XX. septembra, 85) gostil ponovitev slovenskega muzikla Cvetje v jeseni. Romantika, a tudi humor, čustvena glasba in ganljiva besedila so vsepovsod prevzeli različne generacije obiskovalcev, med katerimi si je marsikdo ogledal muzikal tudi večkrat. Muzikal je bil krstno izveden jeseni 2014 v Križankah v koprodukciji s Festivalom Ljubljana in je januarja letos doživel svojo 100. uprizoritev.

Skladatelj Matjaž Vlašič je ustvaril 22 izvirnih skladb, ki jih pevci in igralci ter plesalci izvajajo pod taktirko vodje benda Tomija Puricha. V dolgem seznamu nastopajočih najdemo več znanih imen: vlogo Mete si izmenjujeta Nina Pušlar in Maja Martina Merljak, Janeza Matjaž Robavs in Domen Križaj. Danijela upodablja Jure Ivanušič, Lizo Alenka Kozolec Gregurić. Pod režisersko taktirko Vojka Anzeljca doživlja gledalec srčnost in komičnost trenutkov življenja v eni najlepših ljubezenskih zgodb, ki jih premore slovenska literatura. Povest Ivana Tavčarja iz leta 1917 se dogaja v kmečkem okolju in je zgodba o nesrečni ljubezenski zgodbi med ljubljanskim odvetnikom in kmečkim dekletom, hkrati predstavlja nasprotje med življenjem v mestu ali sredi narave.

Uprizoritev nadomešča kratko opero »La serva padrona«.

Za goriške abonente SSG (redni in mini abonmaji) ponovitev muzikla veljala kot nagradna predstava. Rezervacije nagradnih vstopnic bodo možne le do 31. marca 2016 pri blagajni Kulturnega centra Lojze Bratuž.

V Štandrežu je spet "zaropotalo"

Na štandreškem "teru" je na velikonočni tihi petek in soboto zopet "zaropotalo". Pred leti so župljane vabili k jutranji, opoldanski in večerni molitvi oz. mašnemu obredu z ropotuljo, ki pa se je s časom pokvarila in obnemela. Pred letošnjimi obredi velikonočnega tedna je dotrajan in zarjavel mehanski del obnovilo domače podjetje Paulin, neuporabni zaboj pa na novo sestavilo mizarstvo Andreja Čevdka s Peči. Na vrhu "tera" so ropotuljo zagnali mladi "žlangarji" Patrik, Viktor, Lorenzo, Saša, Giacomo in Gabrijel.

SD Sončnica / Prof. Aldo Rupel

Širimo kulturo zdravega telesa!

Aldo Rupel, ki že nekaj časa sodeluje s Skupnostjo družin Sončnica, je 17. marca v Močnikovem domu sklenil niz letošnjih predavanj, ki so naletela na res dober odziv. V zamejstvu znani profesor telesne vzgoje in vsestranski kulturni delavec je po rodu s Tržaškega: leta 1960 je maturiral na realni gimnaziji v Trstu, v Rimu je diplomiral na visoki šoli za telesno vzgojo, v Vidmu pa na fakulteti za tuje jezike. Skoraj 30 let je poučeval telesno vzgojo na šolah vseh stopenj, več let je bil odgovoren za slovenski sedež Slorija. Strokovno se ukvarja s telesno govorico, psihomotoriko in grupno dinamiko. Od nekdaj je vključen v različne oblike družbenega življenja slovenske narodne skupnosti, svoj čas posveča pohodništvu, kajakaštvu, plavanju, teku, kotalkanju in še marsičemu. "Ker že več kot 40 let živi na Goriškem, ga imamo malo za svojega", je uvodoma povedala odbornica Skupnosti Ani Saksida.

Kot človek, ki ima za sabo 57 let izkušenj z mladimi in še vedno, "na projekt", poučuje na šolah, je najprej spregovoril o strateških vzgojnih usmeritvah. Dva glavna pristopa sta togost in ohlapnost, ki sta odvisna od družbenih silnic ali narave, je dejal. Togost je zaradi družbenih razmer in tudi lakote veljala približno do srede 20. stol., potem smo počasi prešli v ohlapnost, ki na začetku ni imela negativnega prizvoka in se je uveljavila tudi s pretvezo, da se morajo mladi pač ustvarjalno izražati. Eden na deset tisoč, ki gredo po tej poti, bo lahko tudi naredil kakovosten korak, je dejal Rupel, toda "to, kar nam prikazujejo sredstva obveščanja, je en sam blef". Togost pomeni kolektivizem, pa tudi več solidarnosti. V ohlapnosti prevladuje individualizem, bolj prisotno je odpuščanje. "Togost je slaba, če je sama sebi namen". Rupel je povedal, da je v Rimu imel profesorje telesne vzgoje, ki so izhajali iz časa fašizma. Podobno kot pri vojakih, so imeli veliko ponavljanja, marširanja, drila... Pri ohlapnosti sta slaba nedorečenost in pomanjkanje kontrole, zaradi česar prihaja do krivičnosti. "Ko je narod lačen, vzgoja ne more biti ohlapna". V evropskem prostoru človeštvo ni bilo nikdar tako sito, kot je zadnjih sto let. "Meni gre na bruhanje, ko po televiziji vidim reklamo za hrano za pse in mačke", ko pa vsi dobro vemo, kako je s hrano po svetu.

Poleg družbenih razmer nas je tudi narava tako izklesala, da smo Slovenci pod Alpami, pa tudi npr. Skandinavci, bolj na strani togosti kot ohlapnosti. Je pa med enimi in drugimi v vsej Evropi še največ samomorov. "Znamo biti trdni, a v zelo težkih situacijah nismo vajeni nasloniti glave na ramo soseda ali staršev".

V današnjem času seveda prevladuje ohlapnost, Rupel pa se seveda bolj opredeljuje za togost. Goriškemu občinstvu je nakazal sintezo, do katere se je dokopal šele zadnjih 15 let: imenuje jo "funkcionalna urejenost". Stvari morajo biti urejene zaradi funkcionalnosti, ker je koristno, da je tako. Umetnost, da dosežemo funkcionalno urejenost, je v sinusoidalni krivulji. Treba je iti iz hipertenzije v hipotenzijo. To, čemur z učeno besedo pravimo tudi *entropija*, je urejen kaos, npr. vesolje ali jata rib: ni nobenega reda, a kljub temu funkcionira.

V različnih šolah, kjer izvaja dinamike vedenja posameznika in razreda, je Rupel med drugim opazil, da večina otrok nima priložnosti, da bi prisluhnili svojemu telesu, šli vase. Manjka jim ta bistvena izkušnja. Do entropije pa lahko pridemo le prek togosti in urejenosti, "druge poti ne poznam". Učitelji prepogosto "ne utegnejo pritegniti pozornosti, če niso kot pajaci pri tabli. To je realnost". Drugače se otroci dolgočasijo. Ruplu se je zgodilo, da so kar med lekcijo pili vodo. "To je ohlapnost"! In vendar "niso otroci krivi. Celoten propagandni stroj je usmerjen v to, da kupujemo plastenke. Da prodajajo, so ustvarili 'halo efekt' dehidracije". Kaj vsega si otroci dovolijo! Izzivajo! "So telesa, ki se ne znajo umiriti, ne znajo biti sama s sabo"... Za ohlapnost sta kriva šola in družina. Otroci imajo preveč izzivov, živijo s prehitrim ritmom, niso vajeni na red in zaporedje.

V drugem delu večera je Rupel spregovoril o ohranjanju telesnih sposobnosti, ki so tesno povezane z umskimi, saj možgani ukazujejo periferiji, ta pa hkrati vpliva na center. In ker je ena polovica možganov bolj racionalna, druga bolj umetniška, je možno zavestno vplivati tudi na manj razviti del možganov. Stvari so enostavne, trdi Rupel, problem pa je, ker je preveč teorij, preveč reklame in potrošništva, "preveč prilizovanja". Potrebnega je nekaj znanja o kalorijah, saj nikoli še nismo imeli na razpolago toliko hrane kot zdaj. Telo smo spremenili v "kurilnico", čeprav pri nas še ni tako hudo kot v ZDA.

"Vaditi je aksiom": to velja že tisočletja in tako bo tudi ostalo. "Vaditi je zakon, bi rekli v Ljubljani". Možnosti je ogromno. Treba je imeti voljo ("jeklo, ne človek"!) in vztrajnost. Pomembna je močna motivacija. "Če je to zate prioriteta, boš napravil". Nihče se ne debeli od zraku, je prepričan Rupel: "Kar zaužiješ, ali porabiš ali gre v 'rezervo'". Pozorni moramo biti tudi na alkohol, saj tudi ta vsebuje sladkor in torej kalorije. Žal pa "se imamo sami za norca, širša javnost se spreneveda": koliko je reklame v zvezi s pitjem po časopisju, televiziji in drugod? So razstave, šagre, prazniki, fantovščine itd., sporočila o škodljivosti prekomernega pitja pa so zelo redka. "Pitja ne kriminaliziram, ... a ne trpim javnega sprenevedanja".

Zaradi vsega tega je pomembno, da "širimo kulturo zdravega telesa", je še zatrdil prof. Rupel, ki bo v tem in naslednjem mesecu za Sončnico vodil tečaj telovadbe v naravi, marsikdo pa je že izrazil zanimanje, da bi prej ali slej spregovoril tudi o telesni govorici. / DD

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

70 LET PASTIRČKA

Srečanje bodo sooblikovali urednik Marijan Markežič ter Walter Grudina, Bernarda Berce, Ljuba Legiša, Alenka Radetič, Barbara Rustja in Niko Klanjšček.

Večer bo vodila vzgojiteljica Olga Tavčar.

V četrtek, 14. aprila 2016, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Podelitev 12. priznanja Kazimir Humar

V znamenju našega izročila

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici bodo v petek, 8. aprila, ob 20. uri podelili 12. Priznanje Kazimir Humar. Zveza slovenske katoliške posvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica podeljujejo priznanje na podlagi javnega razpisa. Priznanje se podeli društvom, organizacijam ali posameznikom za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Letošnje priznanje prejmeta dr. Danijel Čotar za dolgoletno nesebično delo v korist naše skupnosti in Otroški pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana ob 40-letnici delovanja. Na slovesnosti bodo sodelovali: Otroški pevski zbor Emil Komel, zborovodja Damijana Čevdek Jug in Gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel.

Dr. Danijel Čotar se je rodil leta 1943 v Tabru pri Dornberku. Leta 1952 se je z družino preselil v Gorico, kjer je dokončal osnovno in nižjo srednjo šolo. Študij je nadaljeval v Trstu na klasični gimnaziji in liceju. Leta 1968 je na Katoliški Univerzi v Piacenzi z odliko doktoriral iz agronomije in se specializiral v mlekarstvu in sirarstvu. Leta 1971 se je zaposlil pri deželni upravi na kmetijskem nadzorništvu v Vidmu, kjer je delal na oddelku za mlekarstvo in sirarstvo. Postal je največji izvedenec na tem področju v naši deželi in nudil strokovno pomoč zadružnim mlekarnam po celi deželi. Vodil je številne izobraževalne tečaje in napisal obširno monografijo o siru Montasio. Strokovne članke o kmetijstvu je prispeval tudi za razne slovenske časopise. Za slovensko radijsko oddajo RAI Trst A je pripravljal oddaje o živinoreji in mlekarstvu. Aktivno se je vključil v razne slovenske kulturne in druge organizacije na Goriškem. Od leta 1975 sodeluje v odboru KTD-ja in do leta 2015 je zastonjsko skrbel kot upravitelj za kočo sv. Jožefa v Žabnicah. Od leta 1978 sodeluje s skupino za slovenske oddaje pri radijski postaji Radio Spazio. Danijel Čotar je odbornik Kulturnega centra Loze Bratuž. Leta 1993 je pristopil kot ustanovni član k zadrugi Goriška Mohorjeva in bil na občnih zborih izvoljen za predsednika nadzornega odbora. Pri Goriški Mohorjevi družbi je izdal dve knjigi: O sirarstvu in Ptičje kvarte.

Danijel Čotar (foto dpd)

Otroški pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana deluje nepretrgoma od oktobra 1975. V tistih letih se je namreč čutila potreba po obnovi otroškega zbora, ki je deloval že vrsto let. Njegove korenine segajo celo v leta po prvi svetovni vojni, razvoj sestava pa je povezan z nastankom števerjanskega mešanega pevskega zbora. V tridesetih letih 20. stoletja je zbor vodil mladi Lojze Rožič. Kasneje je za otroški zbor skrbel mladi organist France Gravnar. Takoj po drugi svetovni vojni je v nelahkih razmerah učila otroke lepega petja učiteljica Ada Gabrovec, ki je za zbor skrbela do 70-ih let. Jeseni leta 1975 pa je skrb za otroški oz. mladinski zbor prevzela učiteljica Anka Černic. Leta 1990 je zborovodsko mesto zasedla Valentina Humar, sledila ji je leta 2003 Eliana Humar. Trenutno zbor vodi Martina Hlede. Zbor redno nastopa na revijah Mala Cecilijanka in Zlata grla, na praznikih in prireditvah v Števerjanu in v okoliških krajih. Otroški zbor je obeležil 40. obletnico nepretrganega delovanja s praznično glasbeno prireditvijo z naslovom Kako srce se veseli, ko lepa pesem zadoni.

OPZ F. B. Sedej (foto dpd)

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki polžek

Neverjetna košarkarska dogodivščina

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici se je v petek, 11. marca 2016, spremenila v športno halo, v kateri so strastni in glasni navijači spodbujali Lipka in KošoRoka, pa še listnata drevesa in iglavce, v neverjetni košarkarski tekmi med drevesi na zapuščenem igrišču ob robu gozda. Srečni so bili, da so lahko prisostvovali temu čudežnemu košarkarskemu dogodku, saj se le-ta zgodi samo ob polni luni v zelenem mesecu. Kdaj pa je to, vedo le drevesa. Pripoved *Lipko in KošoRok* se je porodila izpod peresa Primoža Suhodolčana z ilustracijami Gorazda Vahna; to je zmagovalna zgodba razpisa *Pravljica o Lipku*, ki ga je Društvo slovenskih založnikov izpeljalo v sodelovanju z Javno agencijo za knjigo RS in EuroBasketom 2013. Lepa zgodba o odraščanju in težavah najstniških let, o prijateljstvu in spoštovanju narave je postala gledališka igra, ki jo je na oder v lanskem aprilu postavilo Slovensko stalno gledališče v sodelovanju z Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji in Košarkarsko zvezo Slovenije. Prikupni predstavi, v kateri nastopata Luka Cimprič in Romeo Grebenšek, člana SSG Trst, je dal dinamično in razigrano podobo režiser Miha Golob. V simpatične kostume je Lipka in KošoRoka oblekla Silva Gregorčič. Predstava je bila na sporedu Goriškega vrtiljaka, namenjena abonentom Velikega polžka, šolarjem od tretjega do petega razreda Večstopenjskih šol goriškega in doberdobskega ravnateljstva in je izredno navdušila otroke. Ti so odrsko dogajanje še posebno živo spremljali, ko so v roke dobili šale, zastavice in še kaj, da so z njimi mahali in vneto, ponavljajoč naučeni "slogan", navijali zdaj za iglavce zdaj za listavce, ki so na koncu tudi zmagali, ker jim je prišel na pomoč KošoRok. Šolarji so se tokrat izredno zabavali in se sprostili ter ob zgodbi, upajmo, spoznali, kako pomembno je imeti pravega prijatelja. Predstavnica KCLB Tamara Kosič je učencem ob uvodnem nagovoru in osvežitvi, kako se obnašamo v gledališču, namenila pohvalne besede, saj so vse štiri njim namenjene predstave, od lanskega oktobra do marca, zavzeto spremljali in tudi ob koncu tega zadnjega srečanja v Goriškem vrtiljaku prejeli vprašalnik, ki ga bodo izpolnili in v njem napisali kratko obnovo igre ter povedali svoje mnenje o njej. Morda so se še sami kdaj znašli v taki situaciji, kot se je KošoRok, ki ga večji otroci niso marali za soigralca v košarkarskih tekmah, češ da je še premajhen. Pa si je vendarle našel imenitnega soigralca in se z njim prav lepo imel in pri tem odkril veliko skrivnost gozda.

IK

V hvaležen spomin

Jordan Mucci

Na velikonočni torek, ki ga je štandreška župnijska skupnost slovesno praznovala kot tretjega velikonočnega praznika ali svetega Vanca, se je velika množica svojcev, prijateljev in znancev poslovila od Jordana Muccija, ki nas je prerano zapustil. Prisotni so bili številni predstavniki javnega življenja. Njegova bogata življenjska pot se je pretrgala pri 63 letih. Rodil se je v Štandrežu, 13. novembra 1952. Po dokončani slovenski srednji šoli se je zaposlil pri inštalaterskem podjetju v Gorici, doma pa je pomagal pri kmečkih opravilih. Zadnja leta se je vozil v Tržič, kjer je opravljal razna dela pri tamkajšnji termoelektrični centrali.

Pri verskem obredu v domači cerkvi se je župnik Karel Bolčina zahvalil pokojniku za sodelovanje v župnijskem gospodarskem svetu in za razpoložljivost za razna popravila v cerkvi, župnišču in župnijski dvorani. Pri raznih procesijah je Jordan vedno prvi pristopil k najtežji banderi in jo ponosno nosil po štandreških ulicah. Na koru je spremljalo bogoslužje petje cerkvenega zbora pod vodstvom Tiziane Zavadlav in ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava. Pevci so se poslovili od Jordana tudi na pokopališču.

Jordanu so bili dani številni talenti, ki jih ni zakopal in jih je koristno izkoristil za dobrobit celotne štandreške skupnosti. Zgledno je skrbel za svojo družino, gojil stalne in prijateljske stike s širšim sorodstvom, predvsem pa se je zavzemal za pobude v korist štandreške skupnosti. Med prijatelji in znanci je bil zelo priljubljen, saj je bil vedre narave in vedno pripravljen priskočiti na pomoč. Izhajal je iz kmečke družine in bil vedno zelo navezan na domačo zemljo in na tradicianalne pobude v vasi, ki so bile večkrat povezane z družabnostjo. Bil je izkušen in odličen kuhar in te svoje spretnosti je širokogrudno dajal na razpolago širši domači skupnosti. Vedno je poskrbel, da so se razne in številne skupine, ki so nastopale v župnijskem domu Anton Gregorčič, lepo in prijetno počutile. Tudi izletniki so mu hvaležni za odlična kosila, ki jim je pripravljal za dolga večdnevna potovanja. Njegova kuharska spretnost je prišla še posebno do izraza na Prazniku špargljev, na Okusih ob meji in na Martinovanjih.

Poleg teh bolj materialnih sposobnosti in ob službenih in družinskih obveznostih je vedno našel čas za kulturno udejstvovanje. Že kot 10-letni deček je pel pri otroškem pevskem zboru Oton Župančič, ki ga je vodil Franc Lupin. Leta 1970 je bil prvič izvoljen v odbor Prosvetnega društva Štandrež in bil odgovoren za dramsko dejavnost. Od leta 1992 je v društvenem odboru skrbel za družabnost. Več kot 40 let je bil aktiven član odbora Prosvetnega društva Štandrež. Vedno se je zavzemal za jasna stališča in ko so včasih nekateri odborniki predolgo razpravljali in imeli negotova stališča, je vselej odločno posegel v razpravo in se zavzel za konkretne rešitve. Njegovo veliko veselje je bilo nastopanje na odrih pri uprizarjanju raznih dramskih tekstov, predvsem komedij. Prvo vlogo je odigral leta 1966 v igri Divji in nedeljski lovci, ki jo je režiral župnik msgr. Jožef Žorž. Zadnjič je nastopil v Nušićevi komediji Žalujoči ostali leta 1996. Skupno je sodeloval pri 38. predstavah. Za delovanje na dramskem področju je prejel več nagrad in priznanj, kot igralec in kot član dramske družine, ki je bila večkrat nagrajena. Kot predstavnik Prosvetnega društva Štandrež je bil več let v odboru Zveze slovenske katoliške prosvete. Sodeloval je tudi pri skupnih pobudah na gledališkem področju. Leta 1989 je nastopil v opereti Planinska roža, ki jo je uprizorila ZSKP iz Gorice.

Dragi Jordan hvala za vse, kar si dobrega storil za našo skupnost. Vsi, ki smo s teboj sodelovali pri raznih pobudah, te bomo ohranili v trajnem in lepem spominu. Vsem domačim izražamo najglobje sožalje v prepričanju, da bo dobri Bog bogat plačnik za Jordanove številne zasluge.

DP

Premiera: nedelja, 17. aprila 2016, ob 19. uri
Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabijo na

SLOVESNOST PODELITVE
12. PRIZNANJA
KAZIMIR HUMAR

priznanje prejmejo:

DANIJEL ČOTAR
za dolgoletno nesebično delo v korist naše skupnosti
in
OTROŠKI PEVSKI ZBOR F.B. SEDEJ
IZ ŠTEVERJANA
ob 40-letnici delovanja

PETEK, 8. APRILA 2016, OB 20. URI
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Obvestila

Občina Sovodnje ob Soči obvešča, da sta bila odobrena razpisa 2016 za dodelitev prispevkov najemnikom za plačilo najemnin v letu 2015 in najemodajalcem, ki dajejo na razpolago stanovanja manj premožnim najemnikom. Prošnje lahko predložite v občinsko vložišče od uradnih urah. Skrajni rok za vlogo prošenj poteče dne 13. maja t. l. ob 10.30. Več informacij je na razpolago na spletni strani http://www. comune. savogna. go. it/.

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje gosti priznanega strokovnjaka Mica Imperialija, ki bo predaval o kritju v sklopu sprememb javnega zdravstvenega sistema. Vabljeni v četrtek, 14. aprila 2016, ob 19. uri v dvorano Zadružne banke v Sovodnje ob Soči.

Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica obveščata, da bo urad, začenši s ponedeljkom, 4. aprila 2016, deloval s tem urnikom: ponedeljek in sreda od 8. do 18. ure nepretrgoma; torek, četrtek in petek: od 8. do 14. ure.

Romanje v Medjugorje od 6. do 9. maja. Odhod avtobusa zgodaj zjutraj z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici s postankom v Rožni Dolini in na Pesku pri Trstu. Pozno popoldne prispemo v Medjugorje. V naslednjih dneh bogoslužje in sv. maša in vzpon na Križevac. Vračamo se v ponedeljek, 9. maja. Prijave: Darko tel. 0039 3703201305 ali tel. 0481 23121; Ana 05 3022503 in pri župniku Jožetu Markuži tel. 0039040229166. Slovenski in italijanski državljani potujejo z osebno izkaznico.

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje primerno tudi za pisarno. Informacije na tel. 340 9248297.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v petek, 27. maja, enodnevni izlet na Goli otok in na druge otoke Kvarnerskega zaliva. Vpisujejo po tel.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.). Obvezna sta veljavni osebni dokument in davčna koda.

Slovensko planinsko društvo prireja od 22. do 28. junija izlet v Apenine (skupina Velino-Sirente) in ogled arheoloških in nekaterih kulturnih spomenikov v srednji Italiji. Prevoz z avtobusom, namestitev v hotelih v dvoposteljnih sobah. Predhodne prijave: Vlado.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi člane na 6-dnevno potovanje od 12. do 17. septembra v 'Nemčijo - 25 let po padcu zidu' za ogled Berlina in drugih pomembnih mest. Informacije in vpisi na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. ob sredah od 10. do 11. ure. Obvezna sta osebni veljavni dokument in davčna številka.

Sožalje

Župnijski gospodarski svet iz Štandeža se spominja v molitvi svojega člana **Jordana Mučiča** in ga izroča Božjemu usmiljenju. Skupaj z vsemi župljani izreka sožalje soprogi Falvi ter hčerkama Sereni in Chiari, kakor tudi vsem, ki jih je Jordanova smrt presenetila in prizadela.

PD Štandrež se s hvaležnostjo spominja svojega aktivnega člana **Jordana Muccija** in izreka globoko sožalje vsem domačim.

Zveza slovenske katoliške prosvete ob prerani smrti svojega dolgoletnega člana odbora **Jordana Muccija** izraža občuteno sožalje vsem svojcem.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: N. N. 600 evrov.

Za misijonarja Pedra Opeko: N. N. 600 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 8.4.2016 do 14.4.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 8. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 10. aprila, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Ponedeljek, 11. aprila (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 12. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pomladni sestanek z naravo - Izbor melodij.

Četrtek, 31. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

SKRD JADRO

vabi na predstavitev knjige

"IL CARSO" (KRAS)

novinarja **Andrea Bellavite**

prisoten bo avtor

v četrtek, 7. aprila, ob 18. uri
na dvorišču društva Olmo v Selcu

KATOLIŠKA KNJIGARNA
vabi na kavo s knjigo

TINO MAMIĆ - PROTESTANTINO

z znanim slovenskim časnikarjem in zgodovinarjem bomo spregovorili o aktualnih temah družbe

v četrtek, 14. aprila 2016, ob 10. uri
v prostorih knjigarne na Travniku 25

Pod pokroviteljstvom JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

Kavo bo ponudilo podjetje PrimoAroma CAFFÈ PER AMORE TRIESTE

In memoriam

V večnost je odšel msgr. Janez Zupet

Vtorek, 29. marca, je odšel h Gospodu msgr. prof. Janez Zupet, duhovnik ljubljanske nadškofije, sicer pa profesor, vzgojitelj in prevajalec, ki je 44 let živel in delal v Vipavi, najprej v Malem semenišču in takoval se je kot zavzet prevajalec in lektor. Rodil se je med drugo svetovno vojno v Ljubljani, a kmalu po vojni se je morala družina z Ježice, kjer je bil oče občinski tajnik in cerkveni organist, prisilno odseliti. Zatočišče je pa ga je nadškof Pogačnik poslal v Vipavo. Dr. Jurij Bizjak in g. Otmar Črnilogar sta g. Zupeta povabila v svetopisemsko prevajalsko ekipo. S prevajanjem in lektoriranjem je g. Zupet sodeloval pri izdajah treh izdajah Svetega pi-

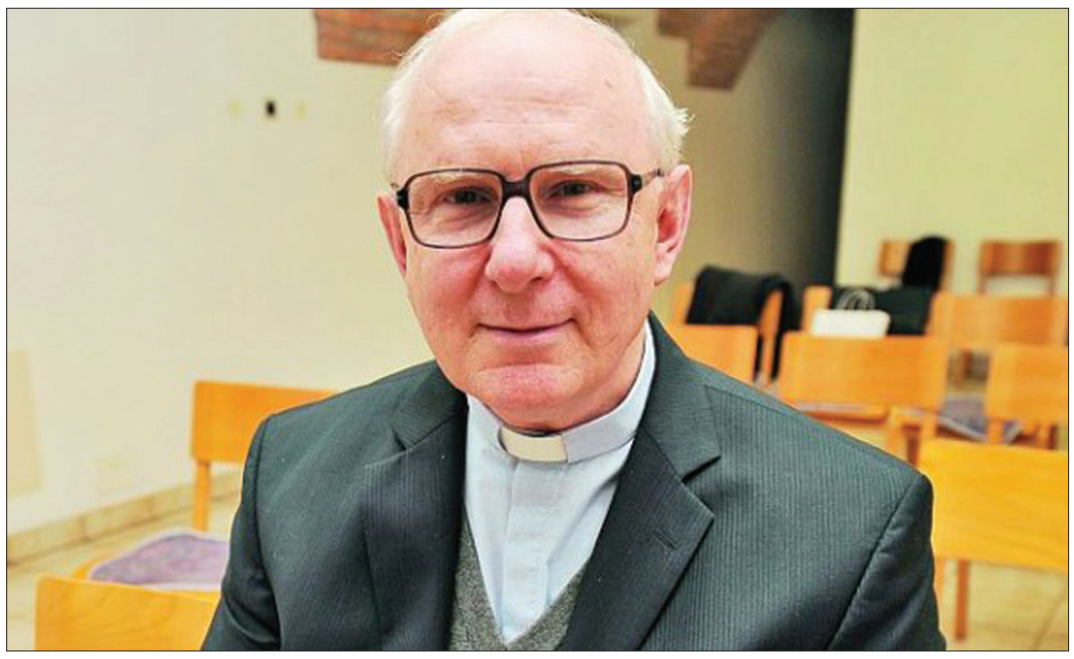

kratni Srednji verski šoli, kasneje pa v tamkajšnji škofijski gimnaziji.

Gospod Janez je bil poliglot, človek miline in dobrega srca, predvsem pa eden najboljših slovenskih prevajalcev, ki je svoje življenje zapisal duhovnim poljanam in prevajanju velikanov duha v slovenski jezik. Po mašniškem posvečenju leta 1971 je bil dve leti kaplan v župniji Mavčiče, nato pa je bil poslan v koprsko škofijo, kjer je bil prefekt v Malem semenišču, profesor v Srednji verski šoli in Škofijski gimnaziji v Vipavi ter duhovni pomočnik v župniji Vipava. Odlišestčlanska družina – Janez ima starejšega brata Krištofa in mlajši sestri Marijo in Ano – našla v Horjulu, od koder je bila doma mama, kasneje so si tam zgradili nov dom. Ob spodbudi horjulskega župnika Nastrana se je vpisal na ljubljansko klasično gimnazijo, po maturi leta 1963 pa na Filozofsko fakulteto, smer anglistika in indoevropsko primerjalno jezikoslovje. Ob študiju na Teološki fakulteti je »skrivaj« delal izpite in končal vzporeden študij tudi na Filozofski fakulteti. Po duhovniškem posvečenju leta 1971 je bil eno leto duhovni pomočnik v Mavčičah na Gorenjskem, nato sma. Poleg tega je ustvaril izjemno obsežen lektorski in prevajalski opus. Poslovenil je velike teološke in filozofske pisce: Pascala, Newmana, Mertona, Bubra, Kierkegaarda, Gilsona in druge, za lepo slovenščino pa poskrbel v desetinah religioznih knjig – nanj se za jezikovni pregled obračajo najboljši pisci in prevajalci, med založniki pa že desetletja velja: "Če Zupet pregleda knjigo, v njej ne bo napak in jezik bo lep".

Njegovo zadnje veliko delo je bil jezikovni pregled novega Misala. Kot publicist je g. Zupet sodeloval pri raznih revijah, večkrat pa smo o njem pisali in imeli pogovore z njim tudi v Novem glasu. Ob svoji 60-letnici je izbor svojih pridig v Vipavi objavil v knjigi z naslovom Pot, resnica in življenje, marsikateri duhovnik še danes sega po njih.

S cerkvene strani je leta 2000 kot priznanje za svoje prevode prejel papeško odlikovanje častni naslov monsinjor. Na Tomaževi proslavi letos marca pa mu je Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani podelila naziv častni senator za zasluge na znanstvenih področjih, kot so zapisali v utemeljitvi: za odlično poznavanje in poučevanja tujih jezikov, za izjemno razgledanost v klasični filologiji in humanistiki, za strokovno prevajanje Svetega pisma iz izvirnih jezikov, za prenovljeni prevod Rimskega misala iz latinskega izvirnika, za vrhunske prevode trajno veljavnih filozofskih in teoloških del, za nesebično lektorsko, uredniško in mentorsko delo in za zgledno pedagoško in dušnopastirsko delovanje.

Akademik, slavist Mirko Mahnič je tri vipavske prevajalce Svetega pisma, g. Črnilogarja, dr. Bizjaka in msgr. Zupeta poimenoval Vipavski biblijski zavod, po vzoru biblijskega zavoda v Urachu na Nemškem, ki so ga v 16. stoletju osnovali Trubar, Dalmatin in Krelj. Danes je od trojice ostal samo še dr. Jurij Bizjak, koprski škof, ki je v Vipavi in na Horjulu tudi vodil pogrebno mašo za pokojnim Janezom Zupetom in se mu zahvalil za vse dobro, kar ga je naredil. Pokojnikovo truplo je namreč minulo sredo ležalo v krsti v vipavski cerkvi, dan kasneje pa je bil pogreb v rojstni vasi v Horjulu, tako na Vipavskem kot v domačem kraju se je od g. Zupeta poslovilo veliko ljudi.

"*Bil je človek, ki ga je Bog poslal. Ime mu je bilo Janez. Prišel je kot priča, da bi pričeval o luči" (Jn 1,6-7)* . Evangelist Janez tako predstavi Jezusovega predhodnika Janeza Krstnika. Mi pa v teh besedah lahko prepoznamo našega Janeza Zupeta, duhovnika, profesorja, prevajalca", je med pogrebno mašo dejal dr. Tone Štrukelj, kolega in prijatelj pokojnega, ki je prevajalsko delo g. Zupeta takole strnil: "Prof. Janez Zupet je bil blag človek, goreč duhovnik in nadpovprečno, genialno nadarjen učenjak. S svojimi talenti je pomembno sodeloval pri slovenjenju vseh treh novejših izdaj Svetega pisma. Prevedel je Kumranske rokopise. Mojstrsko je prevedel dela avtorjev, med katerimi prevladujejo 'nesmrtni' misleci in svetniki: Blaise Pascal, Martin Buber, Thomas Merton, Soren Kierkegaard, Josef Pieper, Tomaž Kempčan, Étienne Gilson, kard. Henri de Lubac, kard. Hans Urs von Balthasar, papež Benedikt XVI., papež Frančišek, bl. John Henry Newman, bl. Charles de Foucauld, sv. Janez Marija Vianney, sv. Janez Pavel II., sv. Terezija Jezusova, sv. Terezija Deteta Jezusa in sv. Edith Stein. Janez Zupet je bil član uredništva (in od 2008 tudi lektor) Mednarodne katoliške revije Communio, ki je začela izhajati leta 1991 kot prvo mednarodno glasilo v samostojni Sloveniji! V tej reviji je objavil svoj zadnji članek *Teološki biseri*. Bil je član Društva slovenskih književnih prevajalcev, s prevodi in lektoriranjem je sodeloval pri založbi Družina, Ognjišče in drugod. Pri Celjski Mohorjevi je bil urednik zbirke Religiozna misel, v kateri je izšlo 31 zvezkov".

Dr. Štrukelj je še povedal: "Janez Zupet, človek širokega srca in žlahtnega duha, je malo govoril, a veliko povedal s svojim nasmehom. Ob svoji 70-letnici je rekel, da je svoje življenje 'posvetil Besedi – Besedi z veliko začetnico. Zato je njegovo temeljno prizadevanje v tem, da bi sočloveku odpiral in omogočal dostop do Kristusa – z živo, govorjeno in pisano besedo. Rdeča nit njegovega pastoralnega, pedagoškega in kulturnega dela je ljubezen do naše materinščine. Čim več jezikov znaš, tem bolj vidiš, da je slovenščina enkratna in nezamenljiva'. Ob drugi priložnosti je rekel, da 'materni jezik zveni kakor žuboreč potoček, kakor pritrkavanje velikonočnih zvonov'. Kot primer nezamenljivih besed je navedel dvoje: 'Poštenje, poštenjak. Milina, milos'. Da, poštenje in milina – to je Janezova vrlina!... Kot pričevalec za Boga je msgr. prof. Janez Zupet povedal o sebi: "Priboril sem se do trdne svobode srca. V tej svobodi je vse: ljubezen, čistost, svetost, resnica, odgovornost in sreča. Živim v svetlobi, izpolnjeno. Počutim se kot preprost evangeljski služabnik, ki je naredil, kar je bil dolžan narediti".

Kot eden izmed mnogih srečnežev, ki smo imeli velikansko priložnost in milost, da smo g. Janeza Zupeta srečali, spoznali, se od njega učili, z njim prijateljevali, lahko dodam le še to, da sem v življenju spoznal izjemno malo ljudi, ki bi tako ljubili materin, slovenski jezik, kot je to počel g. Janez Zupet.

Samo on je namreč o sebi lahko zapisal: "Preboril sem se do trdne svobode srca. V tej svobodi je vse: ljubezen, čistost, svetost, resnica, odgovornost in sreča. Živim v svetlobi, izpolnjeno. Počutim se kot preprost evangeljski služabnik, ki je naredil, kar je bil dolžan narediti".

Naj mu Bog, kateremu je vse življenje v tišini služil, pokloni večni mir in pokoj, mi pa ga bomo ohranili v lepem spominu, takem, kakršen je bil njegov plemeniti nasmeh!

Jurij Paljk

Pesnik in naš cenjeni sodelavec

ALEKSIJ PREGARC

je obhajal visok življenjski jubilej.

Dragemu Aleksiju kličemo še na mnoga leta!

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

Trst / Spet klasična opera v Verdiju

Rossinijeva Pepelka

Jutri, 8. aprila, bomo spet priča v tržaškem gledališču Verdi uprizoritvi klasičnega naslova iz zakladnice italijanskega opernega repertoarja, **La Cenerentola ossia La bonta' in trionfo** Gioacchina Rossinija. Od premiernega nastopa mednarodno priznanih solistov, hišnega zbora in orkestra, pod taktirko grškega dirigenta Georgeja Petrouja, se bodo zvrstile ponovitve slovitega dela vse do petka, 16. aprila. Naj spomnimo, da so letos na sporedu do poletja še *La boheme* Giacoma Puccinija (od 13. do 21. maja) in *Der Fledermaus* (Netopir) Johanna Straussa mlajšega (od 10. do 18. junija).

Rossinijeva Pepelka je povzeta po Perraultovi pravljici "Cendrillon ou La petite pantoufle" in ne po prav tako znani inačici bratov Grimm. Tako libretist Jacopo Ferretti kot sam skladatelj sta znani zgodbi o pastorki, ki naposled krona svojo ljubezensko zgodbo s princem kljub zavistni konkurenci polsester, odvzela vsako pravljično in magično "štimungo" (razpoloženje, vzdušje). Rossini, prisiljen od pogodbe, se je vrat na nos odločil, ob Božiču 1816, da bo do naslednjega pusta uglasbil za rimsko gledališče Valle malo manj sporno in "pohujšljivo" operno igro za tradicionalno nastrojeno občinstvo v senci papeškega vpliva. Tako izginejo iz izvirnega zapleta nekatere najbolj značilne prvine kot dobrohotna vila in čudežna preobleka, ki omogočita Pepelki nastop na plesu, njen prisiljeni odhod točno opolnoči ter namesto čeveljčka junakinja pusti princu bolj romantično zapestnico.

To da možnost tako libretistu kot glasbeniku, da se lahko povsem svobodno predata igri čustev in razmerij ter ustvarita nekaj vrhunskih prizorov, duetov, tercetov in strastnih izlivov med zaljubljencema, Don Ramirom in Angelino-Pepelko, a tudi drugih soočanj med očetom Don Magnificom, ki je razpet med ljubeznijo do grših hčer Clorinde in Tisbe ter njuno nesrečno polsestro. Znamenite so npr. Angelinine arije *Una volta c'era un re, Nacqui all'affanno, al pianto* in *Non piu' mesta*, pa še ljubezenski duet med don Ramirom in Angelino *Un soave non so che...*

Tokratna produkcija Teatra Verdi je nastala iz postavitve Grške nacionalne opere, režiserka predstave je mlada Grkinja Rodula Gaitanou, scenografijo je podpisal Irec Simon Corder, kostumografijo pa spet Grkinja Alexia Theodoraki. Mrka zgodovinska ambientacija iz Velike depresije leta 1929 nekako odseva aktualnost globoke sodobne grške in evropske krize. Izvirno pravljično okolje je postavljeno v zakulisno dogajanje gledališča na robu propada. Pepelkin oče je vodja gledališče, njegove hčere pa igralke... V vlogi protagonistke Angeline (Pepelke) nastopa izvrstna in temperamentna Sicilijanka, kontralt Jose' Maria Lo Monaco, v drugi izmeni Ninon Dann. Don Ramiro bo uruguajski talent Leonardo Ferrando oz. Vassilis Kavayas (tenorja), princev služabnik bo bariton Fabio Previati. Kot Pepelkin oče, baron Don Magnifico, bosta pela basa Vincenzo Nazzaro in Jeroboam Tejera, njeni netalentirani in zavistni polsestri bosta soprana Lina Johnson in Rita Matos Alves (Clorinda) ter mezzosopran Irini Karaianni (Tisbe). Ramirov učitelj Alidoro bo bas Filippo Polinelli. Za zanimivost povejmo, da sta grška pevca Vassilis Kavayas in Irini Karaianni izkušena interpreta Rossinijeve ljubezenske melodrame in nekateri njuni posrečeni dueti, tudi iz drugih postavitev, ko Karaiannijeva nastopa tudi kot Angelina, so vidni na youtube. Vse informacije o predstavah in različno nastopajočih izmenah so prav tako dosegljive na spletni strani tržaške operne hiše: www. teatro. verdi-trieste. com.

Davorin Devetak

53. literarna nagrada Vstajenje za leto 2015

Letošnja nagrajenka je prof. Marija Pirjevec

Dne 22. marca 2016 se je sestala na sedežu Slovenske prosvete v Donizettijevi ulici 3 v Trstu komisija literarne nagrade "Vstajenje" v sestavi prof. Lojzka Bratuž, prof. Robert Petaros, prof. Zora Tavčar, prof. Diomira Fabjan Bajc, prof. Neva Zaghet, prof. Magda Jevnikar in urednik Marij Maver.

Iz lanske izvirne knjižne bere je komisija pregledala 19 del zamejskih in zdomskih avtorjev z letnico 2015. Odločila je, da nagrado Vstajenje prejme **Marija Pirjevec za Rebulov zbornik 2. Ob avtorjevi devetdesetletnici** in za življenjsko delo z naslednjo utemeljitvijo:

Marija Pirjevec, literarna zgodovinarka in univerzitetna profesorica je lani pripravila za tisk **Rebulov zbornik 2. Ob avtorjevi devetdesetletnici** in knjigo esejev o slovenski literaturi v italijanskem jeziku z naslovom **Questa Trieste**, ki je kmalu po izidu pošla in je pravkar izšla v drugi izdaji.

Marija Pirjevec je predsednica Slavističnega društva Trst – Gorica – Videm in je vse življenje posvetila raziskovalnemu delu na slovenističnem področju. Poleg poklicnega dela na tržaški univerzi je veliko truda posvetila publicističnemu področju. Pripravila in uredila je **Tržaško knjigo**, ki je izšla pri Slovenski matici v Ljubljani in prinaša bogat izbor literature o Trstu. Podobno bogato knjigo je pripravila v italijanščini z naslovom **L'altra anima di Trieste – Druga duša Trsta**, s katero je italijanskemu svetu prikazala lep izsek slovenske literarne in kulturne povezave s tržaškim mestom. Je avtorica številnih esejev o slovenski književnosti, posebej pa se je poglobila v dela Alojza Rebule, Borisa Pahorja, Miroslava Košute in drugih. Kot profesorica na tržaški univerzi je študente približevala slovenskemu jeziku in na Visoki šoli za tolmače in prevajalce v Trstu formirala kar nekaj izredno veščih prevajalcev, ki danes širijo lepoto slovenskega jezika in literature v italijanskem kulturnem prostoru.

Denar za nagrado je prispevala Zadružna kraška banka z Opčin.

Nova knjiga

Mira Sušić: Na domačem dvorišču

Pred menoj je knjiga *Na domačem dvorišču*, ki jo je *Mira Sušić* konec leta 2015 izdala pri založbi *Ekslibris* (prav tako kot že prejšnje tri knjige, namenjene otrokom). Belo mehko platnico krasi živahna ilustracija, prevladujoča zelena in svetlorumena oziroma krem barva pa sta v sozvočju z naslovom, saj ju lahko asociiramo z domačim dvoriščem in naravnim okoljem. Avtorica, ki se je v prejšnjih knjigah sprehodila po prostranstvih zaseneženih poljan, skozi svet igrač in preko otroških božičnih želja, je naposled pristala v domačem okolju vrta, dvorišča in shrambe. Zbirka zajema petnajst zgodb, ki se zaradi obnašanja in modrovanja glavnih akterjev - zvečine domačih živali - bolj približujejo basni kot pravljici. V njih nastopajo živalski liki, v katerih je sicer zaslediti nekatere običajne značajske poteze, vendar ne bi mogli trditi, da so tipizirani. Zgodbe bi najraje poimenovala kar *živalske povestice*.

Bralec bo v knjigi poleg klasične dvojice antagonistov mačke in psa, pa še miške, naletel na vrsto koristnih živali. Poleg konja, krave, vola, prašička, petelina, kokoške, goske in ovce nastopa v eni od zgodb tudi pav z barvitim, košatim repom, ki mu ga drugi zavidajo, sam pa se z njim šopiri, vsaj dokler ne sprevidi, da je bolje biti skromen. Na dvorišču se odvijajo dialogi, nasprotja, nagajanja in izzivanja, v katerih se zrcalijo banalne človeške zdrahe, zavisti in nesoglasja. Ob domačih živalih se v nekaterih zgodbah pojavljajo tudi gozdni prebivalci, na primer veverička, lisica in volk.

Pripovedi sledijo ustaljeni fabulativni shemi: na začetku stavek ali dva, ki časovno ali prostorsko umeščata dogajanje, sledita preprost zaplet in razplet, ki se navadno zaključi z ugotovitvijo, do katere se prikoplje ta ali ona žival, ki je podlegla skušnjavi ali slabosti. Sklepni del prinaša spoznanje ali življenjsko modrost, ki se je odzrcalila v fabuli.

Struktura je preprosta, a vendar trdna, prepričljiva, sporočilo pa poučno. Zaradi didaktične naravnanosti so povestice primerne za nekoliko večje otroke, četrtega oziroma petega razreda osnovne šole. Ob njih se mlado bralstvo lahko kali v življenjskih naukih glede iskrenega prijateljstva, sodelovanja, strpnosti, previdnosti in pa grdih razvad ter napak, kot so, če omenim samo nekatere, egoizem, pohlep, lahkovernost. Kot prava himna sožitju in spoštovanju različnosti se predstavlja pripoved *Pevski zbor*, v katerem lahko sodelujejo prav vsi glasovi vseh živali. Vsaka ima namreč možnost in pravico sodelovati v njem s svojim (p) osebnim glasovnim doprinosom.

Tudi tokrat je za likovno podobo poskrbela urednica založbe *Jelena Lasan*. Prikupne ilustracije dajejo vtis domačnosti otroku (nekdaj bolj) poznanega okolja, učinkujejo harmonično zaradi zaobljenosti linij in izbire barv. Prevladujejo odtenki zelene, rjave, rumenooranžne, nekaj je v kontrastu tudi črne pa ščepec modre. Med ilustracijami izrazito mračno izstopa podoba divjega volka, za katerega se zdi, da mu dostop do hiše preprečuje vrtna ograja, kar daje otroku občutek varnosti.

V vzdušje pripovedi lepo, mestoma celo poetično, uvajajajo začetne povedi. Naj kot primer navedem začetek zgodbe z naslovom *Delo: Težki, sivi oblaki, polni dežja, so se vlekli po nebu in zakrili rumeno sonce, ki je le našlo kotiček modrega neba, s katerega je spet pokukalo izza oblakov in spustilo svoj sončni žarek na dvorišče kmečke hiše, na katerem je sameval voz.* Poleg personifikacije sonca v zgornjem stavku je drugje zanimiva poosebitev neba *(Nebo je obleklo svojo elegantno črno obleko, posuto z zlatim prahom)* . Večje otroke je zato mogoče pri skupnem branju opozarjati na retorične figure: plastično učinkuje, denimo, metonimija v povedi: *Vitka ženska roka je odrezala par klobas in zaprla lesena vrata.*

V domačem živalskem scenariju gre avtoričina simpatija vsekakor mački. To je opaziti tudi v drobni knjigi, ki jo je prav tako podpisala Mira Sušić, izšla pa je v italijanščini. Izbira naslova *Vita da gatti (Europa Edizioni, 2015)* je posrečena, prav tako tudi pripovedna perspektiva: dogajanje se namreč odvija z zornega kota prav posebne, prvoosebne pripovedovalke - hišne muce.

Majda Artač Sturman

In memoriam

Prof. dr. Marija Bevčar Bernik

Na velikonočni ponedeljek je v Ljubljani v 88. letu starosti umrla primorska rojakinja in plemenita dama, prof. dr. Marija Bevčar Bernik. Slovenski javnosti je bila morda bolj znana kot žena pravnika Jožeta Bernika, predsedniškega kandidata na volitvah leta 1997, soustanovitelja Svetovnega slovenskega kongresa in poslanca Nove Slovenije, manj znani pa so njeni izredni znanstvenoraziskovalni dosežki v ZDA, kjer je dolga leta delovala kot zdravnica s specializacijo v interni medicini in raziskovalka. Mnogim bo ostala trajno zapisana v spominu kot velikodušna dobrotnica.

Prof. dr. Marija Bevčar Bernik se je rodila 25. marca 1929 na Gorenjem Polju pri Anhovem v kmečki družini. Gimnazijo je najprej obiskovala v Gorici, kamor je prišla leta 1944. Postala je članica Katoliške akcije skupaj z drugimi mladeniči in mladenkami, med katerimi sta bili tudi Irena Vetrih in Herminka Erjavec. Maturirala je leta 1947 na slovenski taboriščni gimnaziji v Senigallii in nato na klasičnem liceju v istem kraju. Kot begunka je odpotovala v Španijo, kjer je imela možnost brezplačnega študija. Njeni starši so bili na listi za likvidacijo in zaradi tega so morali zbežati v begunstvo v Argentino. Marija Bevčar je diplomirala na Medicinski fakulteti v Zaragozi v Španiji (1952), kjer je tudi spoznala Škofjeločana Jožeta Bernika. Po njenem dvoletnem podiplomskem študiju v Madridu sta leta 1954 skupaj odšla v ZDA, kjer sta tudi končala študije.

Pokojnica je profesionalno ves čas delovala v ZDA, večinoma na Medicinski fakulteti univerze Northwestern v Chicagu, kjer je postala tudi zaslužna profesorica. Že leta 1959 se je začela ukvarjati z bazalnimi raziskavami ledvic. Njeno pionirsko delo na področju nefrologije je zajemalo zelo prefinjene postopke za laboratorijsko gojenje ledvičnih tkiv, s katerimi je uspela prikazati, kako se ledvične celice razmnožujejo in odzivajo na bolezen. Izredno poglobljene in inovativne so bile njene raziskave fibrinolitične aktivnosti v kulturah človeške ledvice in tudi drugih tkiv, ki so kasneje omogočile razvoj novih možnosti za zdravljenje bolnikov s krvnimi strdki v ledvicah, pljučih, možganih in srcu. Njeno delo na tem področju je bilo mednarodno zelo odmevno. Bila je članica različnih odborov čikaške Medicinske fakultete, tudi članica Komisije za medicinsko etiko. Kljub številnim predavanjem po vsem svetu in visoki citiranosti v znanstvenih revijah je njeno srce na prvem mestu vedno bilo za vse, kar je bilo slovenskega. Tako je z veseljem prenašala svoje znanje na kolege iz Slovenije kot predavateljica na strokovnih konferencah zdravnikov, ki jih pripravlja Svetovni slovenski kongres. Skupaj z možem sta kot mecena kar dvanajstim mladim iz Slovenije, Goriške v Italiji, Koroške v Avstriji in Argentine odprla vrata svojega doma v ZDA in jim tako omogočila šolanje na uglednih ameriških fakultetah. Poleg toplega doma sta jim nudila tudi potrebno usmeritev in oporo.

Za znanstveni film *The Human Kidney in Culture* je prof. Bernikova leta 1969 prejela nagrado na Mednarodnem kongresu znanstvene in didaktične kinematografije v Padovi. V tej študiji je presegla do tedaj dobro poznane tehnične ovire in uspela prikazati razvoj različnih funkcionalnih elementov v kulturi človeške ledvice. Znanstveni film je na Beneškem bienalu prejel bronasto odličje.

Po upokojitvi s statusom zaslužne profesorice sta se z možem vrnila v domovino. Na jesen življenja sta se iz Škofje Loke preselila v Trnovo v Ljubljani. Prof. dr. Marija Bevčar Bernik je želela, da bi bila njena znanstvena dognanja dostopna slovenskim zdravnikom in raziskovalcem. Zato je glavnino svojih objavljenih člankov ter znanstveni film podarila Inštitutu za zgodovino medicine Medinske fakultete Univerze v Ljubljani. Bila je članica Nove Slovenije in tudi njena častna članica za življenjsko delo v podporo krščanski demokraciji, še v začetku letošnjega leta se je redno udeleževala cerkvenih obredov v trnovski cerkvi. Sama je rada pravila, da je izšla iz verne, katoliške družine, "ki je gradila svoj obstoj na stoletja preizkušenem stavku: Moli in delaj"!

Pogreb s sv. mašo je bil 31. marca popoldne v cerkvi sv. Jakoba v Škofji Loki.

S 1. STRANI

Izjava v podporo...

Nedopustno je, da so zaradi tega pod vprašaj postavljena delovna mesta in prihodnost zaposlenih, ki jim grozi odpuščanje. Ob tem bi prav odpuščanje pomenilo tudi poslabšanje kakovosti časopisa. Zdajšnje stanje ob tem prinaša negotovost tudi pri vprašanju izhajanja revije Pastirček in pri založniški dejavnosti Zadruge Goriške Mohorjeve.

Zato menimo, da je potrebno na vsak način najti pot, ki ne bo krnila dostojanstva zaposlenih, v sinergiji s civilno in politično močjo, ki jo Slovenci v Italiji premoremo.

Novi glas je namreč moralna kolektivna last naročnikov in bralcev, ki smo razlog njegovega obstoja. Ni nam vseeno ne za kakovost časopisa ne za usodo njegovih ustvarjalcev, ki so se vedno izkazali za nepristranske, poglobljene in izobražene novinarje ter profesionalne delavce v upravi, ki so tudi mlajšim generacijam omogočili sodelovanje in s tem izmenjavo mnenj. Če dopustimo, da Novi glas, kot edini slovenski časopisni medij, ki ima svoje glavno uredništvo v Gorici, zamre, bi to pomenilo obubožanje najprej za Gorico, nato pa za ves slovenski prostor v Italiji, saj gre za tednik vseh Slovencev v Italiji, kjer so mogoče poglobitve aktualnosti, daljši intervjuji, in je vreden, da se zanj zavzamejo najvišji predstavniki slovenskega življa v Italiji in predstavniki slovenske države nasploh, sicer lahko zadevo razumemo kot veliko brezbrižnost do dogajanja med Slovenci v Italiji.

S tem pozivamo tudi politično stvarnost, da konkretno in učinkovito ter predvsem trajno ukrepa pri nastali situaciji in omogoči zaposlenim pri Zadrugi in Novem glasu dostojno in vredno nadaljevanje službene poti in s tem poslanstva Zadruge in časopisa.

S spoštovanjem.
V Gorici, dne 2. aprila 2016

David Bandelj, Dario Bertinazzi, Paola Bertolini, Andrej Božič, Zoran Božič, Elena Cerkvenič, Ivo Cotič, Andrej Černic, Mateja Černic, Damijana Čevdek, Ambrož Čopi, Miloš Čotar, Avguštin Devetak, Viljena Devetak, Mirko Ferlan, Nežka Figelj, Ivan Florjanc, Tina Frandolič, Petra Grassi, Igor Grdina, Walter Grudina, Aleksandra Jelušič, Jurij Klanjšček, Petra Kolenc, Miran Košuta, Andrej Kralj, Meta Kušar, Simon Peter Leban, Jan Leopoli, Marta Lombardi, Andrejka Markočič Šušmelj, Maja Melinc Mlekuž, Katja Mihurko Poniž, Maruša Mugerli Lavrenčič, Paolo Posillipo, Mitja Primosig, Slavica Radinja, Nejc Rožman Ivančič, Patrick Quaggiato, Brane Senegačnik, Aleksij Soban, Tomaž Sussi, Primož Sturman, Jernej Šček, Metka Šinigoj, Lucija Tavčar, Karen Ulian, Majda Vidrih, Tanja Zorzut

Zbor Slovenske filharmonije v Štandrežu

Na Goriškem smo vajeni zelo dobrih pevskih zborov. In vendar so taki nastopi, kakršen je bil koncert sakralne glasbe v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu 19. marca, izjemno redki. Smotrno izbrana glasba je bila najboljša popotnica v veliki teden: Zbor Slovenske filharmonije je pod vodstvom odlične dirigentke Martine Batič predstavil spored najlepših postnih pesmi pretežno slovenskih avtorjev (med tujimi omenimo vsaj vrhunsko izvedbo Lacrimose iz Mozartovega Rekvijema). ZSF je bil kot poklicni zbor ustanovljen leta 1991, do jeseni 2009 ga je vodil dr. Mirko Cuderman. V sezoni 2012-13 je njegovo umetniško vodenje prevzela primorska rojakinja Martina Batič, uveljavljena in priznana glasbenica v svetu poklicnega zborovstva.

Kratke

Gabrovec in Torrenti na Grmadi

Posest Kohišče je bilo v preteklih stoletjih pomembno gospodarsko jedro, saj je devinska gospoda imela tu pomembno kmetijsko postojanko vse od XVII. stoletja. Posest je danes v lasti kmetijskega podjetja družine Pahor iz Devina. Slednja je že več let angažirana v načrtovanju obnovitve starega posestva. Pred dnevi sta si posestvo v spremstvu lastnikov ogledala deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec in deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti. Predstavnika deželne uprave sta obiskala nekaj najbolj zanimivih točk posesti. Najprej seveda jedro kmetije, kjer so nekoč stale hiše in gospodarska poslopja, nato nekaj okoliških razgledišč, ki ponujajo enkraten pogled na vse strani: od gradeške lagune, mimo celotnega Tržaškega zaliva in vse do Julijcev na drugi strani. Kohišče ima številne zanimivosti in naravne danosti: gozdove, gmajno, kraške doline, kale, naravne jame. Popisana so tudi najdišča naselbin iz starega veka, zgodovina preteklega stoletja pa je s svetovno vojno pustila tu sledi jarkov in rovov. Osnovna ideja, na kateri temelji obnovitveni načrt Pahorjev, je ovrednotiti vse te različne aspekte in jih povezati v celovito enoto, ki bi tako postala zanimiva iztočnica za naravoslovne, didaktične, zgodovinske, kulturne, turistične in enogastronomske izlete.

Odbornik Torrenti si je med ogledovanjem ostankov nekdanje fronte strinjal s Pahorji, da je treba kraje, ki jih je tako hudo zaznamovalo grozodejstvo vojne, ovrednotiti v novi luči. Postati morajo spomenik in spomin padlim ter trajen opomin mladim in bodočim generacijam.

Podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, ki je pred meseci na Kohišče pospremil tudi deželno odbornico Mariograzio Santoro in njene sodelavce, je odborniku še poudaril tudi dejstvo, da zaobjema načrt različna področja in predvsem, da ima trdno gospodarsko podlago z nezanemarljivimi zaposlitvenimi perspektivami, ki se bo gotovo obrestovala na območju vasi na obronkih Grmade, pa tudi širše vzetega tržaškega in goriškega Krasa.

"Slovenske varovalke" v novem zakonu

Deželni svet je v minulih dneh zaključil obravnavo novega deželnega zakona, ki z nedavnim izglasovanjem preureja področje dobave vode in odpravljanja odpadkov. "Zakon zarisuje nove oblike smotrnejšega upravljanja z dragocenimi vodnimi viri, kar vključuje tudi potrebo po dopolnitvi grezničnega sistema ter sistema sodobnega in odgovornega upravljanja z odpadki v luči državne in še zlasti evropske zakonodaje. V svojih intervencijah sem posebej izpostavil potrebo, da se upoštevajo posebne danosti goratih območij vse do Krasa. Na avdicijo v pristojni deželni komisiji so bili zato povabljeni zastopniki podjetja Kraški vodovod, ki je, kot znano, v javni lasti treh občinskih uprav – Devina-Nabrežine, Zgonika in Repentabra. Kraški vodovod ima sicer podaljšane koncesije za upravljanje vodovodnih storitev za sorazmerno dolgo obdobje in do takrat njegova vloga ni pod vprašajem. Vseeno pa je primerno, da že sedaj na novo razmislimo in predvsem utrdimo vlogo Kraškega vodovoda predvsem v luči reforme celotnega sektorja, ki seveda ni izključno v naši domeni. Vem, da je upravni svet kraškega javnega podjetja v dogovoru z občinskimi upravami že razvil razmišljanje v to smer, kar podpiram na celi črti" poudarja deželni svetnik SSk Igor Gabrovec, ki je v tem smislu vložil in zagovarjal nekaj ključnih amandmajev. "Žal za enkrat ni dosegel zadostne podpore popravek, ki bi območjem, kakršno je npr. Kras, priznal pravico, da tudi dolgoročno razvijajo popolnoma samostojno upravljanje vodovodnih storitev. Sicer pa zakon predvideva možnost sklepanja dogovorov z večjimi upravitelji, kar morda odpira priložnosti novih oblik sodelovanja s sorodnim podjetjem Iris na Goriškem" ugotavlja Gabrovec. "Zadovoljen pa sem, da je deželna skupščina skoraj soglasno sprejela tri popravke, ki zadevajo narodno-jezikovne pravice. Prvi potrjuje dosledno dvojezične nazive (v začetnem besedilu so bile zapisane le v italijanščini) za sedem statutarno dvojezičnih občin od Doline do Števerjana. Nadalje je moj popravek izrecno vključil obvezo, da Poenotena deželna oblast za upravljanje z vodo in odpadki pri sklepanju storitvenih konvencij upošteva jezikovne pravice, ki slonijo na evropski, državni in deželni zakonodaji. V samo deželno skupščino osemnajstih županov, ki bodo dejansko nadzorovali smotrnost in usklajeno usmerjali izvajanje tega zakona, pa bo zajamčeno prisoten vsaj en Slovenec. V primeru, da ta ne bi izhajal iz vrst osemnajstih županov (eden za vsako medobčinsko zvezo), bo na osnovi mojega amandmaja Paritetni odbor za slovensko manjšino poklican, da imenuje dodatnega člana iz vrst slovenskih upraviteljev. Slednji formalno ne bo imel glasovalne pravice, bo pa z ostalimi sodeloval pri nadziranju storitev in njihovem usklajevanju s potrebami in pričakovanji slovenskega naselitvenega območja. Popravek sem sicer začetno formuliral nam nekoliko bolj ugodno in zahteval tri slovenske predstavnike. Nakar sem sklenil, da sprejmem tudi ohlapnejšo formulo, ki vsekakor predstavlja konkreten primer ne ravno običajnega upoštevanja in uresničevanja določil 21. člena zakona 38/01 o zaščiti družbenih, gospodarskih in okoljevarstvenih interesov slovenske narodne skupnosti", zaključuje deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec.

OPČINE Društvo Finžgarjev dom

Dr. Christian Gostečnik o vsesplošni krizi odnosov

V Društvu Finžgarjev dom na Opčinah pri Trstu se že 5. leto zapovrstjo odvija ciklus predavanj na pedagoško, psihološko, ali širše družbeno, oz. etično tematiko. Letos so organizatorji predavanj (skupno jih je sedem in se vrstijo enkrat na mesec) skupno nit izrazili z naslovom "Za osebno rast, vzgojo in boljšo družbo". Z dosedanjimi predavanji so vzbudili precejšnjo pozornost, saj širok krog poslušalcev, ki se predavanj udeležujejo, vsakič redno napolni dvorano na Opčinah. To gre gotovo pripisati tudi dejstvu, da izbirajo kvalitetne predavatelje, ki večinoma spadajo v sam vrh slovenskih govorcev. Prepričljivi so tudi zato, ker vrednote, o katerih predavajo, tudi sami živijo in radi prihajajo predavat, kljub temu da Društvo Finžgarjev dom ne razpolaga s sredstvi, s katerimi bi svoje goste lahko primerno nagradilo.

Vsekakor je razveseljivo dejstvo, da se širok krog poslušalcev vsaj enkrat na mesec odpove pasivnemu gledanju televizije in se odloči za aktivno poslušanje vsebin, ki izobražujejo in, kot sami poslušalci trdijo, prispevajo k osebnostni rasti. Lahko bi rekli, da zanimanje še stalno raste, saj je bila npr. dvorana pri zadnjem predavanju za vse poslušalce skorajda premajhna.

Predavatelj, ki je vzbudil tako zanimanje je dr. Christian Gostečnik, trikratni doktor (iz psihologije, klinične psihologije in teologije), ki je v slovenski prostor vnesel zelo pomembno področje, ki je bilo pred njim skorajda nekrito, to je področje družinske psihologije in terapije. Metoda dr. Gostečnika je relativno nova, gre za tako imenovano relacijsko-družinsko paradigmo, za integracijo med psihoanalitično in sistemsko teorijo. Pri svojih skupinskih in individualnih terapijah skuša dr. Gostečnik ovrednotiti odnose in najti pot iz krize.

Kot je bilo že večkrat povedano, je dr. Gostečnik zelo popularen predavatelj, saj zna svoje široko znanje podajati na izredno sproščen in tudi duhovit način. Tako je bilo tudi na srečanju v Društvu Finžgarjev dom, kjer je v soboto govoril predvsem o partnerskem odnosu med možem in ženo in o problemih, na katere naleti navadno, ko se ukvarja s psihologijo v družinah. Te bi lahko uvrstil v 4 skupine.

Vpletanje tašče in tasta v odnos med partnerjema predstavlja večkrat vzrok za kreganje, npr. kadar starša odklanjata zakonca, ki ga je izbral sin/ hči.

Mama bi morala spoštovati izbiro zakonskega partnerja/ice svoje/ga sina /hčerke, drugače postane "grozna tašča". Odnos med ženo in možem pa je svet zase, tastje naj ne bi imeli nič pri njem, in naj se ne bi kakorkoli vmešavali. Če tastje ne sprejmejo partnerja svojih otrok, je to njihov problem. Zavedati pa se morajo, da s tem lahko povzročijo neskončno bolečino otroku. Po mnenju dr. Gostečnika mama, ki ne spoštuje zakonskega partnerja svojega otroka, NI prava mama. Če pa pride njen otrok v stisko zaradi zakona, mora prisluhniti svojemu otroku, skuša naj se mu le približati; važno pa je, da pri tem ne govori slabo o partnerju. Velik pomen daje dr. Gostečnik dialogu in komunikaciji med zakoncema. Partnerja se morata pogovoriti in sama najti rešitev svojih problemov. Le pogovor lahko predstavlja rešitev. Važen je njun svet (onadva "sta svet"), vse ostalo pri tem ni pomembno.

Starši so za vsakega človeka "svetinje", zato naj ne bi tudi o tastih govorili nič slabega. Če nam je to težko, naj se raje "vgriznemo v jezik" in nič ne govorimo o njih. Kakšen pa naj bo odnos tašče, kadar jo snaha odklanja? Gostečnik pravi, da mora biti tašča vztrajna pri svojem trudu, da vzpostavi odnos in pri sprejemanju in izkazovanju svoje pozornosti, pri nudenju svoje pomoči. Pri tem ne sme npr. iz užaljenosti zamuditi pravega trenutka.

Drug običajen problem je starševstvo in neskladje v načinu vzgajanja otrok. Starša morata ljubiti otroka brezpogojno. Otrok rabi oba, očeta in mamo.

Otrok vedno išče očeta, tudi ko ga ni- oče ima svoje nepogrešljivo mesto, tudi če je prazno. Otrok vedno čaka, da oče pride, da ga umiri, da ga sprejme in da je ponosen nanj. Oče je nujno potreben. Mama je ikona, ljubi brezpogojno, kar pa sicer ne pomeni, da otroci lahko delajo, kar hočejo. To je edina ženska v našem življenju, ki nam pomaga, da gremo od doma. Pri tem odhodu svojemu otroku pomaga, tudi s tem, da ga ceni, spoštuje njegove izbire.

Najboljše zdravilo za otroka je mama. Mama ima 9 mesecev prednosti, že ob zanositvi takoj začuti otroka. Potem skuša v odnos vključiti očeta, a ne ve vedno, kako. Prav tako očetje na začetku ne vedo, kako vzpostaviti odnos. Treba je dati drug drugemu svobodo in prostor, da poskušata najti pravi odnos z otrokom. Kako se očetje naučijo očetovstva? Dr. Gostečnik pravi, da mora vsak sam najti način; otrok mu pomaga, da se nauči. Oče se sam nauči, kako naj umiri otroka. Pri tem ni tehnike, ki bi se je moral starš učiti- najvažnejše je predvsem, da ima otroka rad. Važno je, da se otrok igra z obema, z materjo in z očetom.

Tretji problem predstavlja velikokrat denar. Denar je moč. Moški običajno skrbijo za preživetje, ženske pa potrebujejo stvari. Edina rešitev je, povedati vse do konca in se potem zmeniti.

Četrta skupina problemov se nanaša na spolnost. Telo je sveto, je naš "dom". Tega ne more nihče zamenjati, ali spremeniti. Telo je nezmotljivo, saj vse ve in čuti. Vendar so pri tem dojemanju precejšnje razlike med moškim in žensko, zato je tudi v tem primeru zelo pomembno, da se partnerja pogovarjata.

Predavanje je zelo poživil tudi "nastop" mladih zakoncev Mihe in Tanje, ki sta prišla s predavateljem in zelo prepričljivo odigrala razne vloge (moža in žene, mametašče in snahe) v prizorčkih, s katerimi je predavatelj poslušalcem še bolj nazorno predstavil problem in jim pomagal, da so se lažje vživeli v tipične konfliktne situacije.

Društvo Finžgarjev dom vabi že na naslednje predavanje, v četrtek, 21. aprila, ko bodo imeli v gosteh Ireno Deželak. Predavateljica je poslovna mednarodna trenerka, direktorica podjetja Academia uspeha II, dvakratna dobitnica prestižne nagrade TOP 10 PREDAVATELJ ter najvišje nagrade na Treningu Dale Carnegie; je predavateljica programov s področja vodenja zaposlenih, uspešnega motiviranja, učinkovitega poslovnega komuniciranja, prodaje, timskega dela, ter organizacije časa. Obeta se torej zanimivo predavanje z naslovom: Kako izboljšati učinkovitost komunikacije v poslovnih in osebnih odnosih.

Anka Peterlin

Tehniški zavod Jožef Stefan

Predstavil se je Dušan Jelinčič

V tednu pred velikonočnimi počitnicami je maturante Tehniškega zavoda Jožef Stefan v Trstu obiskal pisatelj, novinar in alpinist Dušan Jelinčič. Srečanje je potekalo v sklopu pobude spoznavanja sodobnih slovenskih avtorjev v Italiji. Med dijake je v letošnjem šolskem letu že prišel pesnik Marij Čuk, šola pa načrtuje še srečanje z jubilantom Miroslavom Košuto. Dve uri trajajoč pogovor z dijaki 5. EM in 5. B razreda je uvedel ravnatelj Primož Strani, vodili pa sta ga prof. Maja Lapornik in Patrizia Pettirosso, ki maturante poučujeta slovenščino. V sproščenem pogovoru se je Jelinčič dotaknil marsikatere teme, od novinarstva in alpinizma ter pisateljstva, ki so dejansko ključno zaznamovali njegovo poklicno in osebno življenje, do pogleda na zgodovino oziroma igre šaha, ki se je je lotil v mladih letih. Jelinčič je tako prisotnim orisal svoje alpinistične začetke, ko je bil povabljen v himalajsko odpravo ne kot alpinist, ampak kot kronist oziroma pisec. Tedaj se je, kot je sam povedal, odločil, da bo stvar vzel resno in začel kondicijske treninge za vzpon na osemtisočake. Prvega je osvojil leta 1986, zadnjega pa pred trinajstimi leti. Dijakom, ki pripadajo mlajši generaciji, so tuji šovinistični izpadi in pogledi, ki so bili tedaj v Trstu na dnevnem redu, tako da Jelinčiču sploh ni bilo priznano, da se je kot prvi Tržačan povzpel na osemtisočak. Njegov prvi roman Zvezdnate noči je nastal iz podlistka, ki ga je pisal za Primorski dnevnik. Zanimivo je, da so zapisi naleteli na odobravanje predvsem pri običajnih bralcih, medtem ko so alpinisti bili precej kritični, saj jih je povsem demitiziral in opisal kot navadne ljudi, ki premorejo kreposti, pa tudi marsikatero slabost. Med drugimi je omenil svojega alpinističnega kolego Reinholda Messnerja, ki ga zelo ceni, predvsem zaradi njegovih človeških kreposti, in za katerega pravi, da je bil velikokrat tarča neupravičenih in celo zlobnih kritik.

V nadaljevanju se je gost v pogovoru z dijaki dotaknil tudi nekaterih drugih tem, predvsem TIGR-a, ki spada v njegovo družinsko izročilo. O tej prvi antifašistični organizaciji je dejal, da je bila v tistem času edina pravilna oblika upora naroda, ki je bil obsojen na smrt, njegovi pripadniki pa zaradi nasilnega potujčevanja na čustveno pohabljenost. O TIGR-u je sestavil tudi gledališko dramo, in sicer o spodletelem atentatu v Kobaridu, katerega zgodovinsko ozadje še danes ostaja neraziskano.

Na vprašanje, katera književnost mu je najbolj všeč, je Jelinčič odvrnil, da je v svojem življenju prebral preko štiri tisoč knjig, ceni pa tako rekoč vso svetovno književnost, od ruske, ameriške, japonske in še katere. Če bi lahko s seboj na samotni otok vzel le tri knjige, od katerih eno svojo, bi v kovček vtaknil Zvezdnate noči, poleg njih pa še Bratje Karamazove Dostojevskega in Iskanje izgubljenega časa Marcela Prousta.

O pasteh in nevarnostih, ki na alpinista prežijo v višinah, je v sklepu pogovora z dijaki dejal, da se nesreče v gorah zgodijo predvsem zaradi človekove neprevidnosti oziroma prevelike zagnanosti. Zanimivi so tudi občutki, ki jih ima vsak alpinist na vrhu. Zaradi razredčenega zraka se tedaj misli odvijajo veliko bolj počasi, naloga vsakega alpinista pa je tedaj ta, da čimveč poslika in se čim prej vrne v dolino oziroma bazni tabor. Vzponi na osemtisočake so mu vsekakor predstavljali nove življenjske začetke, v prihodnje pa bi rad, tudi spričo svoje nedavne upokojitve, ki mu dopušča veliko časa, še potoval po svetu. V novinarstvu je namreč preživel polnih sedemintrideset let, od katerih nekaj tudi pri Primorskem dnevniku, največ pa na Deželnem sedežu RAI za Furlanijo-Julijsko krajino, kjer je veliko sodeloval z italijanskimi kolegi.

Primož Sturman

BOLJUNEC Gledališče France Prešeren

Spodbudna revija Pesem mladih 2016

Dvorana občinskega gledališča France Prešeren v Boljuncu je bila v soboto, 2., in v nedeljo, 3. aprila, ponovno prizorišče revije otroških in mladinskih pevskih zborov *Pesem mladih*, ki jo že 45 let prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Sobotni koncert je oblikovalo 14 zborov, nedeljskega pa 17 zborov in skupin raznih vrtcev, osnovnih šol, nižje srednje šole od Sv. Ivana v Trstu in več društvenih in župnijskih zborov. Skupno je na odru pelo nekaj več kot 700 otrok in najstnikov, kar potrjuje, da je ta revija zaradi široke zasnove najpomembnejša tovrstna zborovska prireditev na Tržaškem in je za vse, ki spremljajo zborovsko kulturo, pomemben pokazatelj stanja med otroškimi in mladinskimi zbori.

Letošnja slika, to lahko mirno trdimo, je spodbudna. Zborovodje so v glavnem dobro izbirali program, ki ga je oba dneva povezovala Urška Šinigoj. Bil je pester in zanimiv, večinoma primeren zmogljivostim pevcev. Skoraj vsi so upoštevali dobro pravilo, da s svojimi zbori vadijo tudi priredbe ljudskih pesmi, saj je ljudska pesem prav gotovo najbolj pristen izraz ustvarjalne duše nekega naroda. Mnogi so tudi upoštevali namig organizatorjev in v svoje sporede vključili pesmi jubilantov tako pesnikov (Kosovel, Košuta), kakor tudi skladateljev (Kogoj, Ciril Pregelj, Jež). Dejstvo je, da je slovenska zborovska literatura za otroške in mladinske zbore zelo bogata in zborovodje so izbirali tudi pesmi, ki so jih napisali Bitenc, Voglarjeva, veliko je bilo Habetovih, Glavinovih, Kalanovih, Kumarjevih, kakor tudi pesmi mlajših skladateljev, kot so Anej Černe, Andrej Makor, Mojca Prus, Andreja Tomažič Hrvatin ali Petra Grassi, ki je s svojim zborom na reviji tudi nastopila. Njeno pesem, otroško prstno igro *Biba leze*, je zapel zbor Mini Krasje, ki ga vodi Neda Sancin. Dejstvo je, da so se redke pesmi (na 93, kar so jih zbori izvedli) ponovile. Stvar sicer ni moteča in je po svoje celo zanimiva, saj lahko občinstvo primerja razne izvedbe.

Komisija, ki je oba dneva spremljala nastope in so jo sestavljale tri izkušene zborovodje in glasbene pedagoginje, in sicer s. Karmen Koren, Damijana Čevdek Jug in Marja Feinig, v nedeljo pa je Feinigovo nadomestila muzikologinja Rossana Paliaga, je ugotavljala, da je bil zlasti viden napredek zborov nekaterih vrtcev in šol, ki so očitno k tej dejavnosti pristopili s potrebno doslednostjo in resnostjo. Prav tako se je pokazalo, da se obrestuje redno delo nekaterih izkušenih zborovodij, ki k svojemu delu pristopajo z velikim pedagoškim znanjem in čutom za delo z mladimi glasovi. Tako so bili res zelo muzikalični in sporočilni nastopi, OPZ Krasje in Mini Krasje, prvega vodi Grassijeva, drugega pa Sancinova, OPZ Pet pedi oz. DPZ Igo Gruden, ki ju vodi Mirko Ferlan, OPS A. M. Slomšek iz Bazovice, ki jo vodi Zdenka Kavčič Križmančič, OPZ Fran Venturini od Domja, ki se pod vodstvom Suzane Žerjal te dni odpravlja na tekmovanje v Zagorje, kakor tudi MlVS Vesela pomlad z Opčin, ki ubrano poje pod vodstvom Andreje Štucin Cergol. Posebej bogat je bil zvok MlPZ nižje srednje šole Sv. Ciril in Metod, ki ga vodi Aleksadra Pertot, ki je znala zelo lepo vključiti v izvedbe tudi same dijake, da so spremljali in obogatili petje z instrumentalno spremljavo, ki jo je podpiral tudi pianist Aljoša Starc. Prav spremljavam bi kazalo po mnenju komisije posvetiti potrebno pozornost. Potrjuje se npr., da kitara prešibko podpira pevce, klavirska spremljava pa je večkrat prezahtevna za nekatere pianiste. Očitno je tudi, da je dobro, da otroci tudi med vajami slišijo spremljavo. Dobro se obrestuje harmonika, medtem ko je Orffov instrumentarij po svojem konceptu predvsem didaktični propomoček in je zato vprašljivo, ali je primeren za koncertni nastop, ta raba pa vsekakor potrjuje resnost pedagoškega dela zborovodij, ki ga uporabljajo. Smiselno in spodbudno je tudi, da sta dve dekliški skupini, in sicer Primorsko iz Mačkolj, ki ga vodi Pertotova, in iz Devina peli brez spremljave, a cappella, kar je koristno za zborovsko in vokalno rast pevk. Obe skupini sta tudi izbrali zelo primerne pesmi, obe sta peli Kogoja, slišali smo tudi Vrabčevo in Merkujevo priredbo ljudske pesmi. Tudi letos je Slovenska prosvetna matica mecensko podprla nastopajoče zbore, za kar se ji javno izrazili hvaležnost.

OPZ OŠ Alojz Gradnik iz Repentabra (foto D. Pahor)

Končni pogled na celotno revijo je torej res pozitiven. Ugotavljamo namreč, da ob najmlajših, tistih, ki so še v vrtcih in v prvih razredih osnovne šole, rasejo in napredujejo tudi ostali pevci. Saj so mladinski in dekliški zbori v porastu. Prav za ti dve zadnji starostni skupini, od srednješolcev dalje, tudi za fante, pa Zveza načrtuje v poznih poletnih tednih pevski vikend, ki naj bi povezal ta prostor in dal mladim dodatne vzpodbude za pevsko udejstvovanje.

M. F.

Ob slovesu

V spomin Mariu Kralju

V petek, 1. aprila, smo se v devinski cerkvi in na pokopališču poslovili od znanega javnega in športnega delavca Maria Carlija Kralja. Na veliko soboto pod večer je v tržaški bolnišnici podlegel dolgi, težki bolezni. Letos 10. maja bi dopolnil 80 let, rodil se je namreč leta 1936 v Tržiču, kjer je oče delal v tamkajšnji ladjedelnici. Rajni je sicer živel v Nabrežini Kamnolomih, njegova družina pa je izvirala iz Sesljana.

Mario Kralj je zaključil trgovsko akademijo v Trstu in po maturi nekaj časa delal v uvozno - izvoznem podjetju za tedanjo Jugoslavijo. Kot uradnik se je nato zaposlil na županstvu občine Devin-Nabrežina in bil odgovoren za več upravnih področij. Svoje izrazite organizacijske sposobnosti je zlasti potrjeval kot načelnik občinskega tajništva, kjer je bil zaposlen vse do upokojitve leta 1994. Med drugim je dolga leta skrbel tudi za tehnično in upravno organizacijo občinske vinske razstave, ki je pomenila prelomnico v razvoju vinogradništva v vaseh zahodnega Krasa. Poznali pa smo ga tudi kot odgovornega za občinsko izpostavo urada za avtorsko pravo SIAE.

Mario Kralj je bil aktivnen tudi izven svojih poklicnih zadolžitev, zlasti v Smučarskem klubu Devin, saj je rad zahajal v gore in planinaril. V okviru tega društva je bil nekaj časa tudi predsednik in pobudnik mnogih športnih in rekreativnih dogodkov, med drugim tudi znanega Memoriala Mirko Škabar, ki že več kot 25 let vsako pomlad vabi pohodnike, da gredo iz Praprota v Repen.

Rajni Mario Kralj pa je bil še zlasti poznan kot aktiven član devinsko-nabrežinske sekcije Slovenske skupnosti in organizator mnogih političnih pobud in javnih manifestacij te sekcije, po upokojitvi pa se je angažiral tudi v pokrajinskem uradu stranke v Trstu in pri krožku Virgil Šček. Tudi v tem okolju je znal podpreti in izpeljati različne pobude

stranke Slovenske skupnosti.

Bil je družaben človek, ki je bil rad v družbi. V veliko veselje mu je bilo kuhanje, po upokojitvi pa tudi vrtnarjenje. Rad je skrbel tudi za pogostitve ne le prijateljev, ampak tudi ob večjih praznikih, ki so jih organizirala SK Devin ali ŠZ Sokol oziroma na Naših praznikih Slovenske skupnosti.

Pogreb v Devinu je potrdil, da je bil daleč naokoli poznan in cenjen. Pri oltarju sta bila devinski župnik g. Giorgio Giannini in nabrežinski župnik g. Ugo Bastiani, ki je kot pokojnikov prijatelj izpostavil prav njegovo karizmo, da je znal biti med ljudmi in jim ob potrebi pomagati. V slovo ob družinski grobnici na devinskem pokopališču pa mu je žalostinko zapel priložnostni kvintet pod vodstvom Iva Kralja.

Ženi in sinu z družino naj ob tem žalostnem trenutku izrekamo globoko občuteno sožalje.

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom vabi na otroško prireditev ob zaključku likovnega natečaja za otroške vrtce in osnovne šole na temo Morje: koristi, nevarnosti in skrivnosti. Prireditev bosta popestrila OPZ Slomšek iz Bazovice in čarodejka Nada Carli. Sledi nagrajevanje mladih risarjev. Pod odrom bo tudi bogat srečolov. V nedeljo, 10. aprila 2016, ob 17. uri v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli 29).

V župnijski dvorani v Nabrežini je na ogled do 10. aprila 2016 tradicionalna razstava pirhov z vsega sveta (več kot 1000 pirhov). Razstavljata tudi Nivea Mislei (Barkovlje) - bakrene reliefne slike in Daniela Turk (Barkovlje) - mozaik in ikone. Ogled je možen ob sobotah od 16. do 19. ure in ob praznikih od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 11. marca, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano na ekološki velčer na temo "Pot v energetsko neodvisnost". Govorila bosta strokovnjaka Božo Dukić in Štefan Merkač.

Področni svet pastoralnega središča vabi na srečanje s prof. Tomažem Simčičem na temo "Italijansko katolištvo v iskanju novega humanizma", v sreda, 13. aprila 2016, ob 19.30 v domu v ul. Concordia 8 pri Sv. Jakobu.

Romanje v Medjugorje od 6. do 9. maja. Odhod avtobusa zgodaj zjutraj z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici s postankom v Rožni Dolini in na Pesku pri Trstu. Pozno popoldne prispemo v Medjugorje. V naslednjih dneh bogoslužje in sv. maša in vzpon na Križevac. Vračamo se v ponedeljek, 9. maja. Prijave: Darko tel. 0039 3703201305 ali tel. 0481 23121; Ana 05 3022503 in pri župniku Jožetu Markuži tel. 0039040229166. Slovenski in italijanski državljani potujejo z osebno izkaznico.

Darovi

Za Pastirčka: N. N. 2.000 evrov.

Barbara Fužir

Opažanja pupe iz celinske Slovenije, ki je v zamejstvo prispela po skrivnostnih poteh ljubezni

KRASNI KRAS (7)

Brščiki. Šparglji. Beluši. Odkrijte se – zdaj!

Pričujoče besedilo pišem na klopci sredi obrušenih skal, senco mi daje starček borovec, okrog mene ptice praznujejo pomlad, nekaj sto metrov pred in pod mano se razteza morje. Ničesar od tega ne opazim. Levo od mene namreč počiva škrnicelj, srednje poln moje najnovejše strasti. Strasti, ki ji namenjam vso svojo pozornost, misli in čustva. Šparglji.

V otroštvu, ki sem ga večinoma preživela v varstvu pri stari mami (po štajersko noni), so moje divjanje petletnice motili pikajoči (menda kultivirani okrasni) grmički, polni iglic. Znanstvena fantastika je bila ta stvor zaliti, saj je stara mama zahtevala, da se z vodnim curkom približam korenini rastline, kar je v praksi pomenilo, da so se mehke otroške ročice zapletle v tisti nepregledni labirint iglic. Kadar stara mama ni nadzorovala, sem zalivanje te rastline ali preskočila ali pa to opravila iz varne razdalje. Kljub mojemu vztrajnemu ignoriranju redne hidracije te zelene pošasti, se je ta na vogalih babičine hiše ohranila do danes. Imenuje se asparagus.

Ime mi je v teh krajih ponovno neznansko poznano zazvenelo ob otvoritvi sezone špargljev. Asparagi. Rastlina, ki je bila do nedavnega precej neodkrita zadeva v notranjosti Slovenije, saj še sedaj celinci večinoma jedo pridelane. Ko mi je sodelavec pokazal, pod katerimi grmički jih moram v praksi iskati v divjini, se mi je posvetilo. Babičina pikajoča okrasna rastlina me zasleduje povsod po svetu.

Praktično ves marec sem izvajala redne obhode na svoj griček nekje v osrčju Krasa (in ne, niti slučajno ne zaupam koordinat). Prizadevno sem spremljala razvoj špargljev in se odločila, da bom prva, ki se bo letos pohvalila, da je naredila fritato (no, jajčno omleto) iz briščkov. No, brščikov.

A ko sem od prijateljice zvedela, da v kraju X "vsi nosijo proti avtomobilom cele kupe špargljev", mi je razum odpovedal. Prižgala sem vse sirene in se zapodila proti opisani lokaciji. Hribček, kjer naj bi bila zlata jama špargljev, je spominjal na polje, ki je ostalo po divjanju bitke pri Frigidu. Vse poležano, pohojeno, kraška zemlja je vzdihovala od številnih ran pohlepnih gurmanov.

Tiste dni ob koncu tedna sem precej zamerljivo pričela opazovati avtomobile z ljubljanskimi registracijami, saj se mi je zdelo, da mi bodo mestne srajce pobrale ves skrbno čuvan pridelek tega čudeža pomladi. Ko sem imela pripombe tudi čez Tržačane, ki po Krasu iščejo samo osmice in šparglje, so me moji tukajšnji prijatelji gledali že skoraj občudujoče. "Postajaš kot mi".

Prefrigano sem počakala nekaj delovnih dni, da so si šparglji oddahnili od divjanja med vikendom. V en žep sem skrila papirnato vrečko, v drugega žepni nožek (Kaj niso kot gobe?), se zavarovala pred klopi in se odpravila v boj.

Nekaj moram priznati. V bistvu do letos še nisem videla šparglja v njegovem naravnem okolju. Videla sem jih v trgovinah, videla sem gojene – ampak divjih pa še ne. Priznam in se kesam. A sem – kontinentalka. Nekoliko naivno sem pričakovala (in iskala) takšne velike, napihnjene bele stvore. Po slabi uri sem se prepričala, da morda pa niso vsi beli, da ti tukaj proizvajajo tudi klorofil, se nato zapodila za vsako palico, ki ji je na vrhu poganjal brstič. Postala sem lačna in se razočarana vrnila domov in imela med potjo polglasni monolog, kako ne maram špargljev. Vztrajala sem, se vedno znova vračala na griček, se zgubljala globje in globje v goščavo ter se že skoraj vdala. V mislih sem sestavljala besni prispevek za Krasni Kras. Poklicala sem dragega. Mu priznala, da se mi ne sanja, kje sem. Sklenila sem, da grem domov.

In sem ga zagledala. Tam je bil. Ves lep in mesnat. Pravilnih oblik. Zeleno-vijoličast. Sočen. Samo moj. Brščik.

Naslednjih dni se spominjam le megleno. Nisem več znala narediti koraka v naravi, ne da bi zrla ob pot in jih iskala. Mimo sosedov sem hodila s steklenim pogledom in z vrtnarskimi rokavicami na dlaneh. Dragi je pripomnil, da ni več zima. Vsak najden špargelj je postal malo zmagoslavje. Vsak večer sem komaj čakala jutra, da se še pred drugimi zbudim in jih prehitim na najboljših rastiščih. Nihče mi jih ne bo vzel, mojih ljubčkov. Dragi je pripomnil, da je to on.

Vsak dan je moj izplen postajal večji. Vsak dan sem kuhala šparglje. Dragi jih je jedel, vsak dan. Na sprehode v družbi pravzaprav nisem mogla več, saj sem takoj, ko smo zapustili dvorišče, pričela "ignorirati" vprašanja sopotnikov. Dragi je ostajal doma. Cenila sem vsak gram šparglja, ki sem ga uspela iztrgati pred drugimi plenilskimi nabiralci. Mrko sem gledala tiste, ki sem jih srečala na poti in ki so se, tako kot jaz, z blodnim pogledom ozirali okoli. Dragi ni razumel.

V poznem popoldnevu sem se nekega dne z vejicami v razkuštranih laseh, popraskana po rokah, z raztrganimi hlačami vrnila domov. "Premagala sem jih, cel vod je padel!" sem se pohvalila pred sestradano drugo polovico, ki me je zaman iskala po hiši. Na mizo sem ponosno postavila ulov. "Niso se dali, ampak jaz sem bila močnejša! Mislili so, da me lahko pretentajo, ampak mene, mene ne morejo, mene že ne!"

Dragi je pogledal šparglje. Nato mene. Spet šparglje. Mene, kot da sem invazivna tujerodna vrsta. "Opustošila boš Kras ... Kaj sem jaz uvozil ..."

Zamisel Slovencev naletela na zanimanje dveh večstopenjskih šol

V Vidmu si prizadevajo, da bi slovenščina prišla v šole

Štirinajstega marca je stekel nadaljevalni tečaj slovenskega jezika v sklopu projekta Interkultura – spoznavanje Slovenije in slovenskega jezika, ki ga izvajajo v Občini Videm pod vodstvom občinskega svetnika Maria Cancianija. Lekcije bodo potekale vse do 30. maja ob ponedeljkih med 20.30 il 22.30 v župnijski dvorani kraja Godia. Uči Alen Carli, ki je v istih prostorih vodil tudi tečaj alfabetizacije slovenščine. Po premoru ob velikonočnih praznikih se bo 2. aprila nadaljevala dejavnost po slovensko za predšolske otroke, ki jih v Vidmu že drugo šolsko leto pripravlja združenje Blankin iz Čedada in ALPI iz Vidma v sodelovanju z Občino Videm in tretjo videmsko večstopenjsko šolo. Srečanja, ki so se pričela novembra lani, potekajo vsako soboto po dve uri, med 10. in 12., v šoli Dante v središču Vidma. Dejavnosti vodi Lea Jež Vecchiet. Udeležuje se jih lepo število otrok, stari od dveh do pet let, ki se slovenščini približujejo skozi igro, pesem, ples, risanje ... Raziskave so pokazale, da ima približno 10% prebivalcev (to je okoli deset tišoč ljudi) v Vidmu slovenske korenine. Zato je pomembno, da se slovenski jezik in kultura ohranjata tudi v tem največjem furlanskem mestu.

"Že veliko časa je bilo potrebno, da se je začelo nekaj premikati tudi v Vidnu in ne samo v krajih, kjer so Slovenci uradno priznani", nam je povedal Riccardo Ruttar, ki je koordinator skupine sv. Hieronima-Slovenci v Vidnu v okviru združenja Blankin. Skupina svetega Hieronima se je rodila prav z namenom, da bi združevala Slovence, ki živijo v Vidnu in da bi tako lahko tudi mlajše generacije imele možnost spoznati slovensko kulturo. Ime je prevzela po bratovščini svetega Hieronima, ki je nastala leta 1452 z namenom, da bi povezovala Slovence v mestu in jim pomagala.

"Samo v zadnjem času je marsikatera slovenska družina, ki živi v Vidnu, razumela, da je pomembno, da se ohrani tudi v mestu slovenski jezik. Seveda obstaja dvojezična šola v Špetru, toda za tiste, ki živijo v Vidnu, ni lahko vsak dan voziti tja otroke", pravi Ruttar.

Drugega februarja letos je bil na Občini Videm sestanek, na katerm so preverili možnost, da bi prišlo do pouka slovenščine tudi v mestni šoli. Udeležili so se ga občinska odbornica za šolstvo Raffaella Basana, Riccardo Ruttar za skupino Svetega Hieronima, Rita Nassimbeni za združenje ALPI, Alen Carli za projekt Interkultura ter predstavniki staršev Giovanni Marsico, ki je tudi svetnik v videmskem občinskem svetu, Igor Jelen in Ezio Gosgnach.

Basanova je z veseljem sprejala pobudo. Dejala je, da bi lahko zaobjemala celotno bodočo Nadobčinsko teritorialno unijo (UTI), nato je kontaktirala ravnatelje šestih mestnih večstopenjskih šol. Kar dva sta pokazala izredno zanimanje in izrazila pripravljenost, da v svoja vrtca in osnovni šoli uvedeta razred s slovenščino. Kmalu bosta srečala predstavnike organizacij in staršev, ki se zanimajo za slovenski pouk v Vidmu.

U. D.

Medjevas

Čotarjeve Ptičje kvatre na rodnem Krasu

Medjevas je prijazna vasica nad Štivanom, ki jo zaznamuje še pristno kmečko življenje. Tam zaznamo še vonjave, na katere smo že pozabili, slišimo kikirikanje, vidimo krave, ki gredo na pašo in ob praznikih konjenike, ki jezdijo mimo, saj je zanimanje za konje postalo že ena izmed dejavnosti, ki poleg osmic in kmečkih turizmov zaznamujejo vas.

Prav v enem izmed teh, in sicer pri Lahovih- Paolu Pernarčiču je bil v petek, 18. marca, ob 20. uri večer, posvečen pticam v organizaciji SŠKD Timava Medjevas in Goriške Mohorjeve družbe. Približno štirideset poslušalcev, med katerimi je bil tudi predsednik Kmečke zveze Franc Fabec, je pozorno sledilo pogovoru Danijela Čotarja, avtorja knjige *Ptičje kvatre*, s časnikarko Eleno Legiša, ki je na začetku večera povabila prof. Marijo Češčut, naj na kratko oriše delovanje Mohorjeve družbe in kako je do objave knjige prišlo.

Med pogovorom so prišli do izraza izredna avtorjeva navezanost na Kras in živi spomini na gmajno in na vse, kar je z njo v zvezi. Posebno so ga že od mladih nog zanimale ptice, ki so v štirih letnih časih prihajale in odhajale in zato tudi naslov knjige *Ptičje kvatre*. Avtor je orisal glavne značilnosti nekaterih vrst, ki jih ljudje večinoma poznajo. To so vrabci, vrane, pastirice, krokarji in sove. Spomnil se je na zanimiva doživetja ob srečanju s temi pticami, ki so tudi zveste obiskovalke Medjevasi. Ker so ptice vezane tudi na razna izročila, ki jih povezujejo z ljudmi, so sledila še dopolnila udeležencev, ki so dodajali svoje spomine in povezave s ptičjo prisotnostjo, kot so sove, vrane, šoje...

Drugi del večera je bil znanstveni, saj je ornitolog Domen Stanič orisal ptice, ki so na Krasu postale redkost ali gnezdijo v nedostopnih stenah Kraškega roba. Predavanje je obogatil s projekcijami fotografij, ki jih je sam posnel med svojimi raziskavami. Zanimanje za ptice je vedno večje, saj nam je predavatelj razodel, da je kar nekaj tujih strokovnjakov spremljal po kraški gmajni in nad Devinske stene.

Na večeru so bili na ogled tudi originali slik, ki krasijo Čotarjevo knjigo in jih je v tehniki akvarela izdelal Matej Susič.

Po predavanju so se vsi še zadržali v prijetni družbi ob domači kapljici in dobrotah, ki so jih pripravili člani društva.

MK

Na Radiu Spazio oddaja za Benečijo, Rezijo in Kanalsko dolino

Štiristokrat odprli Okno na Slovence

V soboto, 19. marca, je radijska postaja videmske nadškofije Radio Spazio odprla že štiristokrat Okno v Benečijo. Ta oddaja je namenjena vsem Slovencem v videmski pokrajini in je šla prvič v eter 21. junija 2008. Od tedaj dalje je na sporedu vsako soboto ob 21. uri, ponovitev pa je vsako nedeljo ob 21. uri.

V oddaji, ki traja približno 50 minut, je pregled o tem, kar se lepega in manj lepega dogaja med Slovenci v videmski pokrajini, tako v Benečiji kot v Reziji in Kanalski dolini. Gre za novice, komentarje in pogovore. Veliko časa je posvečenega domači glasbi. Predvajajo predvsem skladbe s Sejma beneške pesmi, da bi ne šle v pozabo. Saj so veliko bogastvo in kažejo, kako so ustvarjalni naši ljudje na glasbenem področju.

Oddajo vodi Ezio Gosgnach. Sodelujejo Larissa Borghese, ki vsak teden pripravlja pregled dogodkov v Benečiji in okolici, Luigia Negro, ki govori o tem, kar se dogaja v Reziji, in Luciano Lister, ki predstavlja najzanimivejše novice iz Kanalske doline. Vsakokrat je tudi pogovor s kakšnim gostom o aktualnih temah.

Oddaje Okno v Benečijo ne poslušajo samo ljudje, ki žive tu pri nas, ampak tudi izseljenci. Kdor zamudi oddajo v soboto in v nedeljo zvečer, jo lahko dobi na spletu in posluša, kadar želi.

Ideja o informativnem oknu za Slovence v videmski pokrajini je prišla od ljudi, ki delajo in sodelujejo pri petnajstdnevniku Dom, kulturnem združenju Blankin in zadrugi Most. Že vrsto let ima Radio Spazio od ponedeljka do petka lepe oddaje v sloveščini, ki jih pripravlja skupina kulturnih delavcev iz Gorice, zato so pomislili, da bi bilo lepo, ko bi imeli Slovenci iz Benečije, Rezije in Kanalske doline svojo oddajo v soboto in nedeljo.

Ime so prevzeli od oddaje za Benečane, ki je bila na Radiu Opčine v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Med ustanovitelji in stalnimi sodelavci je bil tedaj tudi nepozabni kantavtor Keko Bergnach.

Radio Spazio pa je informativnega značaja in je edina postaja, ki ima oddaje v italijanščini, furlanščini, slovenščini in nemščini.

Okno v Benečijo je na frekvenci 103.7 v Vidmu in spodnji Furlaniji, 103.9 v osrednji Furlaniji, 97.4, 91.0 in 103.6 v Karniji, 95.7 v Kanalski dolini, 98.2 v Železni dolini in 97.5 ter 91.9 na Goriškem.

V Nediških dolinah se sliši samo v nekaterih krajih v dolini. Po spletu na naslovu www. radiospazio103. it pa se oddaje lahko poslušajo ne le v Benečiji, temveč po vsem svetu.

U. D.

Kanalski Slovenec je lani osvojil svetovni pokal v gorskem teku

Tadeju Pivku častni znak Deželnega sveta FJK

Za kanalskega Slovenca Tadeja Pivka je bilo 2015 izjemno uspešno leto. Štiriintridesetletni Žabničan je osvojil svetovni pokal in postal evropski ter italijanski prvak v gorskem teku skyrunning. Do teh dosežkov je prišel kot prvi italijanski državljan. Zaradi tega mu je v sredo, 16. marca, predsednik Deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine Franco Iacop podelil častni znak Deželnega sveta.

Na srečanju je Pivkove izjemne fizične sposobnosti potrdil njegov trener, čedajski osteopat Luigino Boccolini.

"Ponosni smo, da imamo v Furlaniji-Julijski krajini športnike, kot je Pivk", je dejal predsednik Iacop, po katerem potrjuje naša dežela svojo izvrstnost tudi v manj znanih športnih panogah, ki zahtevajo veliko požrtvovalnosti in vztrajnosti. Pivk in Boccolini sta izjavila, da čutita s podelitvijo tega priznanja bližino dežele in obenem predlagala, da bi Pivkov dres okrasil tudi logotip deželnega sveta.

"To pokroviteljstvo nam je v čast", je odgovoril predsednik Iacop. Pivkove vrhunske rezultate je ob njem pohvalil tudi deželni svetnik Roberto Novelli, ki je športniku tudi zaželel, da je zanj nova športna sezona navdušujoča, kot je bila prejšnja.

Pivku je zelo težko usklajevati službo s tedenskim programom treniranja, ki je sicer dvajseturni. Lani je v dresu kluba Aldo Moro-Team Crazy Idea osvojil svetovni pokal v gorskem teku Skyrunning World Series. Etape zahtevnega tekmovanja so se odvijale v Španiji, v Italiji, v Združenih državah Amerike, na Kitajskem ter v Švici. Prva letošnjia etapa svetovnega pokala Skyrunning World Series bo 30. aprila v Tibetu. Mladi Žabničan se pa priložnostno ukvarja tudi z drugimi gorskimi športnimi panogami.

L. L.

Ostanke žrtev iz Hude jame naj bi končno pokopali

"Slovenci bi lahko bili boljši, kot smo!"

V Sloveniji je po velikonočnih nastopih škofov nemara ostalo nekaj od duha strpnosti in dobrote, ki so ga širili in utemeljevali visoki cerkveni predstavniki. Njihovo poslanstvo se sicer nadaljuje, zagotovo še do nedelje, 3. aprila, ko kristjani prosljavljamo Belo nedeljo, ki je hkrati tudi Nedelja božjega usmiljenja. V obstoječem ozračju pa so po prepričanju izdajateljev Moje Slovenije, revije, ki jo usmerja in razširja vladni Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, razmere pri nas ta čas povsem normalne. Tudi nova številka omenjene publikacije je vsebinsko zelo pestra in objavlja veliko koristnih in uporabnih prispevkov, vendar gre pretežno za informacije in nemara pretirano hvaljenje delovanja koalicije, torej oblasti in njenih predstavnikov. Pogrešali bi lahko kakšen prispevek, ki bi uporabnikom revije prikazal ideološko in politično razdeljenost v družbi in državi. Moja Slovenija nekako ponuja politično in družbeno idilo, ki je v Sloveniji ni, saj, to vemo in občutimo lahko v vsakdanjem življenju, saj na veliko področjih obstajajo in delujejo povsem sprevržene razmere. Predstavljajo nam državo, kakršne nimamo, in oblastnike, kakršni bi ti radi bili. Hhkrati pa se oglašajo sile, ki opozarjajo, "da so razmere v državi dramatične do take ravni, da je treba skupaj nastopiti v obrambo Slovenije. Zbor za republiko, Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve, skupaj s tremi opozicijskimi strankami na območju politične desnice, to so SDS, Nsi in SLS, zatrjujejo, "da gre sedaj zopet za Slovenijo, saj ne bomo dovolili, da v samostojni Sloveniji ob njenem bližnjem 25-rojstnem dnevu na podlagi zakonodaje propadle SFRJ preganjajo tiste, ki so jo branili, hkrati pa agresorje oproščajo vojnih zločinov, interese tujcev in migrantov pa postavljajo pred interese lastnih državljanov".

Opozorilom politične opozicije se pridružujejo nekateri drugi dogodki, kar jim daje dodatno težo in prepričljivost. Predsednik države Borut Pahor sporoča, da je slovenska vojska v zelo slabem stanju, najbolj glede oborožitve in opreme, tako da komaj še lahko opravlja svoje osnovne naloge. V dnevniku Delo je Aleksander Geržina, nekdanji slovenski diplomat v zvezi Nato, objavil komentar z razmišljanji o pomembnosti omenjene politično-vojaške organizacije za Slovenijo. Po njegovem je članstvo Slovenije v Natu največji in najbolj koristen dosežek države v njeni novejši zgodovini. Vendar se na podlagi vsega, kar se v širši politični in strokovni javnosti dogaja, pojavljajo teze o tem, da bi morala Slovenija iz Nata izstopiti, da ima Rusija v svojem ravnanju v mednarodnem prostoru prav, ker je Nato imperialistična sila oziroma organizacija, ki zgolj in samo izziva Rusijo, in podobne slabo utemeljene populistične trditve. Vse to se izraža v dejstvu, da je danes odstotek tistih, ki podpirajo članstvo Slovenije v Natu nižji kot kadarkoli prej. To je v pogojih vse bolj zaostrenih varnostnih razmer v Evropi, torej tudi v Sloveniji, naravnost noro. Tudi v delu državne uprave, ključnem za vojaško operativno sodelovanje z Natom v pogojih polnopravnega članstva, še vedno sedijo ljudje, ki Nata ne razumejo in se pri svoji funkciji in delovanju odzivajo po principu, kaj nam bo Nato sploh ukazoval, kaj nam je bilo članstvo v njem sploh potrebno".

Takšna so mnenja in ocene verodostojnega diplomata, ki jih je pojasnil in obrazložil v levo usmerjenem časniku Delo. Je pa zelo pomenljivo, da so po mnenju tega časopisa trditve o Natu in Sloveniji, le mnenja avtorja, torej Aleksandra Geržine, ki pa ne izražajo "nujno tudi stališč ministrstva za zunanje zadeve in tudi stališč časopisa Delo".

Predsednik ustavnega sodišča Miroslav Mozetič

Kritičen do države in njenih predstavnikov je bil tudi Miroslav Mozetič, predsednik ustavnega sodišča, ko je predstavil delo sodišča v lanskem letu. Opozoril je, da parlament odločitve ustavnega sodišča ignorira, nekateri parlamentarci vladajočih strank pa celo namigujejo, da bodo sklepi ustavnega sodišča drugačni, ko se bo spremenila sestava ustavnega sodišča. Predsednik Miroslav Mozetič je zavrnil kritike nekdanjega pravosodnega ministra Aleša Zalarja in poslanke vodilne koalicijske stranke SMC Jasne Murgel. Po njegovem prepričanju "oba kažeta popolno nerazumevanje načela, da je sodnik pri odločanju vezan samo na zakon in ustavo. Med šestimi sodniki ustavnega sodišča, ki bodo odšli po koncu mandata, bo prvi odšel prav predsednik ustavnega sodišča, to je Miroslav Mozetič.

Ko povzemam razne dogodke, izjave in odmeve v javnosti, in jih poskušam povezati in primerjati s svojimi izkušnjami, bi menil, da so po prepričanju mnogih v Sloveniji ostaline komunističnega režima večje kot pa v Romuniji, ki je doslej veljala za državo z največ usedlinami nekdanjega totalitarnega obdobja. Žalitve osebnosti iz nasprotne politične opcije so stalne, ostre in grozeče, v Sloveniji je pogosto uporabljen t. i. sovražni govor. V časniku Delo je avtor poročila o nekem pogovoru kardinala Franca Rodeta, v katerem je slednji menil, "da bi Slovenci lahko bili boljši kot smo", cinično zapisal, "da kardinal piše spomine in si upa celo misliti, da jih bo kdo sploh z zanimanjem bral". Tako je bil neposreden in žaljiv časnikar časopisa Delo Igor Bratož. Seveda so izpovedi in razmišljanja kardinala, ki velja za prijatelja papeža Frančiška in se na slovesnostih v Vatikanu pogosto pojavlja ob njem, javna občila bodisi zamolčala ali pa jih po svoje ocenila. Zanimivo je zvedeti za mnenje kardinala o beguncih, ki naj bi v naslednjih dneh sicer v majhnem številu prišli v Slovenijo. Kardinal meni, "da sta glede beguncev najprej pomembni predvsem dve vprašanji. Prvo je, kako da nikomur od beguncev ne pade na pamet, da bi se odpravil v bogate arabske države, zakaj jih ne vleče tja, ampak v Evropo? Drugo vprašanje, ki seveda mora biti dovoljeno, pa je še, ali je sedanji prihod beguncev spontan, ali pa na nek način celo organiziran z nekim namenom". Kardinal Franc Rode je na neko vprašanje iskrivo in morda hudomušno odgovoril, "da je usodno povezan s Slovenijo in ima rad Slovenijo, tisto, ki ga ima rada, in rad Slovenijo, ki ga sovraži. Katerih je več, pa ni štel".

Iz različnih virov, uporabljenih v tem prispevku, povzemamo mnenje, da bi v Sloveniji pozdravili obisk ruskega predsednika Vladimirja Putina, za mnoge pa tudi obisk kakega drugega politika, med katerimi prednjači nemška kanclerka Angela Merkel. Navajamo še, da je vlada dokaj nepričakovano sklenila, da odpravi grobišče oziroma morišče Barbara rov v Hudi jami. Gre za za največje prizorišče zločinov povojnih zmagovalcev, med okoli 600 grobišči, kolikor naj bi jih bilo v Sloveniji. Že odkrite ostanke žrtev pobojev in tiste, ki jih bodo še odkopali iz jaškov nekdanjega rudnika, bodo prenesli v Maribor, na prizorišče oz. v okolje, ki še nista znana. Tam, kjer je še vedno največje morišče žrtev pobojev, bodo uredili, kot je sklenila vlada, spominski muzej. Tega naj bi predvidoma celo vpisali v register kulturne dediščine Slovenije.

Marijan Drobež

AJDOVŠČINA Klub krščanskih izobražencev

Hujše taborišče od nacističnega

Kazensko delovno taborišče v ljubljanskem Litostroju je bilo še hujše od nacističnega, le brez plinskih celic. Ta izjava je zdravnika Osolnika skoraj stala življenja, je iz prve roke povedal nekdanji jetnik Stanko Sivec.

Nepredstavljivo trpljenje zapora, samice in koncentracijskega taborišča je sedanji upokojeni župnik iz Prvačine opisal v povsem polni dvorani ajdovske gimnazije. Večer pod Čavnom, ki je bil hkrati tudi tretji postni večer ajdovskega Kluba krščanskih izobražencev je bil hkrati poklon Sivčevemu 90. rojstnemu dnevu. S pesmijo Kol'kor kapljic – tol'ko let, kajpada.

Nekdanjega župnika na Otlici so prišli poslušat tudi njegovi nekdanji farani in njegova knjiga spominov Skozi ogenj je šla za med. Nedavno je namreč pri goriški Mohorjevi izšla in že skorajda povsem pošla knjiga, ki je ne le literarno dovršena, ampak tudi zanimiva, hudomušna in polna optimizma. Tudi najhujše stiske namreč opisuje vedro in humorno. Knjigi in avtorju je veliko prostora na zadnji strani Družine posvetil tudi pisatelj Aloz Rebula: "So nekatere redke knjige, ki jih odložiš s polno kulturno potešenostjo. So pa med njimi še redkejše, ki jih odložiš ne samo s kulturno, ampak tudi z duhovno in celo svetostno potešenostjo. Taka je po mojem mnenju ena od večernic letošnje goriške Mohorjeve družbe, knjiga Skozi ogenj devetdesetletnega, doslej neznanega avtorja, Primorca Stanka Sivca. Stanko Sivec se je rodil na Livku pod Krnom, tik Beneške Slovenije, v klasični katoliški slovenski družini, kjer je bilo doma delo, krščanstvo, poštenost in zvestoba svojemu narodu. Iz sanj po rešitvi izpod fašizma je Stanko s svojo družino padel v Titov policijski sistem. Od beneškega duhovnika je dobil navdih za duhovniški poklic in temu poklicu je ostal junaško zvest z nenehno molitvijo skozi vse mogoče preizkušnje življenja, od prve aretacije, ko je bil še bogoslovec, do deset let pozneje, ko je imel za sabo vrsto taborišč, do poldrugoletne vojaščine v Vojvodini".

Sivec je nekaj zanimivih prigod iz svoje kalvarije povedal tudi obiskovalcem Večera pod Čavnom. V temačno tematiko je Sivec vpletal veliko dovtipov in šal in večkrat nasmejal obiskovalce, med katerimi je bila cela vrsta njegovih duhovniških kolegov, na čelu z upokojenim škofom Metodom Pirihom.

Zadnji še živeči duhovnik iz montiranih procesov je poudarjal nujnost odpuščanja in je o svojih nekdanjih sotrpinih in mučiteljih govoril zelo obzirno. Bi segel v roko svojemu zasliševalcu Zdenku Roterju, če bi ga srečal? Na vprašanje je Sivec odgovoril brez premisleka: seveda, nisem jaz, ki lahko sodim, ampak Bog. Tudi o sotrpinih, ki so se zaradi pritiskov zlomili in svoje prijatelje morali "potunkati" ali ovajati, je bil razumevajoč: "Ne morete si predstavljati, kakšni pritiski so to bili. Več mesecev, noč in dan. " Strahote so na vseh pustile velike posledice. "Ko sem pisal knjigo, sem se spet znašel v zaporu", je rekel. S svojimi nekdanjimi sojetniki se zato o zaporu po izpustitvi niso nikoli več pogovarjali. Je pa o Sivcu spregovoril Franc Možina (87), ki je tudi dal skozi litostrojski lager. Sivca je videl skozi okno, ko se je ponudil, da bi opravil kazen – mučilno "telovadbo" namesto starejših sojetnikov. Pazniki so ob tem ponoreli in ga zato hudo kaznovali, se je spominjal Možina: "To je bil pravi satanizem".

Nekdanji župnik iz Šempasa, Otlice, Bovca in Prvačine je odgovoril tudi na vprašanje o vlogi svojega predstojnika v semenišču, Stomažana Vladimirja Makovca. Uglednega jezikoslovca in nekdanjega duhovnika sicer poznamo pod imenom Vladimiro Macchi (1909-2006). "Nadškof Margotti je o njem dejal, da, če bi imel pet takih duhovnikov, bi prenovil vso škofijo. Bil je kot policaj. Hodil je po obednici in nas tolkel s svinčnikom po glavi. Odkrito je simpatiziral z Italijani in bil do italijanskih sošolcev veliko bolj naklonjen kot do nas, Slovencev. V semenišču so sicer predstojniki bili zelo uvidevni, čeprav smo med seboj govorili prepovedano slovenščino. Samo Makovec ni bil prav nič očetovski".

Sivec je bil dvakrat zaprt. Prvič (1949-1950) zato, ker je zbiral podpise med domačini na Livku, da bi iz zapora izpustili na smrt obsojenega duhovnika Jožka Kraglja. Najprej je bil v zaporu, nato v delovnem taborišču v Litostroju in slednjič v delovnem taborišču v Tacnu. Ko so ga izpustili, je bil v ljubljanskem bogoslovju v hišnem priporu. Po nekaj mesecih pa so v hišni preiskavi pri njem dobili kratko pisemce, v katerem je zaprti duhovnik Danilo Cimprič poslal škofu Vovku pozdrave. Sledila je aretacija in tej zloglasni montirani Tolminski proces. Zaradi špijonstva je moral v zapor in na prisilno delo – gradili so stanovanjske bloke na ljubljanskih Žalah (1951-1953). Kazen pa se je tudi po osvoboditvi nadaljevala, saj je še poldrugo leto služil vojaški rok s skupino nekdanjih zapornikov v vojvodinski Kikindi. V marsičem je bila za Sivca vojaščina še hujša kot zapor, saj zaradi tamkajšne mentalitete nisi mogel vedeti, kaj te čaka in kako se pred tem braniti. A že takoj zatem Sivec pove, da je bil označen za polpismenega, ker ni znal brati – cirilice.

Sivec je poudaril tudi, da je komunizem formalno sicer prešel, da pa ostajajo njegove posledice v ljudeh. To pa bo trajalo tri generacije, je ocenil.

Ker je Sivčeva knjiga že skoraj pošla, pri založbi razmišljajo o ponatisu. Je pa njegova zgodba tudi na internetu. Pred nekaj meseci je namreč gostoval v oddaji Pričevalci Jožeta Možine na nacionalni televiziji, ki je na voljo tudi v spletnem arhivu.

Tino Mamić

Ježkova nagrada 2016: dobitnica je igralka Ljerka Belak

RTV Slovenija vrsto let podeljuje Ježkovo nagrado, poimenovano po Franetu Milčinskem – Ježku (1914-1988), za osebne dosežke na področju žlahtnega humorja in satire oz. za izvirne dosežke ali opus v tistih umetnostnih zvrsteh radijske in televizijske ustvarjalnosti, ki sledijo žlahtni tradiciji Ježkovega duha. Žirijo za podelitev letošnje Ježkove nagrade so sestavljali Mitja Štular, Ingrid Kovač Brus, Jelka Stergel, Leon Oblak, Rudi Pančur, Andraž Pöschl in Igor Pirkovič. Letošnjo, 27. nagrado po vrsti je prejela igralka

Ljerka Belak, ki ima za seboj že 40 let dolgo igralsko pot, v kateri je kot članica Slovenskega ljudskega gledališča Celje (22 sezon) in Mestnega gledališča ljubljanskega (13 sezon) ustvarila več kot 100 odmevnih vlog. Poleg tega je sodelovala tudi z ljubiteljskimi skupinami, doma in na avstrijskem Koroškem. Čeprav je že v pokoju, je še zmeraj zelo aktivna, predvsem kot televizijska voditeljica in humoristka. Nastopa zmeraj družbenokritično in želi, da bi gledalci sami ravno tako kritično sprejemali vse, kar se dogaja okrog njih. Že več desetletij sodeluje z RTV Slovenija. Tu je že od daljnega l. 1975 ustvarila niz zahtevnih vlog, med temi so resne, pa tudi komične in satirične. Vedno je ustvarjala polnokrvne like, tudi na radijskih valovih (skoraj 200). Za svoje umetniško delo je bila deležna več nagrad, npr. nagrado Prešernovega sklada, Prešernovo nagrado mesta Celje, Severjevo nagrado, nagrado za žlahtno komedijantko na Dnevih komedije v Celju, Dnevnikovo nagrado. Od lanskega leta nosi Borštnikov prstan.

Med dobitniki Ježkove nagrade so tudi igralci Iztok Mlakar, Gojmir Lešnjak - Gojc, Nataša Tič Ralijan, Andrej Rozman - Roza, Zlatko Šugman, Tone Fornezzi – Tof, Barbara Cerar, glasbeniki Mojmir Sepe, Adi Smolar, Lado Leskovar, med pisci pa Tone Partljič in Vinko Möderndorfer. / IK

Zagovorniki Svobodnega Tržaškega Ozemlja se vračajo na politično sceno

Politična pomlad tržaških indipendentistov

Z ustanovitvijo Svobodnega Tržaškega Ozemlja (STO) z Mirovno pogodbo (1947) po drugi svetovni vojni je imelo gibanje tržaških indipendentistov zelo močno ljudsko podporo, ki pa je izgubila naboj s sklenitvijo Londonskega sporazuma 1954 (Memoranduma o soglasju), s katerim je bila Cona A STO zaupana v začasno civilno upravljanje italijanski vladi, Cona B pa jugoslovanski. Decembra 2011 pa je nenadoma vzniknilo Gibanje Svobodni Trst oz. Movimento Trieste Libera – MTL (v nadaljevanju gibanje), ki ga je ob sodelovanju ter široki in spontani ljudski podpori (okrog 2500 članov) ustanovil ugledni tržaški javni delavec in ambientalist Roberto Giurastante, ki mu tudi predseduje, ob tesnem sodelovanju Paola G. Parovela, znanega tržaškega publicista, pisatelja in direktorja štirinajstdnevnika La Voce di Trieste. Vendar je v gibanju kmalu prišlo do razkola, ko je iz njega izstopilo kakih 200 članov, ki naj bi bili po podatkih iz gradiv tiskovne konference gibanja (z dne 18. 8. 2014) pretežno skrajno desno usmerjeni, in ki so ustanovili vzporedno gibanje Territorio Libero Trieste – TLT, ki mu je predsedoval Vito Potenza. Oboji ugotavljajo na podlagi mednarodnih pravnih aktov, da STO še vedno obstaja. Le da prvi dokazujejo, da obsega zgolj ozemlje bivše Cone A, ker je Cona B med tem postala sestavni del republik Slovenije in Hrvaške, drugi pa da vključuje tudi ozemlje Cone B, ki se mu ne mislijo odpovedati (Il Piccolo, 19. 7. 2014). Po nekaterih nepreverjenih podatkih naj bi slednji imeli svoje emisarje, ki zbirajo podpise, tudi v Slovenski Istri. Ta različni odnos do statusa bivše Cone B naj bi bil tudi glavni vzrok razkola. Gibanji imata tudi sicer različne poglede na realno stanje v zvezi s STO, o katerem naj bi odpadniška stran napačno razmišljala, da bi bil uresničljiv tudi preko volitev v lokalne organe tržaške občine in pokrajine.

Dejavnosti in argumenti Gibanja Svobodni Trst (MTL)

Ob pomanjkanju podatkov o delovanju razkolniškega skupine Territorio Libero Trieste (TLT) se bom v tem sestavku omejil na številne javno vidne in dosegljive akcije in stališča izvornega gibanja Movimento Trieste Libera (MTL), ki je tudi sicer najvidnejši nosilec prebujenega tržaškega indipendentizma in ima tudi svojo radijsko postajo Radio Trieste Libera ter štirinajstdnevnik La Voce di Trieste. Ustanovili so tudi lastno informativno agencijo (New Mitteleuropa Agentur), organizirali demonstracije ob mejnih vstopih v STO (Fernetiči, Škofije), pa štafeto ob meji Cone A od Milj do Devina in izvolili tudi svoje začasno mednarodno predstavniško telo International Provvisional Representative (IRP), ki ima po podatkih gibanja svoje predstavnike v ZDA, Avstriji in Češki, s stiki tudi v drugih državah. Kar vse italijanske oblasti, lokalne in državne, spremljajo z veliko nervozo, in so se nad nekatere predstavnike gibanja spravile tudi z ovadbami. Že takoj ob ustanovitvi je Giurastante opozoril pristojne italijanske sodne organe in mednarodne organizacije (OZN, VS, EU idr.) na nevzdržen in nezakonit status Cone A (Trst s petimi okoliškimi občinam in mednarodno prosto luko), ki je bila z Mirovno pogodbo sestavni del samostojne države STO, ki po njihovem mnenju na pravni ravni še vedno obstaja in ni bila nikoli preklicana. Gibanje pri tem izhaja tudi iz dokumenta, ki ga je leta 2015 sprejel VS na zahtevo Palestincev, ter ga objavil na spletu pod št. S/2015/809 s prilogo, v kateri je seznam ozemelj, ki so bila razglašena kot zaščitena področja pod pokroviteljstvom najprej Društva narodov in potem OZN, predana v začasno upravljanje drugim pravnim subjektom ter imajo ta status še danes, med katerimi je naveden tudi STO. Italijanska vlada sicer navedene argumente zavrača, sklicujoč se napačno najprej na Londonski Memorandum, s katerim naj bi bila Cona A prenesena pod suverenost Italije. Predstavniki gibanja pa nasprotno argumentirano dokazujejo, da naj bi bila tedaj zgolj zaupana "italijanski vladi v začasno civilno upravljanje". Nato se vlada sklicuje še na Osimsko pogodbo, na kar ji predstavniki gibanja, podprti z uradnimi akti OZN, odgovarjajo, da je namreč Osimski sporazum zgolj dvostranski pravni akt med Italijo in Slovenijo, ki v pravnem pogledu ne more odpraviti veljavnosti določb mednarodne Mirovne pogodbe, s katero je bil ustanovljen STO. Da Cona A kot sestavni STO še vedno pravno obstaja, naj bi dokazovalo tudi dejstvo, da ima italijanska vlada še vedno v Trstu svojega komisarja, ki je zadolžen za začasno upravljanje tega dela STO. Mandat začasnega upravljanja Cone B pa je bil v času SFRJ prenesen na republiki Slovenijo in Hrvaško. Slednji sta po razpadu Jugoslavije leta 1992 s plebiscitom zajamčili lastno pravico do samoodločbe ter je bila njuna neodvisnost, znotraj nekdanjih republiških meja, ki vključujejo tudi dele nekdanje Cone B, priznana s strani OZN in VS, torej tudi s strani podpisnikov Mirovne pogodbe, s čimer je bila, po mnenju predstavnikov gibanja, Cona B kot sestavni del STO mednarodno pravno ukinjena.

Velika bitka za mednarodno prosto luko (Porto Franco internazionale)

Tudi po zaslugi prostocarinske cone se je Trst, z rekordnim razvojem v stilu ameriških mest, v enem stoletju (od 1719 do začetka 19. stoletja) razvil iz zakotnega ribiškega mesta v enega največjih južnoevropskih pristanišč, ob Marseillu in Genovi. Cona je trenutno locirana na več pristaniških območjih, in sicer na Punto Franco Nord ali Vecchio, Punto Franco Nuovo, Terminal Legnami (les), Terminal Petroli in Terminal Industriale. Duhove buri status prvega območja (Punto Franco Nord), ki pretežno ni več v pristaniški funkciji, in kjer že dolga desetletja sameva v prazno okrog 50 ha pomolov in drugih manipulativnih površin, številna ogromna opuščena skladišča in železniški tiri, ob 15-metrski globini morja, ki omogoča privez ladij z nosilnostjo tudi do 10.000 ton. Zagovorniki tega opuščenega dela pristanišča že več let zaman zahtevajo njegovo reaktiviranje v pristaniške namene. Po mnenju predstavnikov gibanja pomagajo dušiti tržaško mednarodno prosto luko med ostalim tudi pritiski drugih konkurenčnih italijanskih pristanišč, ki imajo interes onemogočiti ponovni razcvet Trsta. Mesto je namreč, tudi po zaslugi odmrtja severnega (starega) pristanišča, začelo gospodarsko in demografsko nazadovati. Število njegovega prebivalstva je v zadnjih nekaj desetletjih padlo od nekdanjih 280.000 na sedanjih 211.000, s čimer se je Trst od nekdanjega evropskega rekorderja v razvoju spremenil v evropskega rekorderja v nazadovanju, kar že dolgo povzroča veliko nezadovoljstvo tržaške javnosti. Sodu je izbil dno nedavni sklep italijanskega parlamenta, sprejet na predlog italijanske levičarske stranke PD (Parito Democratico), ki vodi občino in deželo, da naj bi opuščeno pristanišče (Porto Nord) funkcionalno urbanistično preuredili v sestavni del mestnega jedra, prostocarinsko cono pa prenesli na druga območja, nepovezana s pristaniščem, ali morda tudi v kak zaledni terminal. Predstavniki gibanja štejejo ta sklep za grobo kršitev mednarodnih sporazumov ter vidijo v njegovem ozadju tudi apetite in pritiske gradbenih špekulantov, ki načrtujejo v urbanistični preureditvi tako velikih površin nov poligon za svoje nečedne posle. Zato so predstavniki gibanja ovadili tožilstvu odgovorne funkcionarje, med njimi tudi dosedanjo vladno komisarko, zadolženo za začasno upravljanje Cone A STO, Francesco Adelaide Garufi, ki je pod pritiski nekaj dni pred upokojitvijo izdala dekret, ki je omogočil spremembo namembnosti Porta Nord in s tem posledično tudi morebiten prenos prostocarinske cone drugam, tudi izven Trsta, kor npr. v Tržič, Cervignano ali Porto Nogaro.

Milan Gregorič

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (10) — Mariza Perat

La Salette

Kraj leži 1240 m visoko v jugovzhodnih francoskih Alpah. Je samostojna občina in spada pod okraj Corps, v cerkvenem oziru pa pod škofijo Grenoble. Romarsko svetišče z istim imenom, ki spominja na naše Svete Višarje, le da je večje, najdemo više na planini, približno 1800 m visoko. Tu se je 19. septembra 1846, v soboto pred praznikom Žalostne Matere Božje, Marija prikazala, in sicer samo enkrat, dvema pastirjema, 15-letni Melaniji Frančiški Calvat (1831-1904) in 11-letnemu Petru Maksiminu Giraud (1835-1875).

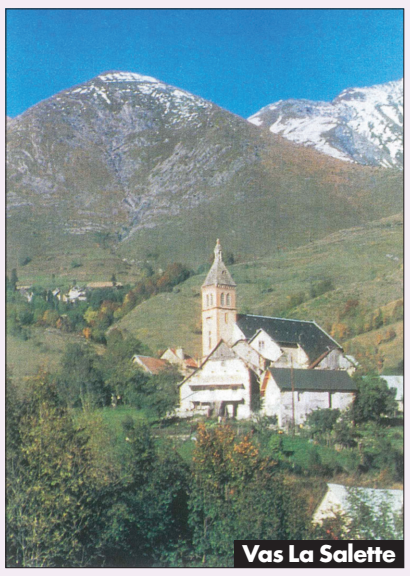
Vas La Salette

Tudi v tem kraju je do prikazovanja prišlo v času velikih zgodovinskih sprememb. Leta 1846 sta Karel Marx (1818-1883) in Friderik Engels (1820-1895) začela širiti svoja načela in svoje spise o delavskem razredu. Leta 1848 je nato izšlo njuno delo: Komunistični manifest.

V Franciji so v tem času vladale vstaje v Parizu. Kralj Ludvik Filip je moral odstopiti. Proglasili so drugo republiko in za predsednika izvolili Ludvika Napoleona Bonaparte (1808-1873), ki je nato leta 1852 postal cesar z imenom Napoleon III. Na oblasti je ostal do leta 1870, ko so Francozi v vojni med Prusijo in Francijo bili premagani v kraju Sedan v Loreni. Kot je razvidno iz zgodovine, je leta 1848 prišlo do vstaje tudi v številnih drugih evropskih mestih.

Melanija Calvat in Maksimin Giraud

Romarsko svetišče v La Salette verjetno ni tako znano kot tisto v Lurdu ali Fatimi, je pa prav tako pomembno.

Vidca, ki sta tu doživela Marijino prikazanje, sta bila doma iz kraja Corps v bližini La Salette, vendar se med seboj nista poznala. Oba sta izhajala iz skrajno revnih družin. Bila sta brez prave vzgoje, versko zanemarjena in nihče izmed njiju ni znal ne brati ne pisati. Govorila sta krajevno narečje, saj francoščine nista znala in je skoro nista razumela.

Melanija je že kot zelo majhna deklica bila prisiljena beračiti, ker doma ni bilo kruha. Ko je bila stara osem ali devet let, je začela delati pri kmetih sosednjih vasi, pozneje pa je pasla krave svojih gospodarjev. Po postavi je bila majhna, telesno šibka, da bi ji nihče ne bil prisodil 15 let. Kljub svoji starosti pa zaradi neznanja verouka ni bila pripuščena k prvemu svetemu obhajilu.

Tudi Maksimin je prihajal iz skrajno revne družine. Še čisto majhnemu je umrla mati. Oče se je vnovič poročil, toda druga mati je do Maksimina bila trda in neprijazna. Deček je bil zapuščen in večkrat lačen. Oče se za družino ni dosti menil in je raje posedal v gostilni.

V takih okoliščinah je seveda Maksimin rastel brez vzgoje, brez pouka in versko zanemarjen. V cerkev ni hodil in znal je le za silo zmoliti očenaš in zdravomarijo. Po značaju je bil vihrav in nestanoviten. Kot Melanija, tudi on zaradi neznanja verouka ni bil pri prvem svetem obhajilu.

Kljub zapuščenosti in pomanjkljivi vzgoji pa sta oba otroka odlikovali iskrenost in dobrosrčnost. Bila sta sicer revna in zapuščena, a dobra in nepokvarjena.

Melanija in Maksimin sta se prvič srečala 17. septembra, dva dni pred prikazovanjem. Tega dne sta namreč na planini skupaj pasla krave svojih gospodarjev. Po skromnem kosilu sta ob bližnjem studencu, ki je navadno bil suh, oba zadremala, kar se ne enemu ne drugemu ni še nikoli pripetilo. Zadremal je tudi Maksiminov kužek Lulu, ki je dečka vedno spremljal.

/ dalje

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail **gorica@noviglas.eu**
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail **trst@noviglas.eu**
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail **uprava@noviglas.eu**
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, **SWIFT** ali **BIC koda**: ICRAITRRES0
ali **IBAN:** IT 67 M 05484 12401 001570069280, **SWIFT** ali **BIC koda:** CIVIIT2C
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm.
Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji **USPI** in Zveze katoliških tednikov v Italiji **FISC**
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 5. aprila, ob 14. uri

NATUROPATSKI NASVETI (102) — Erika Brajnik

NATUROPATIJA, V SVETU IN SEDAJ TUDI SLOVENIJI

Naturopatija je relativno nova veda; v Evropi o njej govorimo šele nekaj desetletij, vendar njena pomembnost iz leta v leto narašča. Naturopatska združenja in šole rastejo bliskovito po celem svetu, tudi v Sloveniji, kot gobe po dežju. Zakaj se to dogaja?

Potrebo po naturopatiji čuti in nosi vsak izmed nas v sebi. Celoten svet, čeprav različen, predstavlja enoten odsev mikrokozmosa v makrokozmos. Čeprav na svetu sobivajo različni narodi, nas nekaj povezuje – vsi smo ljudje. Vsak človek čuti v sebi nujno potrebo po zdravju, po harmoniji, ravnovesju. O tem priča tudi dejstvo, da kar 80% vseh onkoloških bolnikov sveta išče pomoč v integrativni – alternativni medicini.

Naturopatija nudi današnjemu človeku to, kar išče in potrebuje, obravnava človeka celostno, išče in odpravlja vzroke bolezenskega stanja, predvsem pa uči posameznika, kako naj se krepi, tako da se dejansko lahko izogne oziroma prepreči nastanek bolezni.

O tem, kako naturopat deluje v Sloveniji, Italiji, Španiji, Južni Ameriki in drugod po svetu, bomo lahko slišali na 1. naturopatskem kongresu v Sloveniji. Kongres prireja Združenje naturopatov Slovenije, neprofitna organizacija, ki skrbi za promocijo naturopatije v Sloveniji in svetu. Kongres je zelo pomemben dogodek, ki postavlja Slovenijo v središče svetovnega naturopatskega dogajanja. Že samo dejstvo, da bodo predstavniki svetovne naturopatske organizacije prisotni na prvem naturopatskem kongresu v Sloveniji, priča in potrjuje to realnost.

Naturopatski kongres v Sloveniji želi opredeliti, uveljaviti in podkrepiti naturopatijo v slovenskem, evropskem in svetovnem prostoru.

Slovenija je majhna država v srcu Evrope, ki nosi v sebi tradicijo naturopatskih vrednot, načel in s priredbo kongresa še naturopatskih pobud.

Vse opisano boste imeli priložnost poglobiti na 1. naturopatskem celodnevnem kongresu v Sloveniji **v soboto, 16. 4. 2016, ob 9. uri** v Ljubljani z mednarodnimi predavatelji. Za prevod bo poskrbljeno.

Celoten program kongresa in vpisni obrazec dobite na www. naturopatija. org ali pa pokličite na 003865 31 335 581.

Bralci Novega glasu boste imeli pri vpisu na kongres popust, v specifikacijo vpisnega obrazca vpišite Novi glas.

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

Tradicijo imam rada

Beljak, Villach ... danes in včeraj

Nekje na dnu mojih omar, leži lepo spravljen pisan šal, mehak volnen šal, ki mi ga je podaril fant iz Koroške. Spominjam se, da je bilo sončnega zimskega dne, ko smo bili na obisku pri rojakih. V Beljaku je bilo, v središču mesta, pred približno šestintridesetimi leti. Beljak, Villach leta 1980. Poln življenja, s stojnicami na ulicah, s pisanimi trgovinami. In mi mladi in polni zagona. Na obisku pri koroških Slovencih. Nova prijateljstva, nova spoznanja, novi kraji. Franci nam pripoveduje, kako se živi tu, onstran Karavank. In se smeje, ko mi podari pisani šal, ki mi je všeč. Nekako tuje mi deluje Beljak, tako drugačen od naših krajev. Obenem tako ličen, čist in urejen. Slovenskih napisov ni, tudi ljudi, ki bi govorili. Bo že, pravi nekdo izmed Koroščev, počasi. Oni se trudijo za to.

Čeprav sem pozneje založila tisti pisani šal in izgubila vsak stik s koroškimi Slovenci, sem se v Beljak rada vračala. Najraje za praznike, okoli Božiča, ko so tam stojnice. In pa zaradi teh avstrijskih pivnic, kjer je bilo do pred kratkim vse zakajeno zaradi cigaretnega vina in kjer se mize šibijo pod težo bokalov in komolcev. Spominjam se teh svojih obiskov. Kakih dvajset let pozneje je bilo, leto 2001. Jugoslavije ni bilo več in namesto nje so se na sončni strani Alp in Karavank veselili nove, nadebudne Slovenije. Očitno je bilo to pogodu tudi Koroščem, ki so se, to sem vedno slutila, bolj bali komunizma kot slovenstva. Odnos do sonarodnjakov onstran meje, pa tudi odnos Avstrijcev do slovenstva nasploh, se je po osamosvojitvi občutno sprostil. In midva z možem sva za veliko mizo v pivnici srečala tudi take, ki so nama nazdravili v slovenščini in nama povrhu še ponudili pijačo. Pred kakimi petimi leti sva se povzpela do planine Naggler Alm nad Belim jezerom, ki jo je v oskrbo vzela skupina mladih Avstrijcev. Mladi so klepetavi in radovedni in tako sem jim morala kljub svoji klavrni nemščini pripovedovati od kod prihajava, kje sva nastanjena in kako se na jezeru počutiva, Ko sem dodala, da sem Slovenka, je bila mlada oskrbnica navdušena in mi je zaupala, da se je ravno spomladi udeležila tečaja slovenščine. Sosedski odnosi in upanje, da bo vedno več gostov iz bližnje republike. Nasmejana je naštela nekaj slovenskih besed, s ponosom, da jih obvlada. In meni je bilo prav prijetno, saj ni bilo dolgo tega, ko so Avstrijci vihali nos, če si spregovoril v slovenščini. Seveda sva tisti večer pila zastonj.

Beljak, Villach 2016. Z možem se voziva po predmestju in iščeva parkirišče. Sivina zime, ki je noče biti konca, čeprav vsi govorijo, kako je bila mila. In topla. Sneg še leži ponekod ob robu pločnikov in na gredicah. Nič se ne prebuja. Še vedno ne. Gledam ljudi, ki hitijo mimo. Ženska z naglavno ruto, ki ji pokriva pol obraza in vozičkom, spet dva temnejše polti, verjetno Arabca. Skupina mladih gre mimo, veselo se smejejo in delujejo kar prijetno. Ko jih bolje pogledam, vidim, da so Kitajci z rumeno pobarvanimi lasmi. Še dve muslimanki gresta mimo, hitita in gledata v tla. Na drugi strani ulice zagledava žensko pokrito od nog do glave, v črnini. Samo oči in nos so zunaj. Mlada je in za temi ohlapnimi oblačili se skriva lepa, vitka postava. Prvič v življenju vidim tako pokrito žensko. Stisne me pri srcu. Saj vem, da me boste zmerjali, a to zame ni več Beljak. To ni Villach. Z možem se sprašujeva, koliko tujcev sva srečala na ulicah in kakšno je povprečje. Več kot polovica... Avstrijcev sva srečala pravzaprav zelo malo. Nehote se spomnim, da sem pred kakimi desetimi leti, ravno v tem delu Avstrije, ob nedeljah srečevala ljudi, ki so hodili k maši v narodnih nošah. Avstrija s pridihom preteklosti. Avstrija, tako ponosna na svojo tradicijo. Ponekod v Kanalski dolini še danes srečuješ možakarje v tradicionalnem oblačilu, s klobukom in šivano jakno. Oprostite mi, a tradicijo imam rada, preteklost, korenine. Morda ravno zato, ker jih sama nimam, ker sem rojena v mestu.

Ko sem bila še študent, je neki moj prijatelj odšel v Združene države Amerike, da bi se tam ustalil. Vrnil se je po dobrem letu. V naš Trst, k našim zdraham. "Tam se ne da živet", je povedal. Neka praznina je vse naokoli. Zgodovine nimajo, tradicije, preteklosti. Brez tega ni hotel živeti. Oziroma ni mogel. In je priznal, da se v tej multikulturnosti ne znajde, ker je brez duše, brez tiste topline, ki jo potrebuješ, kot potrebuješ dom.

Z možem parkirava in se ustaviva samo na kavi. Opaziva, da je na pločnikih veliko umazanije, vsega. Nekdaj je bila Avstrija znana po tem, da so bila mesta tako čista, da bi lahko jedel kar na tleh. Sedaj držim Nino v naročju. Ne da se mi, da bi psa dajala na tla in potem v avto. Spijeva in se odpeljeva. Z občutkom neke tope žalosti in strahu. Spotoma domov, v Ločilu zagledava plakat, ki vabi na večer z ansamblom Nagajivke. Slovenische Abend... slovenski večer.

Sprašujem se, koliko bo še teh slovenskih večerov, tu, na avstrijskem Koroškem. Nove navade in številni prišleki postavljajo manjšino, ki je že itak maloštevilčna, nenako v ozadje. Morda bomo čez nekaj let tu poslušali arabsko glasbo. In napisi bodo v nemščini in arabščini. Morda... upajmo, da ne. Na Rtv Slovenija sem poslušala intervju z nekim koroškim politikom. Razlagal je, zakaj Avstrija zapira meje. Gre za ljudi s popolnoma drugačnimi navadami, potrebami, vero; celo po drugačnih zakonih in pravu živijo. Dokler predstavljajo en odstotek prebivalstva ali manj, je integracija še možna. Potem ne več, je povedal, potem ni upanja, da bi sprejeli naše navade in naš način življenja.

Domov grede sem zamišljena, tudi mož molči. Sem človek, ki ne mara velikih sprememb, morda nas je večina takih. Naravno je, da si želiš gotovosti in varnosti. In da te je strah. Sprašujem se, kaj bo, ko bodo številni tujci naselili naše slovenske vasi. Poznam veliko Italijanov, tudi Angležev, ki so prišli živet na Kras in se učijo slovensko. Ker je tako prav. Ker se hočejo vključiti v okolje. Begunci, ki množično prihajajo v Italijo, se slovenščine ne bodo učili, to je gotovo, še italijanščine ne, ampak se najraje zapirajo v skupine in govorijo svoj jezik. Kakšna bo lahko vloga nas, Slovencev, ki živimo v Italiji, v tej multikulturni družbi brez preteklosti?? In koga bo sploh še zanimal obstoj manjšin v Evropi, ki se prisilno prilagaja novim navadam? Že sedaj je vsak dan bolj čutiti, da smo trn v peti, velik trn v peti predvsem, ko gre za denar, ki ga itak povsod zmanjkuje.

Eh, težko bo, pravi mož. Težko bo, pomislim tudi sama. In sem žalostna, čeprav gledam mogočne avstrijske gore in se z možem peljeva v objem Julijcev proti prelepi Kanalski dolini.

Suzi Pertot

Iz Slovenske Istre na ekskurzijo v naše kraje

Obisk Belinove skale v Ronkah

Študijska krožka Beseda Slovenske Istre, ki ga vodi mentorica Nadja Rojac iz Trsta, in Istrske teme, ki ga vodi Leda Dobrinja iz Kopra, sta letos zastavila kulturološki projekt raziskovanja slovenske kulture 'Istra in Trst'. Gre v bistvu za nadaljevanje bogatega kulturnega sodelovanja, ki teče že od 1995, v katerem je odigral pomembno vlogo Radio Trst A, lepo sodelovanje je teklo tudi z Društvom slovenskih izobražencev in revijo Mladika. Izvedba radijskih nizov pod uredništvom Nadje Rojac so bile tesno povezane z izdajo domoznanskih literarnih zbornikov Brazde s trmuna. Kulturne izmenjave so tekle med tržaškimi kulturnimi društvi in ustvarjalci iz zamejstva s tistimi, ki so oživljali slovensko kulturo v Istri na slovenski strani. Posebej je bilo dragoceno sodelovanje s tržaškimi Istrani, med njimi so bili Dušan Jakomin, Klavdij Palčič, Ivan Buzečan, Danila Tuljak, Danilo Lovrečič.

V zadnjih letih je raziskovanje prešlo na polje slovenskega staroselstva. Tako je bil lani v sodelovanju med krožkoma izdan zbornik 'Slovensko staroselstvo in Istri', ki je bil pred kratkim predstavljen v Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev iz Trsta. Pri zborniku je sodeloval tudi Angel Martelanc iz Barkovelj, ki je svoje raziskovanje in razmišljanje o slovenski zgodovini pisal skoraj samorastniško in je njegovo delo prav zato še posebej pohvalno.

Letos smo pri Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu prijavili projekt, ki to sodelovanje še poglablja. Želimo razširiti stike na ravni domoznanstva, narečnih govorov, bajeslovja in raziskovanja starejše slovenske zgodovine na enovitem slovenskem kulturnem prostoru celotne Istre, Furlanije in Julijske krajine. K sodelovanju so se odzvali nekateri stari sodelavci, podporo projektu pa je ponudila slovenistka dr. Majda Kaučič Baša.

Študijska krožka Istrske teme in Beseda Slovenske Istre, ki delujeta v okviru Andragoškega centra Slovenije že dvajset let, sta tokrat dogovorila srečanje z raziskovalcem staroslovenskega bajeslovja, slikarjem in pesnikom Ivom Petkovškom iz Ronk pri Sredipolju ali Rodopolju, kot nas popravi naš gostitelj, pri Trbižu. Najprej nas je gospod Petkovšek sprejel doma in bilo je premalo časa, da bi tudi bežno spoznali tega vsesplošnega in izjemno plodnega ustvarjalca. Po poklicu zdravnik, nam ponudi nekaj listov zabeležk o svojem ustvarjanju, prispevkih v strokovnih srečanjih in revijah, sodelovanju in nagradah na mednarodnih literarnih srečanjih, likovnem ustvarjanju in katalog s spiskom samostojnih in skupinskih likovnih razstav.

Ogled okolice 'Skale svetlega Belina' je vodil skrbnik Luciano Visintin 'Cianela' iz društva Pro Loco Fogliano Redipuglia. Na sliki ob Ivu Petkovšku in dr. Duši Krnel Umek.

Skupno zanimanje so predvsem knjižna dela 'Belinov kodeks' ter njegova razširjena italijanska izdaja 'Le origini dell'Occidente nel segno di Belino', 'Sanskrt in slovenščina', 'Slovenci in Graal'. Slovenski neodvisni raziskovalni srenji se predstavi v intervjuju, ki ga z njim naredi Peter Amalietti in objavi v svojem zborniku 'Ko laž postane resnica'. Daleč premalo časa že za medsebojno spoznavanje, dovolj za dogovor o sodelovanju. Nato se podamo do cerkvice sv. Štefana v Romjanu ter do točke, ki nam omogoča pogled na ronke, ki molijo proti ravnici. Kasneje se zapeljemo še do cerkve sv. Lovrenca sredi Redipulja - g. Petkovšek nam pove, da je bilo za domačine to Rodopolje in 'rodo', 'rudo' tolmači kot nerodovitno -, kjer nas pelje do lesenega kipca Matere božje iz 14. ali 15. stoletja neznanega ustvarjalca, ki so ga pred kratkim izsledili nekje na prostem in ga nato prenesli v nišo na levi strani pred glavnim oltarjem.

Raziskovalec, literarni ustvarjalec in slikar Ivo Petkovšek, strokovni vodja projekta 'Slovensko staroselstvo in Istri' etnologinja dr. Duša Krnel Umek in urednica istoimenskega zbornika Leda Dobrinja pod Belinovo skalo pri Ronkah

Najlepši del obiska pa je bil ogled Belinove skale, ki leži nad Ronkami in ki je bil morda glavno izhodišče njegovega raziskovanja in knjige 'Belinov kodeks'. Ob vznožju vzpetine nas pričaka Luciano Visintin 'Cianela', ki je s tisoč urami dela očistil in uredil celotno okolico skale in do nje speljal serpentinasto utrjeno stezo. Pogled na Belinovo skalo nad redipuljsko ravnino, ki mogočno obvladuje pasove kraških polic in ronkov, je osupljiv. Sedaj, ko je okolica očiščena, je kraj prežet s svojevrstno energijo. Opazni so ostanki nazobčanih valovnic kraških polic, ki jih najdemo na ostankih megalitskih gričev v Picugih pri Poreču. Verjetno je nekdanja človekova prisotnost zajemala večje območje z vrhom hriba.

Zamisel in sedanje videnje na Belinovo skalo sta zapisana v pregibnem letaku Sas de San Belin, ki ga je v italijanskem jeziku izdalo društvo Pro Loco Fogliano-Redipuglia. S skrbnikom 'Cianelo', po katerem je imenovana steza, ki se vije od vznožja griča do Skale, smo takoj našli skupno ljubezen do tega naravnega in za nas tudi duhovnega bisera. Naučili smo skrbnika nekaj slovenskih besed in izmenjali smo vabila za nadaljnje obiske pri njih in v Istri. Pred koncem sem podala misel, da bi v nadaljevanju predstavitev dopolnili s slovenskim jezikovnim in duhovnim miljejem. "To ni odvisno le od skrbnika", nas spomni g. Petkovšek, "za italijansko sredino je to sedaj le folklornega pomena".

Srečanje z Ivom Petkovškom in obisk Belinove skale sta bila v prelepem sončnem dopoldnevu močan dogodek. Po vračanju v Istro smo se ustavili še v Štivanu pri izvirih Timave. Prav tako izjemna duhovna dediščina slovenskih domačinov in nas vseh, ki zahteva za predstavitev poseben prostor. Tistega dne, 4. marca, se je povezala dragocena nit, iz katere se lahko spletejo in spredejo nove stvaritve.

LD

SPDG

Kekčeva pot

Slovensko planinsko društvo Gorica nadaljuje sklop izletov v planine, namenjenih v prvi vrsti otrokom in njihovim družinam, razpoznavnih pod imenom **Kekčeva pot**. Po dobro uspelem in lepo obiskanem prvem pohodu na Trstelj, na katerega so se Kekci podali v nedeljo, 13. marca, je tokrat na vrsti drugi letošnji izlet. **V nedeljo, 10. aprila,** bodo mladi pohodniki obiskali Trnovsko področje: gre za obsežno srednje visoko kraško planoto s čudovitimi gozdovi, ki ponuja zanimiv pogled na Vipavsko dolino, Kras, morje in Furlansko nižino. Iz vasi Predmeja (nad Ajdovščino) se bodo Kekci povzpeli do koče Antona Bavčarja na Čavnu in

od tod bodo hojo pogumno nadaljevali do Kuclja, najbolj razglednega travnatega vrha Čavna z zanimivim botaničnim bogastvom – pod vrhom Kuclja lahko najdemo celo planike! Mali pohodniki, njihovi spremljevalci in prijatelji se bodo zbrali ob 09.00 na parkirišču pri bivšem mejnem prehodu Rdeča hiša v Gorici, od koder bodo pot nadaljevali z lastnimi prevoznimi sredstvi. Vrnitev je predvidena v popoldanskem času. Že zdaj so toplo vabljeni otroci, da se jim pridružijo v čim večjem številu! Podrobnejše informacije in pojasnila o izletu nudita Fanika (tel. 347 6220522 ali fanika@spdg. eu) in Mitja (tel. 338 3550948 ali mitja@spdg. eu).

fk

SESLJAN Jadralni klub Čupa

Jaš in Simon brez olimpijade

Po regati princese Sofije pred Palmo de Mallorca v Španiji je znano, da Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta ne bosta med potniki na olimpijske igre v Rio de Janeiro. Da je njuna akcija iztirila z glavne in najbolj zanesljive poti, je bilo že nekaj časa jasno, pa vendar bi bila lahko z mojstrsko potezo na tekmovanju svetovne smetane na Balearskih otokih predstavnika sesljanske Čupe še poskrbela za senzacijo in si priborila mesto v Braziliji na tekmovanju s petimi krogi v razredu 470.

Pravzaprav je brez vozovnice za v Rio v tej klasi ostalo italijansko jadranje, kar je vsekakor novica in precejšnje razočaranje za zvezo. Zalomilo se je izkušenemu dvojcu Trani/Zandoną, ki je olimpijado že okusil in je v zadnjem letu stavil vse na ta projekt, na Palmi pa je bil komaj 26.. Posrečilo se ni niti paru Capurro/Puppo, ki je v teh evropskih kvalifikacijskih plovih pokazal največ in bil 15.. Jaš in Simon pa sta pristala na 25. mestu. Presenetljivo bo namesto italijanske reprezentance med sodelujočimi na Igrah ukrajinska naveza, ki se ji je na 47. regati princese Sofije »utrgalo« s 14. mestom in je za las prehitela najboljšo italijansko posadko.

Slovenska jadralca s tržaškega Krasa seveda sestavljata obračun po dolgem in izčrpavajočem štiriletnem olimpijskem ciklusu, v katerem sta – od 22. do 25. leta – vse podredila z jadrom opremljenemu dvosedu in muham vetra, vala in toka v sladki in povečini slani morski vodi. Z zelo posrečeno in trezno analizo je te dni postregel kolega Primorskega dnevnika Jan Grgič, ki je spremljal njuno zgodbo in izluščil velike zapreke na poti do želenega in naposled zgrešenega cilja. Farneti in Sivitz Košuta sta po poti ostala brez trenerja Matjaža Antonaca, kričeče jima je primanjkovalo sponzorjev, vrhunske opreme in torej idealnih razmer za naskakovanje ambicioznega načrta. Povrh vsega si je Simon lani poškodoval gleženj, tako da so se priprave upočasnile in odpovedati sta se morala tudi pomembnemu merjenju moči na svetovnem prvenstvu v Izraelu. Dodali bi, da je mesto eno, konkurenca je tik pred olimpijadami neizprosna, ironija usode pa je, da Italija na koncu nima niti tega edinega mesta, zaradi katerega sta fanta delala, garala in se žrtvovala štiri leta in več.

Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta (foto JMP)

Grgič izraža prepričanje, da sta za to panogo fanta še razmeroma mlada in da je samo po sebi umevno, da bosta vztrajala v tem obsegu. O tem se bosta najbrž izjasnila po povratku z evropskega prvenstva, ki se začenja v Palmi, kjer sta torej čupovca ostala še dva tedna. Najbrž izpraznjena, ker je pritisk popustil, zato pa znata povsem neobremenjena postreči tudi z vrhunskim rezultatom, kdo ve. Kakorkoli že, kaj bo v prihodnjem štiriletju, bomo videli, ker življenje teče naprej in so tu poleg tekmovalnih želja tudi načrti o študijski oziroma službeni prihodnosti. Verjamemo pa, da bosta še naprej jadrala, upajmo še dalje na neizprosni najvišji ravni, če se bosta za to odločila. Najbolj pomembno pa je, da sta lahko ob pogledu nazaj ponosna na vse (veliko!), kar sta dosegla in odslej še močnejša ob mirni vesti, da sta vedno naredila vse, kar je bilo v njunih močeh in kar sta si zadala. To sta v prvih odzivih z Balearov tekmovalnemu neuspehu navkljub kot ponavadi nasmejano že potrdila.

HC

POGOVOR Karen Ulian o reviji Zlata grla 2016

Več kot 300 mladih na odru!

Kar osemnajst zborov - to pomeni čez 320 otrok in mladih! - bo v soboto, 16. aprila, nastopilo na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici na reviji otroških in mladinskih pevskih zborov Zlata grla 2016, ki jo Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica letos prirejata že šestnajstič.

"Novost letošnjega leta je prisotnost treh kategorij v tekmovalnem delu; nastopili bodo namreč mali otroški, otroški in mladinski zbori. V prvi skupini pojejo otroci, rojeni leta 2005 ali mlajši; v drugi tisti, rojeni leta 2002 in mlajši, v tretji pa višješolci. Ker se je tokrat prijavilo več zborov, kot smo mislili, smo delno spremenili urnik", nam je povedala predsednica društva Karen Ulian. "Pet malih otroških zborov bo nastopilo opoldne. Ob koncu njihovega nastopa bo že delna razglasitev rezultatov. Drugi tekmovalni koncert bo ob 15.30: najprej bo nastopil otroški zbor, ki je letos en sam, nato še trije mladinski. Ob 17.30 bo revijski del, na katerem bo nastopilo devet zborov. Ob 19. uri je predvidena razglasitev rezultatov".

Žirijo sestavljajo priznane dirigentke oz. pedagoginje Petra Grassi, Katja Gruber in Lucija Lavrenčič Terpin, umetniški vodja revije pa je Mirko Ferlan.

"Novo je tudi to: v okviru tečaja dirigiranja, ki ga organizira Glasbena matica, bo letos na Zlatih grlih prvič stekel t. i. *study tour*, ki ga bo vodila Neda Sancin. Na naši reviji bodo torej prisotni udeleženci tečaja dirigiranja, ki bodo prisluhnili zborom. Po vsakem tekmovalnem koncertu, torej ob 13. uri in ob 16.30, se bodo udeleženci tečaja pogovorili z mentorico o nastopih zborov, po razglasitvi dosežkov pa bodo imeli - skupno z nastopajočimi zborovodji - pogovor tudi s člani strokovne žirije". Kdor želi, se do 11. aprila lahko še prijavi na *study tour*, in sicer prek sporočila na e-naslov pdvrhsvmihaela@yahoo.it. "Pobuda se nam je zdela zanimiva", je še povedala Karen Ulian, "saj so Zlata grla edino tekmovanje otroških in mladinskih zborov v našem zamejskem prostoru. Zato smo radi privolili v sodelovanje".

Kateri zbori bodo torej nastopili? "V prvem delu tekmovalnega koncerta bodo opoldne nastopili OPZ Glasbene šole Koper, OPZ Rupa-Peč, OPZ KD Sovodnje, OPZ dr. Bogomirja Magajne iz Divače in Otroški cerkveni pevski zbor Štandrež. V drugem delu, torej ob 15.30, bo najprej nastopil OPZ OŠ Istrskega odreda Gračišče, nato se bodo pomerili MlVS Bodeče Nežice z Vrha Sv. Mihaela, Dekliška skupina MeMPZ Neokortex iz Sovodenj in MlPZ Emil Komel iz Gorice".

Kateri zbori pa so se prijavili na revijski del? "To so domači OPZ Vrh Sv. Mihaela, Mali OPZ F. B. Sedej iz Števerjana, Mali OPZ KD Sovodnje, OPZ Mali Veseljaki iz Doberdoba, OPZ Plešivo, OPZ Pet pedi iz Nabrežine, OPZ F. B. Sedej iz Števerjana, OPZ OŠ Virgil Šček iz Nabrežine in DPZ Igo Gruden iz Nabrežine".

Kako to, da ste se odločili za en sam dan, ko pa je prijavljenih toliko zborov? "Po en dan so Zlata grla trajala na začetku, pred leti. Nadalje smo se zaradi večjega števila prijav odločali za dva dneva. Zaradi delnega upada smo nato revijo spet zasnovali v enem samem dnevu. Letos pa bi z lahkoto spet porazdelili zbore v dveh dneh, saj jih je precej, kar nas iskreno veseli". Prireditelji so posebno zadovoljni, ker se na revijo prijavljajo zbori iz matične domovine, pa tudi nekateri zamejski, ki bodo letos prvič nastopili na Zlatih grlih. / DD

provincia di gorizia
provincie di gurize
pokrajina gorica
KRAS 2014+

MESTNA OBČINA NOVA GORICA

FONDAZIONE
Cassa di Risparmio di Gorizia

Odborništvo za enake možnosti Pokrajine Gorica razpisuje v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica in s Fundacijo Goriške hranilnice

LITERARNI NATEČAJ GLAS ŽENSKE

na temo

SOCIALNA OMREŽJA POVEZUJEJO ALI LOČUJEJO LJUDI?

Rok za predložitev literarnih izdelkov: 2. maj 2016

Vsak dan obiščem Facebook, Twitter ali kakšno drugo »socialno« omrežje in kot večina drugih tudi sama čutim potrebo po razkritju svojih čustev.

Povem, če sem žalostna ali vesela, kaj/kdo mi je všeč in kaj/kdo ne, ter kaj si mislim o aktualnem dogajanju. Odkrito povem, če me je kdo s svojo izjavo užalil. Poročam o podrobnostih iz svojega življenja, počutim se kot mala »zvezda« lastne življenjske drame in tako kot prave »zvezde« tudi sama tvegam, da bom postala egocentrična in pretirano občutljiva.

Zlasti pa imam možnost izbirati in komunicirati samo s tistimi, ki so podobnega mnenja kot jaz, s tistimi, s katerimi »delim« določeno mišljenje in ki so me prepričali, da je tako mišljenje ključno, kadar moraš reagirati na karkoli.

Tako naposled pristanem v zaprti skupnosti, znotraj katere se srečujem samo s sebi podobnimi, s tistimi, ki razmišljajo enako kot jaz.

A če »socialno omrežje« pomeni mreža za družabne stike, ali ne bi torej moralo to omrežje spodbujati svobodne in odprte komunikacije med komerkoli? Ali me ne bi moralo povezovati z drugimi, tudi oziroma predvsem s tistimi, ki so drugačni od mene?

Razpis je objavljen na spletnih straneh **www.provincia.gorizia.it** - **www.nova-gorica.si**

Na natečaju lahko sodelujejo dijakinje višjih srednjih šol goriške pokrajine in srednjih šol Severne Primorske (sekcija A) ter ženske, starejše od 30 let (sekcija B).

NAGRADE

Sekcija A »Srednja šola«

- Prva nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku – vsaka po 500 EUR
- Nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku za vsako sodelujočo šolo – 100 EUR
- Komisija lahko podeli posebno nagrado – 300 EUR

Sekcija B »Over 30«

- Prva nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku – vsaka po 400 EUR
- Poleg tega lahko komisija podeli dve priznanji (eno za slovenski in eno za italijanski prispevek) v vrednosti 100 EUR vsako.

POKRAJINA GORICA - Služba za enake možnosti - Korzo Italija 55 - 34170 GORICA - tel. / faks 0039 0481 385300 - e-pošta: pariopportunita@provincia.gorizia.it
Objavljeno s sredstvi iz zakona 38/2001